

Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) dla Lokalne Grupy Działania „Podkowa” w ramach PROW na lata 2014-2020

Spis treści

WSTĘP.....	4
1. Charakterystyka LGD	4
1.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia.....	4
1.2 Obszar	4
1.3 Potencjał LGD	5
1.3.1 Opis sposobu powstawania i doświadczenia LGD	5
1.3.2 Reprezentatywność LGD	6
1.3.3 Poziom decyzyjny	7
1.4 Zasady funkcjonowania LGD	8
1.5 Potencjał ludzki LGD a regulamin Rady/Zarządu/Biura itd.....	9
2. Partycypacyjny charakter LSR	9
3. Diagnoza - opis obszaru i ludności	11
3.1 Położenie administracyjne obszaru objętego LSR	11
3.2 Potencjał demograficzny społeczności lokalnej.....	13
3.4 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości	17
3.5 Działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego	18
3.6 Analiza problemów społecznych i grup defaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	18
3.7 Charakterystyka rolnictwa.....	19
3.8 Zagospodarowanie przestrzenne	19
3.9 Uwarunkowania geograficzne	20
3.10 Uwarunkowania przyrodnicze.....	20
3.11 Uwarunkowania historyczno-kulturowe	22
3.12 Produkty lokalne	25
4. Analiza SWOT	26
5. Cele i wskaźniki	30
6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	44
7. Plan działania	47
8. Budżet na realizację lokalnej strategii rozwoju na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.....	47
9. Plan komunikacji	49
10. Zintegrowanie	52
10.1 Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami.....	52
10.2 Opis sposobu integrowania w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.....	56
11. Monitoring i ewaluacja.....	56
12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	58
Wykaz wykorzystanej literatury	60
Załączniki do LSR.....	61
Procedura aktualizacji LSR.....	61
Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	62

Plan działania	65
Budżet	75
Plan komunikacji	76

Wykaz tabel:

Tabela 1. Informacje administracyjne.
Tabela 2 Zestawienie gmin partnerskich LGD „Podkowa”.
Tabela 3. Gminy z podziałem na sektory.
Tabela 4.Podsumowanie narzędzi i metod wykorzystanych w procesie konsultacji i tworzenia LSR.
Tabela 5. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD
Tabela 6. Liczba ludności na terenie LGD w latach 2010-2014 według zamieszkania/zameldowania
Tabela 7 Liczba ludności na terenie LGD w latach 2010-2014 według zamieszkania/zameldowania
Tabela 8 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2010-2014
Tabela 9. Przyrost naturalny w latach 2010-2014
Tabela 10. Struktura ludności według klasyfikacji ekonomicznej w podziale na gminy w latach 2010-2014
Tabela 11. Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR do liczby bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie łódzkim.
Tabela 12 Liczba bezrobotnych w latach 2010 - 2014 na obszarze LGD.
Tabela 13. Bezrobotni zarejestrowani wg płci (liczba osób) wg stanu na 31.12.2014 na obszarze LGD.
Tabela 14. Pracujący wg płci stan na 31.12.2014.
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem w latach 2012-2014
Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców 2010-2014.
Tabela 17. Zestawienie podmiotów sektora społecznego obszaru LGD 31.12.2014.
Tabela 18. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego
Tabela 19. Wydatki gmin na pomoc społeczną na 1 mieszkańca w 2013 roku (zł).
Tabela 20. Obiekty użyteczności publicznej.
Tabela 21. Obiekty użyteczności publicznej – miejsca rekreacji i wypoczynku
Tabela 22. Analiza SWOT.
Tabela 23. Zestawienie celów, przedsięwzięć oraz budżetu dla Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”.
Tabela 24. Matryca logiczna powiązań celów i przedsięwzięć, wskaźników i analizy SWOT.
Tabela 25. Budżet dla Lokalnej Grupy Działania „Podkowa” w podziale na cele i przedsięwzięcia.
Tabela 26. Harmonogram działań ewaluacyjnych.

Wykaz wykresów:

Wykres 1. Reprezentatywność sektorów w Radzie
Wykres 2 Struktura ludności według klasyfikacji ekonomicznej na obszarze LGD w latach 2010 –2014.
Wykres 3. Liczba bezrobotnych w latach 2010 - 2014 na obszarze LGD.
Wykres 4. Struktura bezrobotnych wg płci wg stanu na 31.12.2014 r.
Wykres 5. Struktura pracujących wg płci stan na 31.12.2014 r.
Wykres 6. Grunty rolne do powierzchni gmin na terenie LGD

Zestawienie rysunków:

Rys. 1 Obszar objęty LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin
Rys. 2 Obszar LGD Podkowa na tle województwa łódzkiego
Rys. 3 Obszar LGD Podkowa z granicami administracyjnymi gmin członkowskich
Rys. 4 Stopa bezrobocia

Wykaz fotografii:

Fot. 1 Noc Świętojańska
Fot. 2 Noc Świętojańska.
Fot. 3 Gala Kapel Ziemi Łódzkiej.
Fot. 4 Warsztaty na temat identyfikacji produktów tradycyjnych i regionalnych Smaki Ziemi Łódzkiej.

WSTĘP

Lokalna Grupa Działania „Podkowa” obejmuje swym zasięgiem obszar 5 gmin położonych w centrum Polski, w niedalekim sąsiedztwie aglomeracji łódzkiej. Wizytówką naszego obszaru są produkty turystyczne takie jak Zoo Safari Borysew, Geotermia Poddębice czy Festiwal Jeździecki w Gajownikach. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 pokazał, że mieszkańcy LGD „Podkowa” to ludzie aktywni i przedsiębiorczy, pełni pomysłów i chętni do działania. Rezultatem poprzedniej perspektywy finansowej są efekty w postaci nie tylko zagospodarowania przestrzeni publicznej czy poprawy estetyki miejscowości, ale także liczne działania integracyjne, kulturalne i warsztatowe. Mamy nadzieję, że PROW 2014-2020 będzie inspiracją do kolejnych działań naszych mieszkańców oraz da szansę realizacji nowych zadań i pomysłów. Chcemy, aby nasz teren był atrakcyjnym miejscem zarówno dla mieszkańców, jaki i turystów.

1. Charakterystyka LGD

1.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania „Podkowa” to stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną.

Nazwa LGD: Lokalna Grupa Działania „Podkowa”

Status prawny LGD: stowarzyszenie

Data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego: 08 kwietnia 2008 roku

KRS: 0000303272

NIP: 829-169-99-01

REGON: 100503583

1.2 Obszar

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014 – 2020 będzie realizowana na terenie 5 spójnych terytorialnie gmin województwa łódzkiego, z czego 3 z nich: Zapolice, Zduńska Wola i Zadzim to gminy wiejskie, a 2 pozostałe: Szadek i Poddębice to gminy miejsko - wiejskie. Ogólna powierzchnia obszaru LSR wynosi 713 km², zaś łączna liczba mieszkańców to 45 283 osoby.

Tabela 1. Informacje administracyjne.

Gmina	Powiat	Typ gminy	Powierzchnia km ²	Liczba ludności tys.
Zapolice	zduńskowolski	wiejska	81	4988
Zduńska Wola	zduńskowolski	wiejska	111	11942
Szadek	zduńskowolski	miejsko-wiejska	152	7383
Zadzim	poddębicki	wiejska	144	5056
Poddębice	poddębicki	miejsko-wiejska	225	15914
Razem obszar LSR			713	45 283

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2 Zestawienie gmin partnerskich LGD „Podkowa”

Jednostka samorządu terytorialnego	Herb gminy	Liczba sołectw	Liczba miejscowości	Dodatkowe informacje
Zapolice		23	23	Gmina wiejska w województwie łódzkim, powiat zduńskowolski. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie sieradzkim. Siedziba gminy to Zapolice.

Zduńska Wola		31	42	Gmina wiejska w województwie łódzkim, powiat zduńskowolski. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie sieradzkim. Siedziba gminy to Zduńska Wola.
Szadek		29	63	Gmina miejsko-wiejska w województwie łódzkim, powiat zduńskowolski. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie sieradzkim. Siedziba gminy znajduje się w Szadku.
Zadzim		34	64	Gmina wiejska w województwie łódzkim, powiat poddębicki. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie sieradzkim. Siedzibą gminy jest Zadzim.
Poddębice		49	85	Gmina miejsko-wiejska w województwie łódzkim, powiat poddębicki. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie sieradzkim. Siedziba gminy to Poddębice.

Rys. 1 Obszar objęty LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin:

1.3 Potencjal LGD

1.3.1 Opis sposobu powstawania i doświadczenia LGD

Celem powstania LGD była chęć nawiązania współpracy między samorządami, wspólna identyfikacja, a następnie rozwiązywanie istniejących problemów lokalnych, a także możliwość szerszego wykorzystywania posiadanych zasobów. Rozpoczęto działania zmierzające do aktywizacji samorządów i partnerów społeczno-

gospodarczych, zainteresowanych projektami w ramach inicjatywy Leader. Inicjatywę budowania partnerstwa trzech sektorów podjęły samorządy gmin. W zakres konsultacji, a w szczególności w opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013, została włączona społeczność lokalna, w tym przedstawiciele sektorów gospodarczego oraz społecznego.

Na początku 2008 roku zawiązała się 43 osobowa grupa inicjatywna, której celem było propagowanie idei podejścia Leader oraz zachęcanie społeczności lokalnej do włączenia się w prace przygotowawcze związane z założeniem Stowarzyszenia. Głównymi inicjatorami powstania LGD „Podkowa” były władze Gminy Zduńska Wola. Podczas kolejnych spotkań konsultacyjnych w prace nad lokalną strategią rozwoju włączali się przedsiębiorcy, dyrektorzy szkół, wójtowie, radni, rolnicy oraz przedstawiciele podmiotów społecznych posiadających i nie posiadających osobowości prawnej. Rady Gmin Zduńska Wola i Zapolice podjęły uchwały wyrażające wolę zawarcia partnerstwa. W dniu 7 lutego 2008 r. odbyło się spotkanie założycielskie Lokalnej Grupy Działania „Podkowa” w którym uczestniczyli członkowie założyciele LGD, reprezentanci trzech sektorów: publicznego, gospodarczego oraz społecznego. Na zebraniu przyjęto statut stowarzyszenia oraz wybrano władze stowarzyszenia. W dniu 13 lutego 2008 r. Zarząd stowarzyszenia złożył do oddziału Krajowego Rejestru Sądowego w Łodzi wniosek o rejestrację stowarzyszenia. W dniu 8 kwietnia 2008 r. stowarzyszenie uzyskało wpis do rejestru i nabyło osobowość prawną. Konsultacje z mieszkańcami pozwoliły zidentyfikować istniejące zasoby naturalne i społeczne, przeprowadzić analizę SWOT oraz wytyczyć i zdefiniować misję stowarzyszenia oraz cele ogólne i szczegółowe.

Dnia 18 czerwca 2009 pomiędzy Samorządem Województwa Łódzkiego a LGD została podpisana umowa o warunkach i sposobie realizacji lokalnej strategii rozwoju, dzięki której LGD „Podkowa” mogła funkcjonować i realizować lokalną strategię rozwoju w okresie programowania 2007-2013. Jednocześnie Zarząd LGD oraz samorządy gmin dążyły do rozszerzenia terenu działania LGD prowadząc rozmowy z gminą miejsko-wiejską Szadek. Spójność obszarowa gmin: Zapolice, Zduńska Wola i Szadek stała się motywem podjęcia współpracy w ramach LGD (od 10 września 2010 roku). W perspektywie finansowej PROW 2007 – 2013 LGD „Podkowa” obejmowała ostatecznie obszar trzech gmin powiatu zduńskowolskiego: Zapolice, Zduńska Wola i Szadek. Z uwagi na konieczność spełnienia wymogu PROW 2014-2020 tj. posiadania minimum 30 000 mieszkańców na swoim obszarze, podjęto rozmowy z gminami ościennymi. W dniu 28 maja 2015 r. LGD „Podkowa” rozszerzyła obszar działania o dwie gminy powiatu poddębickiego: Zadzim i Poddębice. Obecnie w skład LGD wchodzi przedstawiciele instytucji publicznych, partnerzy reprezentujący sektor społeczny i gospodarczy oraz mieszkańcy 5 gmin.

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013 pozwoliła zdobyć doświadczenie samej LGD, jak i jej członkom. Budżet przewidziany na realizację LSR przez LGD „Podkowa” wynosił 3 482 736 zł, z czego 2 729 712 zł przeznaczono na działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, 70 596 zł to „Wdrażanie projektów współpracy”, a 682 428 zł – „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”. Beneficjenci działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, a wśród nich częściowo członkowie LGD zrealizowali łącznie 35 operacji. Gminy: Poddębice i Zadzim oraz beneficjenci z tych gmin zdobywali doświadczenie realizując projekty w ramach LSR realizowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Poddębice i Zadzim – Kraina bez barier”.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 jest kontynuacją wcześniejszej strategii na lata 2007-2013. Realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej cele ogólne tj. *Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru działania Lokalnej Grupy Działania z uwzględnieniem ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych (1) oraz Wzmocnienie kapitału ludzkiego i aktywizacja mieszkańców LGD, w tym w zakresie innowacyjnych rozwiązań, konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości (2) znajdują odzwierciedlenie w celach nowej strategii, a szeroki zakres operacji realizowany przez beneficjentów w latach 2007-2013 będzie kontynuowany w nowym okresie finansowania. Ponadto, jeden z planowanych w niniejszej LSR projektów współpracy, swoje początki ma w operacji „Warta – Atrakcyjny Region Turystyki Aktywnej”. Został on zrealizowany w ramach współpracy międzyregionalnej.*

Efektywne funkcjonowanie LGD i realizacja LSR wymagają zatrudnienia doświadczonych pracowników, którzy zapewnią profesjonalną obsługę organów stowarzyszenia i potencjalnych wnioskodawców. Wszyscy zatrudnieni pracownicy (5 osób) biura nabyli wiedzę i doświadczenie w zakresie wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym w okresie programowania 2007-2013. W opisie stanowisk pracowników biura Zarząd LGD „Podkowa” określa konieczne i pożądane wymagania zatrudnianych pracowników. Organizację i zasady funkcjonowania biura zawiera Regulamin pracy biura, którym określono procedury naboru na wolne stanowiska w biurze LGD, w tym na stanowisko: koordynatora, specjalisty ds. promocji i wdrażania LSR, asystenta projektu oraz obsługi księgowej.

1.3.2 Reprezentatywność LGD

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego o celach niezarobkowych mających na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Lokalna Grupa Działania „Podkowa” składa się z przedstawicieli instytucji publicznych, partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Aktualnie liczba członków LGD wynosi 65, z czego sektor publiczny

ma 6 przedstawicieli, sektor gospodarczy - 13, sektor społeczny – 17. Ponadto do stowarzyszenia należy 29 mieszkańców obszaru.

Tabela 3. Gminy z podziałem na sektory.

Gmina	Sektor publiczny	Sektor gospodarczy	Sektor społeczny	Mieszkańcy	Razem
Zapolice	1	2	3	10	16
Zduńska Wola	1	3	6	7	17
Szadek	1	2	3	2	8
Zadzim	1	4	1	6	12
Poddębice	2	2	4	4	12
Razem	6	13	17	29	65

W składzie członkowskim LGD znajduje się przynajmniej po jednym przedstawicielu każdego sektora z każdej gminy partnerskiej. Tak ułożona struktura stowarzyszenia pozwala na lepsze wykorzystanie potencjału LGD w działaniach na rzecz obszaru. W okresie programowania 2014-2020 LGD realizując LSR zmierzy się m.in. z działaniami na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Szansę na sprostanie powyższym zadaniom umożliwi podejmowania inicjatyw oddolnych, w tym także przez grupy defaworyzowane, określone w niniejszym dokumencie.

Przeprowadzona diagnoza, analiza SWOT oraz wnioski z konsultacji społecznych pozwoliły na wyodrębnienie następujących grupy defaworyzowanych: osoby do 35 roku życia, rodzice dzieci do lat 3, osoby po 50 roku życia, bezrobotni, osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, niepełnosprawni. Metody komunikacji, jakich będziemy używać podczas kontaktu z ww. grupami to: szkolenia i warsztaty aktywizujące, konferencje i spotkania informacyjne oraz kampania informacyjna dotyczące głównych założeń LSR szczegółowo opisane zostały w rozdziale 9. Plan komunikacji

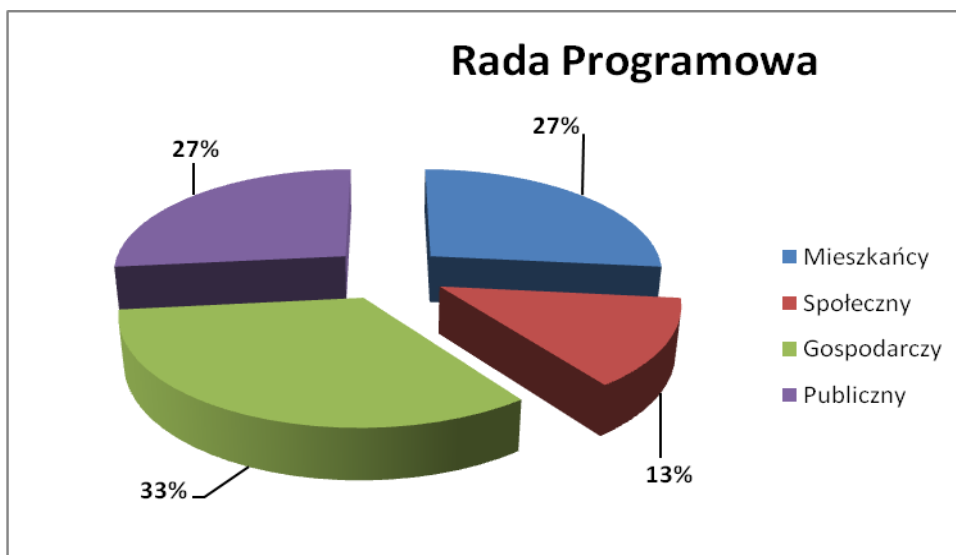
W związku z realizacją Lokalnej Strategii Rozwoju w biurze LGD oraz w punkcie konsultacyjnym będzie prowadzone doradztwo przez osoby posiadające niezbędne kwalifikacje. Metodami oceny efektywności świadczonego doradztwa będą: pomiar procentowy świadczonego doradztwa w stosunku do złożonych wniosków oraz sprawozdanie roczne z naborów.

LGD, ze względu na charakter swojej działalności, wykazuje potencjał w zakresie animowania działalności na obszarach wiejskich. Zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, jakie stawia przed sobą LGD to wypracowywanie sieci kontaktów i relacji z mieszkańcami obszaru (członkowie OSP, KGW, lokalne stowarzyszenia); nacreślenie profilu społeczności, poznawanie twórców lokalnych, historii, problemów terenu LGD; procesy podejmowania wspólnych decyzji poprzez określanie wspólnego celu, podtrzymywanie zaangażowania i motywowanie mieszkańców, pielęgnowanie kontaktów, zarządzanie informacją i zasobami.

1.3.3 Poziom decyzyjny

Funkcje organu decyzyjnego w LGD „Podkowa” pełni Rada Programowa. Organ składa się z 15 osób, po 3 przedstawicieli z każdej gminy członkowskiej (20% składu to przedstawiciele danej gminy). Struktura Rady Programowej wg sektorów przedstawia się następująco: 4 przedstawicieli sektora publicznego (26,67 % składu), 5 przedstawicieli sektora gospodarczego (33,34 % składu), 2 przedstawicieli sektora społecznego (13,34 % składu) oraz 4 przedstawicieli mieszkańców (26,67 % składu).

Wykres 1. Reprezentatywność sektorów w Radzie

Zgodnie ze Statutem stowarzyszenia, przedstawiciele sektora publicznego stanowią mniej niż 50% składu organu decyzyjnego. W procesie podejmowania decyzji władza publiczna ani żadna pojedyncza grupa interesu nie mogą mieć więcej niż 49 % praw głosu. W tym celu prowadzony jest rejestr interesów członków Rady, który pozwala na blokowanie oceny członka Rady w przypadku wystąpienia konfliktu interesów. Dodatkowo Regulamin Rady Programowej określa działania wpływające na prawidłowy przebieg oceny tj. m. in.: wskazanie mówiące o osobistym udziale w pracach organu przez osoby fizyczne bądź podmiot uprawniony w przypadku osób prawnych, bez udzielania dodatkowych pełnomocnictw osobom trzecim; wskazanie obowiązku uczestniczenia w posiedzeniach organu oraz obowiązku usprawiedliwiania nieobecności wraz ze wskazaniem możliwych przyczyn nieobecności; możliwe przyczyny odwołania członka Rady (w tym stronicza ocena wniosków); regulacje dotyczące wyłączenia od udziału w wyborze operacji.

Chcąc zapewnić jak najwyższy poziom procesu wyboru operacji LGD opracowało plan szkoleń dla członków Rady, Zarządu oraz pracowników Biura, którego szczegółowy zakres i harmonogram ujęto w dokumencie: plan szkoleń.

1.4 Zasady funkcjonowania LGD

Podstawowe dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania LGD:

1) Statut Stowarzyszenia, który reguluje m.in.: podstawy prawne działania LGD, oznaczenie siedziby, określa cele działalności stowarzyszenia, wskazuje Marszałka Województwa Łódzkiego, jako organ nadzoru, określa zasady działania stowarzyszenia, nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach, wskazuje Radę Programową jako organ odpowiedzialny za wybór operacji, wskazuje kompetencje i reprezentatywność poszczególnych sektorów w jej składzie, zawiera regulacje dotyczące zachowania bezstronności członków Rady w wyborze operacji, wskazuje Zarząd jako organ LGD odpowiedzialny za uchwalenie LSR, jej aktualizację oraz uchwalenie kryteriów i procedur wyboru operacji, ustala kwestie majątku stowarzyszenia oraz jego rozwiązania. Statut uchwalany jest przez Walne Zebranie Członków.

2) Regulamin Rady, który reguluje m. in.: zadania Rady, kwestie członkostwa w organie i reprezentatywności poszczególnych sektorów, kwestie dotyczące wyłączenia członka organu z oceny operacji, określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, w tym sposoby informowania członków o posiedzeniach i dostępności dokumentacji dotyczącej tematu posiedzenia, podstawowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (szczegółowo określają je przedmiotowe procedury), zasady protokołowania posiedzeń Rady. Dokument uchwalany jest przez Walne Zebranie Członków.

3) Regulamin Obrad Walnego Zebrania Członków, który reguluje m.in.: kompetencje Walnego Zebrania Członków, zasady zwoływania i prowadzenia obrad, zasady podejmowania decyzji w sprawie powoływania organów LGD (sposób zgłaszania kandydatów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w LGD) oraz zasady protokołowania posiedzeń. Dokument uchwalany jest przez Walne Zebranie Członków.

4) Regulamin Komisji Rewizyjnej, który określa zasady zwoływania posiedzeń Komisji, zadania organu, zasady prowadzenia działań kontrolnych oraz zasady protokołowania posiedzeń. Dokument uchwalany jest przez Walne Zebranie Członków.

5) Regulamin Zarządu, który określa szczegółowo zasady funkcjonowania organu, kompetencje, podział zadań pomiędzy poszczególnych członków, kwestie podejmowania decyzji oraz dokumentowania posiedzeń. Dokument uchwalany jest przez Walne Zebranie Członków.

5) **Regulamin biura LGD**, który reguluje zasady organizacji i funkcjonowania biura, opis poszczególnych stanowisk, uprawnienia i obowiązki pracownika i pracodawcy oraz zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników. Dokument uchwalany jest przez Zarząd LGD.

1.5 Potencjał ludzki LGD a regulamin Rady/Zarządu/Biura itd.

Osoby pracujące w biurze LGD oraz zaangażowane w rozwój jego obszaru są zatrudniane przez Zarząd Stowarzyszenia w ramach konkursów na poszczególne stanowiska. Aby właściwie realizować zadania statutowe Stowarzyszenia konieczne jest zatrudnienie pracowników biura lub zlecenie prac specjalistom, którzy poprzez swoją pracę zagwarantują profesjonalną obsługę organów LGD i beneficjentów. W tym celu został wyznaczony szereg wymagań koniecznych i pożądanych w odniesieniu do kandydatów mających wykonywać takie zadania. Wymagania konieczne to m.in. wykształcenie wyższe, znajomość problematyki w zakresie realizacji projektów ze środków UE oraz znajomość zagadnień związanych z PROW 2014-2020, zaś wymagania pożądane to m.in. doświadczenie w aplikowaniu o dofinansowanie projektów. Ww. wymagania zostały wyszczególnione w opisie stanowisk biura LGD „Podkowa”.

2. Partycypacyjny charakter LSR

Podstawą przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju było zaangażowanie podmiotów z obszaru wszystkich zrzeszonych w LGD „Podkowa” gmin: Zapolice, Zduńska Wola, Szadek, Zadzim oraz Poddębice. Proces ten zakładał uczestnictwo w nim przedstawicieli wszystkich 3 sektorów tj. gospodarczego, społecznego i publicznego oraz mieszkańców. Na każdym etapie przygotowywania strategii LGD angażowała wszystkie sektory poprzez m.in.: udział w badaniach ankietowych oraz spotkaniach organizowanych w poszczególnych gminach. Na bieżąco przekazywano informacje o każdym etapie prac, zachęcając do włączania się przy kolejnych działaniach.

W każdej z gmin objętych obszarem LSR odbyły się **spotkania konsultacyjne**, dzięki czemu wszyscy mieszkańcy mieli równy dostęp do informacji. Pozwoliło to także zdiagnozować punkty styczne i różnice w potrzebach i problemach poszczególnych gmin. Główne spotkania konsultacyjne w zakresie przygotowania LSR miały miejsce:

- 1) 9 września 2015 r. Janiszewice - uczestniczyło 18 osób, z czego: 1 - sektor publiczny, 17 – społeczny i mieszkańcy, w tym sołtysi i radni;
- 2) 15 września 2015 r. Zadzim - uczestniczyło 20 osób, z czego: 4 - sektor publiczny, 13 – społeczny i mieszkańcy, w tym sołtysi i radni, 3 - sektor gospodarczy;
- 3) 17 września 2015 r. Zapolice – uczestniczyło 9 osób, z czego: 1 - sektor publiczny, 8 – społeczny i mieszkańcy, w tym sołtysi i radni;
- 4) 22 września 2015 r. Poddębice - uczestniczyło 21 osób, z czego: 3 sektor publiczny, 13 – społeczny i mieszkańcy, 5 – sektor gospodarczy;
- 5) 23 września 2015 r. Szadek - uczestniczyły 24 osoby, z czego: 1 - sektor publiczny, 22 – społeczny i mieszkańcy, 1 – sektor gospodarczy.

Na spotkaniach prezentowano obszar LGD oraz założenia PROW 2014 – 2020 oraz RLKS. Podczas spotkań zastosowano m.in. **metody heurystyczne (tu: „burza mózgów”)**. W trakcie trwania dyskusji ścierały się różne wizje rozwoju i potrzeb obszaru. Ważnym elementem każdego ze spotkań była analiza SWOT. Uczestnicy mogli wskazać mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, jakie ich zdaniem występują na obszarze LGD. Podczas spotkań rozdawane i zbierane były **ankiety „Badanie potrzeb mieszkańców LGD Podkowa”**, przygotowane w celu zebrania pomysłów projektowych i opinii na zaproponowane tematy. Na spotkaniach zastosowano różne scenariusze zbierania informacji, w tym **badanie opinii mieszkańców** – stanowiące podstawę diagnozy lokalnych potrzeb i możliwości. Uzyskane dane stanowiły także bazę do opracowania analizy SWOT oraz wypracowania celów i wskaźników. Specjalnie sformułowane pytania w poszczególnych narzędziach pozwoliły wypracować bazę planu komunikacyjnego odnoszącego się do realizacji LSR.

W dniu 4 grudnia 2015 r. w Szadku odbyło się kolejne spotkanie konsultacyjne, w którym udział wzięli przedstawiciele całego obszaru LGD (liczba uczestników - 20, z czego 5 przedstawicieli sektora publicznego, 3- sektora gospodarczego, 12 – sektora społecznego). Spotkanie miało na celu skonsultowanie wypracowanych elementów LSR, w tym: diagnozy i analizy SWOT, celów, przedsięwzięć, wskaźników LSR oraz planu działania, budżetu LSR, zasad wyboru operacji oraz ustalania kryteriów wyboru, planu komunikacyjnego, zasad monitorowania i ewaluacji oraz wskazania grup defaworyzowanych. Podczas spotkania przeprowadzono m.in.: wywiad grupowy, „burzę mózgów” oraz warsztat roboczy z podziałem na grupy (wg sektorów). 10 grudnia 2015 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami władzy publicznej (uczestniczyło 4 przedstawicieli), podczas którego konsultowano kluczowe elementy LSR. 16 grudnia 2015 r. odbyło się

Walne Zebranie Członków LGD, gdzie po raz kolejny, w gronie przedstawicieli wszystkich gmin i sektorów, zaprezentowano i konsultowano założenia dokumentu.

Elementem uzupełniającym działania konsultacyjne były stoiska informacyjne LGD podczas dożynek. Wykorzystano je do propagowania powstającej LSR oraz prezentowania projektowanych założeń. Dzięki nim szerszemu gronu odbiorców zapewniono możliwość wypełnienia ankiety „Badanie potrzeb mieszkańców LGD Podkowa” oraz możliwość konsultowania założeń nowej LSR. Stoiska informacyjne zorganizowano podczas: IV Dożynek Powiatu Poddębickiego – 13 września 2015 r. oraz Dożynek Powiatowo – Parafialno – Gminnych w Szadku - 20 września 2015 r.

Kolejną możliwość dotarcia do jak najszerszego grona podmiotów daje uruchomiony, poza biurem, **punkt konsultacyjny LGD „Podkowa” w Poddębicach**. W każdą środę między 08:00 a 18:00 oraz piątek między 08:00 a 16:00 w budynku Urzędu Miejskiego można było otrzymać informacje na temat nowego okresu programowania na lata 2014-2020, tworzenia lokalnej strategii rozwoju, przewidywanego harmonogramu prac oraz wszelkich działań w tym zakresie. Na pytania zainteresowanych osób odpowiadali pracownicy LGD „Podkowa”. W Punkcie Konsultacyjnym można było również zapoznać się z aktualnymi rozporządzeniami, wytycznymi i innymi dokumentami dotyczącymi nowej perspektywy finansowej.

Badania ankietowe

W procesie budowania LSR istotnym elementem są badania ankietowe. „**Badanie potrzeb mieszkańców LGD Podkowa**” przeprowadzane zostało w terminie od 4 września 2015 r. do 14 grudnia 2015r. Ankieta zbierana była w dwóch formach:

- bezpośrednia (podczas spotkań konsultacyjnych, na stoiskach informacyjnych) – wpłynęły 133 ankiety;
- internetowa (ankieta zamieszczona na stronie internetowej LGD oraz 5 gmin partnerskich)– wpłynęło 338 ankiet.

Respondenci odpowiadali na pytania (otwarte i zamknięte) dotyczące wskazania priorytetów dla działań LGD, problemów utrudniających życie mieszkańców, potrzebnych inwestycji, sposobów informowania mieszkańców, grup wykluczonych z życia społecznego, w tym w szczególności osób z grup defaworyzowanych. W badaniu nie zabrakło także pytań o charakterystyczne produkty i wizytówki LGD oraz pomysły na projekty wspierające rozwój społeczności lokalnych.

W celu zaangażowania przedstawicieli sektora gospodarczego w powstawania strategii, opracowana została „**Ankieta badania opinii przedsiębiorców dla obszaru LGD Podkowa**”. Badanie przeprowadzone zostało w formie internetowej (ankieta zamieszczona na stronie internetowej LGD oraz 5 gmin partnerskich) w terminie od 22 października 2015 r. do 14 grudnia 2015 r. Wpłynęły 42 ankiety. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły charakterystyki prowadzonej działalności m.in. forma, branża, ilość zatrudnionych osób, miejsce oraz oceny miejsca prowadzonej działalności, planów odnośnie zatrudnienia oraz korzystania z funduszy UE, współpracy z administracją samorządową, wskazania grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy.

Kolejną formą zaangażowania społeczności lokalnej była możliwość przedstawienia operacji planowanych do realizacji przez potencjalnych beneficjentów w postaci „**Arkusza pomysłu Wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Podkowa**”. W terminie od 16 października 2015 r. do 14 grudnia 2015 r. zbierano ankietę w dwóch formach:

- bezpośredniej / papierowej (w biurze LGD, urzędach gmin partnerskich, e-mailem) – wpłynęło 26 projektów;
- internetowej (ankieta zamieszczona na stronie internetowej LGD oraz 5 gmin partnerskich)– wpłynęły 124 ankiety.

Pytania dotyczyły zidentyfikowania projektów planowanych do realizacji w ramach LSR, w tym tytułu, miejsca realizacji, opisu projektu, celu, kosztów oraz terminu realizacji.

Spotkania zespołu partycypacyjnego:

Zespół, złożony z pracowników biura oraz zewnętrznych ekspertów miał za zadanie zbieranie, analizowanie oraz wyodrębnienie i opis najważniejszych zagadnień, pojawiających się w ankietach nadsyłanych i składanych przez mieszkańców, przedsiębiorców i inne podmioty z obszaru LGD. Na tej podstawie wyselekcjonowano zakres tematyczny przyszłych celów i przedsięwzięć oraz wskaźników dla prawidłowej i komplementarnie realizowanej LSR.

Konsultacje treści LSR

W dniu 27 listopada 2015 r. na stronie internetowej LGD „Podkowa” (www.podkowa.zdwola.com.pl) zamieszczono do konsultacji: analizę SWOT, cele ogólne LSR, grupy defaworyzowane oraz działania komunikacyjne. Uwagi do opublikowanych materiałów wnoszono do 4 grudnia 2015 r.

W dniu 4 grudnia 2015 r. w Szadku odbyło się kolejne spotkanie konsultacyjne, w którym udział wzięli przedstawiciele całego obszaru LGD (liczba uczestników - 20, z czego 5 przedstawicieli sektora publicznego, 3- sektora gospodarczego, 12 – sektora społecznego).

W dniu 7 grudnia 2015r. na stronie internetowej LGD „Podkowa” zamieszczono rozszerzoną wersję LSR obejmującą części: analiza SWOT, budżet LSR, harmonogram naborów, zestawienie celów, przedsięwzięć oraz wskaźników, opis grup defaworyzowanych, działania komunikacyjne oraz zarys monitorowania i ewaluacji. Uwagi do tych elementów LSR wnoszono do dnia 11 grudnia 2015 r.

W dniu 14 grudnia 2015 r. w biurze LGD udostępniony został projekt LSR, a informacja o tym podana została do publicznej wiadomości na stronie internetowej LGD „Podkowa” Społeczność lokalna miała możliwość zapoznania się z dokumentem oraz wnoszenia do niego uwag w terminie do 16 grudnia 2015 r. Podczas tych konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

Tabela 4. Podsumowanie narzędzi i metod wykorzystanych w procesie konsultacji i tworzenia LSR.

Metoda/narzędzie	Wynik
Spotkanie konsultacyjne	7
Imprezy okolicznościowe	2
Punkt konsultacyjny	1
Ankieta papierowa	159 wypełnionych
Ankieta internetowa	504 wypełnionych
Konsultacje na stronie internetowej	4

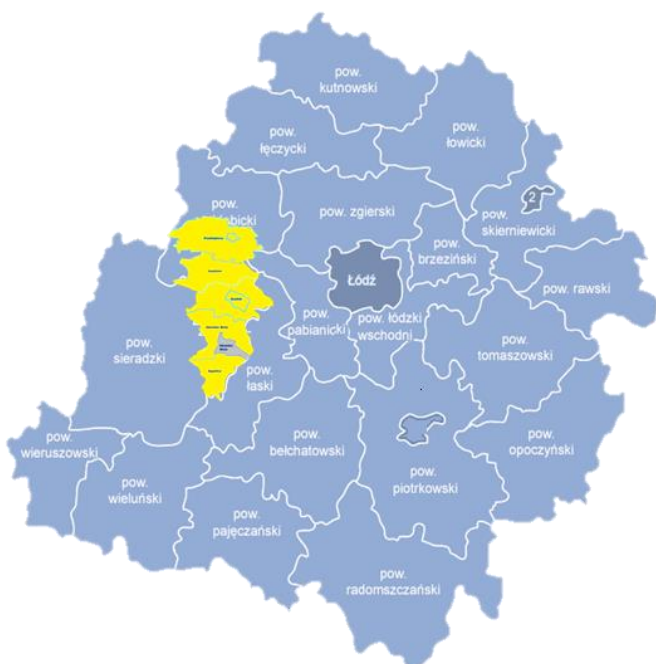
Należy zaznaczyć również, że udział mieszkańców i podmiotów z obszaru LGD „Podkowa” w realizację LSR nie będzie się kończył, ale zaczynał na etapie prac nad dokumentem. LGD przewidziało szereg instrumentów, dzięki którym wszystkie grupy docelowe będą miały możliwość partycypacji na wszystkich etapach realizacji Strategii. Wiele z nich wskazanych zostało w rozdziale 9: Plan Komunikacji, jak również w procedurze aktualizacji LSR będącej załącznikiem do LSR. Wyzwaniem jakie przyswieca LSR to również rozszerzenie procesu współpracy i wdrażania LSR o podmioty, które dotychczas były sceptycznie nastawione do działalności LGD oraz korzystania z funduszy europejskich lub nie widziały dla siebie miejsca w tym procesie. Szczególnie dotyczy to osób z grup defaworyzowanych wskazanych w Strategii.

3. Diagnoza - opis obszaru i ludności

3.1 Położenie administracyjne obszaru objętego LSR

Obszar objęty działalnością LGD Podkowa terytorialnie przynależy do województwa łódzkiego i obejmuje teren trzech gmin z powiatu zduńskowolskiego – Zapolice, Zduńska Wola Szadek, oraz dwóch z powiatu poddębickiego – Poddębice i Zadzim. Obszar ten zlokalizowany jest w zachodniej części województwa łódzkiego. Łączna jego powierzchnia wynosi 713 km², co stanowi 3,91 % powierzchni województwa.

Rys. 2 Obszar LGD Podkowa na tle województwa łódzkiego

Rys. 3 Obszar LGD Podkowa z granicami administracyjnymi gmin członkowskich

Sąsiadami administracyjnymi omawianego obszaru są:

- od północy: Gmina Uniejów, Gmina Wartkowiec;
- od wschodu: Gmina Dalików, Gmina Lutomiersk, Gmina Wodzierady, Miasto i Gmina Łask, Gmina Sędziejowice;
- od południa: Gmina Widawa, Gmina Burzenin;
- od zachodu: Gmina Sieradz, Miasto i Gmina Warta, Gmina Pęczniew, Gmina Dobra.

Tabela 5. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Identyfikator jednostki	Ilość sołectw	Ilość miejscowości	Powierzchnia w km ²
Zapolice	Gmina wiejska	101903 2	23	23	81
Zduńska Wola	Gmina wiejska	101904 2	31	42	111
Szadek	Gmina wiejsko – miejska	101902 3	29	63	152
Zadzim	Gmina wiejska	101106 2	34	64	145
Poddebice	Gmina miejsko-wiejska	101103 3	49	85	224
Razem obszar LGD			166	277	713

3.2 Potencjał demograficzny społeczności lokalnej

Tabela 6. Liczba ludności na terenie LGD w latach 2010-2014 według zamieszkania/zameldowania

Lp.	Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Zapolice	4857	4907	4939	4988	5019
2.	Zduńska Wola	11705	11782	11840	11942	11999
3.	Szadek	7382	7359	7424	7383	7420
4.	Zadzim	5239	5169	5118	5056	5042
5.	Poddębice	15917	15894	15907	15914	15910
Razem obszar LGD		45100	45111	45228	45283	45390

Tabela 7 Liczba ludności na terenie LGD w latach 2010-2014 według zamieszkania/zameldowania

Lp.	Nazwa gminy	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
1.	Zapolice	61
2.	Zduńska Wola	107
3.	Szadek	49
4.	Zadzim	35
5.	Poddębice	71
Obszar LGD		66

Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba ludności na analizowanym obszarze zwiększyła się o 267 osób. Gęstość zaludnienia na obszarze LGD „Podkowa” w 2013 roku wyniosła 66 osób na km². Analizując poszczególne gminy należące do LGD obserwujemy najniższą gęstość zaludnienia na terenie Gminy Zadzim, natomiast najwyższą na terenie Gminy Zduńska Wola.

Tabela 8 Saldo migracji w ruchu wewnętrznym w latach 2010-2014

Rok	Gmina					Obszar LGD
	Zapolice	Zduńska Wola	Szadek	Zadzim	Poddębice	
2010	73	41	16	5	-23	112
2011	65	56	22	-33	-14	96
2012	51	59	26	-14	-1	121
2013	72	113	-19	-14	-8	144
2014	29	75	26	2	-34	98

Wskaźniki migracji na analizowanym obszarze wyglądają optymistycznie, w analizowanych latach saldo migracji jest dodatnie. Najwyższe saldo migracji w analizowanym okresie czasu wyniosło 121 i 144 osób odpowiednio w 2012 i 2013 roku. Obszar LGD Podkowa jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania.

Tabela 9. Przyrost naturalny w latach 2010-2014

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
Zapolice	-6	-6	-6	-14	-12
Zduńska Wola	5	13	-7	-18	22
Szadek	-3	-45	-1	-5	-2
Zadzim	-16	-37	-39	-41	-17
Poddębice	17	-9	-12	-55	6
Razem obszar LGD	-3	-84	-65	-133	-3

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, mężczyźni od 18 do 64 lat,

- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, mężczyźni od 65 lat i więcej.

Tabela 10. Struktura ludności według klasyfikacji ekonomicznej w podziale na gminy w latach 2010-2014

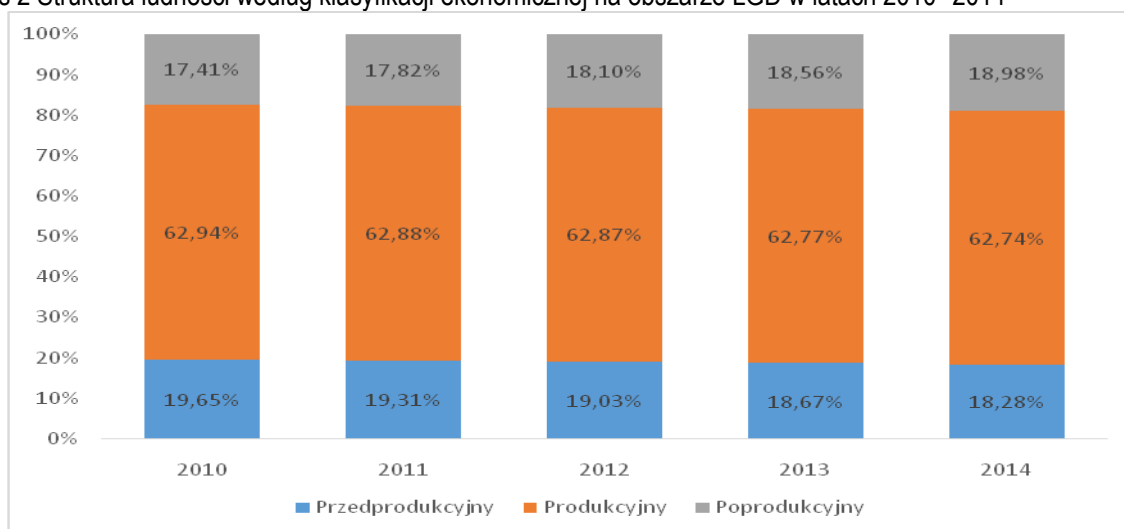
Gmina	Wiek wg klasyfikacji ekonomicznej	2010	2011	2012	2013	2014
Zapolice	Przedprodukcyjny	973	963	932	919	905
	Produkcyjny	3116	3165	3201	3239	3269
	Poprodukcyjny	768	779	806	830	845
Zduńska Wola	Przedprodukcyjny	2564	2516	2523	2543	2493
	Produkcyjny	7318	7393	7417	7443	7509
	Poprodukcyjny	1823	1873	1900	1956	1997
Szadek	Przedprodukcyjny	1449	1414	1403	1339	1305
	Produkcyjny	4572	4561	4601	4584	4617
	Poprodukcyjny	1361	1384	1420	1460	1498
Zadzim	Przedprodukcyjny	960	911	883	825	807
	Produkcyjny	3137	3117	3106	3086	3074
	Poprodukcyjny	1142	1141	1129	1145	1161
Poddębice	Przedprodukcyjny	2915	2905	2867	2827	2789
	Produkcyjny	10242	10129	10110	10073	10008
	Poprodukcyjny	2760	2860	2930	3014	3113
Razem obszar LGD "Podkowa"	Przedprodukcyjny	8861	8709	8608	8453	8299
	Produkcyjny	28385	28365	28435	28425	28477
	Poprodukcyjny	7854	8037	8185	8405	8614

W latach 2010 -2014 roku ludność na obszarze LGD „Podkowa” w wieku:

- przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 562 osoby,
- produkcyjnym zmniejszyła się o 92 osoby,
- poprodukcyjnym zwiększyła się o 760 osób.

Struktura wieku ludności wykazuje trend malejący jeżeli chodzi o osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, a rosnący w wieku poprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczeństwa. Warto zwrócić uwagę na konieczność przystosowania infrastruktury technicznej i społecznej dla potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym, aby uniknąć spadku jakości życia mieszkańców.

Wykres 2 Struktura ludności według klasyfikacji ekonomicznej na obszarze LGD w latach 2010 -2014

W 2014 roku ludność w wieku:

- przedprodukcyjnym -8299 osób, co stanowi ok. 19 % ogółu mieszkańców
- produkcyjnym – 28477 osób, co stanowi ok. 63% ogółu mieszkańców
- poprodukcyjnym – 8614 osób, co stanowi ok.18 % ogółu mieszkańców.

Pozytywnym zjawiskiem wynikającym ze struktury demograficznej jest dość wysoki udział osób wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności LGD.

Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców, bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, mogą pociągać za sobą następujące problemy:

- w dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy więc uwzględnić duże zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia,
- obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności osób starszych, który prawdopodobnie pociągnie za sobą nasilenie się problemów społecznych. Powinno zatem dążyć się do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest także likwidacja barier architektonicznych.

Tabela 11. Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR do liczby bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie łódzkim

Rok	Obszar LSR			Województwo łódzkie		
	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Wskaźnik
2010	2240	28385	7,89	131617	1620849	8,12
2011	2487	28365	8,77	138652	1604672	8,64
2012	2732	28435	9,61	151036	1588157	9,51
2013	2760	28425	9,71	151626	1568769	9,67
2014	2483	28477	8,72	126157	1550917	8,13

Porównując średnią wartość liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności w wieku produkcyjnym dla badanego obszaru ze wskaźnikiem dla województwa łódzkiego wynika, że obszar objęty LSR w latach 2011 -2014 wypada powyżej średniej wojewódzkiej.

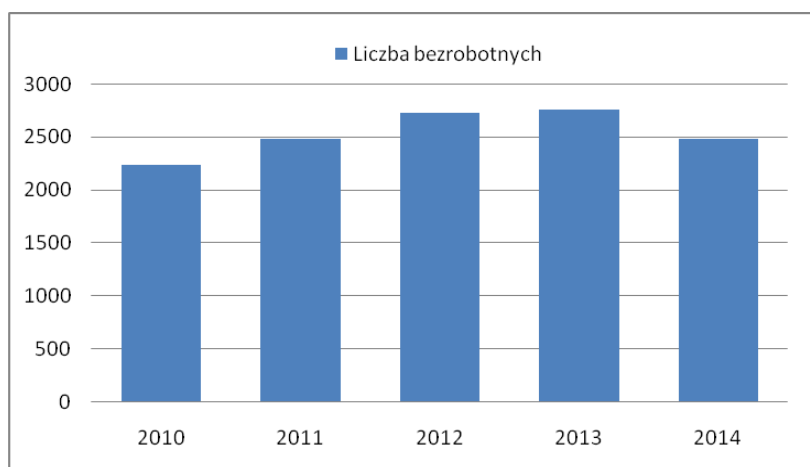
3) Opis sytuacji na lokalnym rynku pracy

Obszar objęty LSR charakteryzuje się dość wysokim poziomem bezrobocia na tle województwa łódzkiego i kraju. Analizując dane na koniec 2014 roku można zauważyć, że stopa bezrobocia w powiecie zduńskowolskim – 14,4 i powiecie poddębickim – 13,2 jest wyższa niż średnia stopa bezrobocia dla województwa, która wyniosła w tym czasie 11,9 %, a w Polsce 11,5 %.

Tabela 12 Liczba bezrobotnych w latach 2010 - 2014 na obszarze LGD

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
Zapolice	254	276	295	294	294
Zduńska Wola	550	613	706	734	658
Szadek	309	321	354	357	378
Zadzim	244	287	303	310	266
Poddębice	883	990	1074	1065	887
Razem obszar LGD	2240	2487	2732	2760	2483

Wykres 3. Liczba bezrobotnych w latach 2010 - 2014 na obszarze LGD

W roku 2014 na analizowanym obszarze bez pracy pozostało 2483 osób. Na przestrzeni lat 2010-2014 liczba osób bezrobotnych na obszarze LGD „Podkowa” wzrosła o 243 osoby. Największy wzrost bezrobocia obserwujemy w roku 2013.

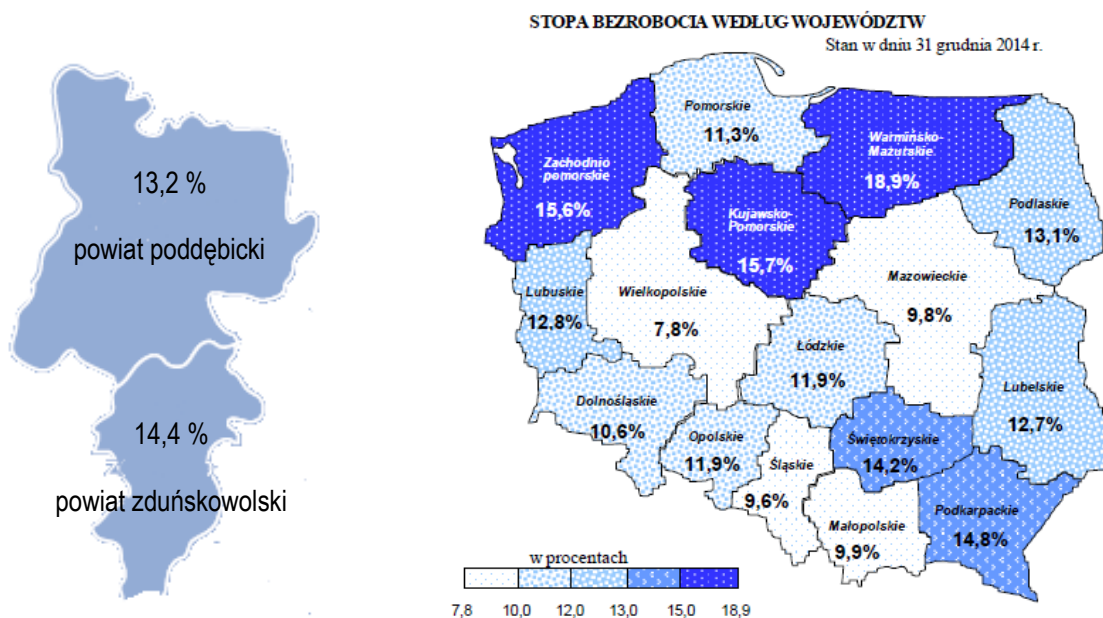

Tabela 13. Bezrobotni zarejestrowani wg płci (liczba osób) wg stanu na 31.12.2014 na obszarze LGD.

Bezrobotni	Zapolice	Zduńska Wola	Szadek	Zadzim	Poddębice	Obszar LGD
Ogółem	294	658	378	266	887	2483
Mężczyźni	166	328	194	156	476	1320
Kobiety	128	330	184	110	411	1163

Wykres 4. Struktura bezrobotnych wg płci wg stanu na 31.12.2014 r.

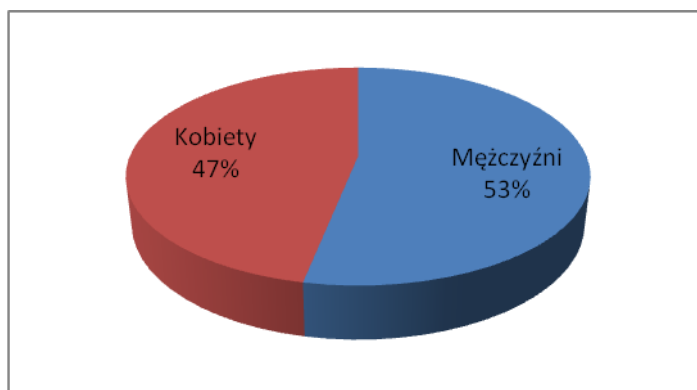
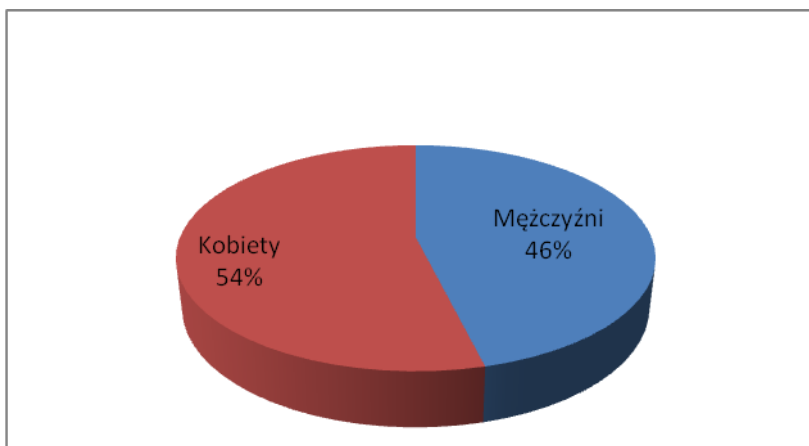

Tabela 14. Pracujący wg płci stan na 31.12.2014

Pracujący	Zapolice	Zduńska Wola	Szadek	Zadzim	Poddebice	Obszar LGD
Ogółem	260	2386	753	327	2462	2483
Mężczyźni	124	1373	277	111	969	1320
Kobiety	136	1013	476	216	1493	1163

Wykres 5. Struktura pracujących wg płci stan na 31.12.2014 r.

3.4 Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości

Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Zapolice	349	358	375
Zduńska Wola	898	917	912
Szadek	515	530	543
Zadzim	284	305	299
Poddebice	1 451	1 523	1 518
RAZEM	3 497	3 633	3 647
Łódzkie	233 665	237 893	239 425

Na terenie LSR w 2014 roku zarejestrowanych było 3647 podmiotów gospodarki narodowej (według wpisu do rejestru REGON). Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w gminie Poddębice – 1 518, najmniej zaś w gminie Zadzim - 299.

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Zapolice	692	675	707	718	751
Zduńska Wola	731	729	758	768	763
Szadek	662	679	692	718	735
Zadzim	548	547	561	603	599
Poddębice	896	878	929	957	950
RAZEM	3 529	3 508	3 647	3 764	3 798
Łódzkie	908	902	927	947	957

3.5 Działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Tabela 17. Zestawienie podmiotów sektora społecznego obszaru LGD 31.12.2014

	Stowarzyszenia i Fundacje	Kluby sportowe	Ochotnicze Straże Pożarne	Koła Gospodyń Wiejskich
Zapolice	4	3	6	3
Zduńska Wola	3	3	14	19
Szadek	5	6	17	14
Zadzim	1	3	14	3
Poddębice	16	6	17	5
RAZEM	26	21	68	45

Organizacje pozarządowe w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2007 – 2013 z działania „małe projekty” zrealizowały łącznie 52 operacje, które zostały wybrane do realizacji. Na terenie LGD „Podkowa” kwota dofinansowania wyniosła 59 366,37zł, co stanowiło 21,05% całej kwoty budżetu z tego działania. W LGD „Poddębice i Zadzim – Kraina bez barier” kwota dofinansowania wyniosła 1 073 972,37, co stanowiło 92,49% budżetu z tego działania.

Mimo rosnącego zainteresowania życiem społecznym mieszkańców, nadal brakuje wsparcia finansowo-organizacyjnego dla organizacji społecznych. Wiele inicjatyw lokalnych mogących rozszerzyć ofertę kulturalną obszaru nie jest realizowanych ze względu na brak środków i wsparcia merytorycznego.

3.6 Analiza problemów społecznych i grup defaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym

Na terenie LGD funkcjonują trzy gminne i dwa miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej, które mają za zadanie zapobiegać problemom bezrobocia, ubóstwa, patologii. W ostatnich latach wzrosła liczba osób korzystających z różnych form pomocy. Wsparcia potrzebują zarówno osoby długotrwale bezrobotne jak również osoby starsze, niepełnosprawne, przewlekle chore, rodziny wielodzietne.

Problem ubóstwa na obszarze LGD dotyczy nie tylko pojedyncze osoby, ale całe gospodarstwa domowe. Ubóstwo, rozumiane jako brak środków materialnych do życia, bieda, niedostatek, wiąże się z problemami osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych, długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, osób starszych, którzy nie rozwiązują swoich problemów ze względu na ubóstwo (brak środków na zakup leków, żywność, opłaty mieszkaniowe).

Często rodziny wielodzietne lub niepełne nie radzą sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Brak wykształcenia, bieda, alkoholizm, niezaradność życiowa powoduje uzależnienie od pomocy społecznej.

Tabela 18. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego

	Zapolice	Zduńska Wola	Szadek	Zadzim	Poddębice	Razem
2012	224	332	357	170	578	1661

2013	212	330	377	154	609	1682
2014	212	320	406	192	538	1668

Pomoc społeczna dla gospodarstw domowych na obszarze LGD w analizowanych latach wzrasta.

Tabela 19. Wydatki gmin na pomoc społeczną na 1 mieszkańca w 2013 roku (zł)

Gmina	Wydatki na 1 mieszkańca
Poddębice	547,75
Zadzim	420,08
Szadek	548,39
Zapolice	520,45
Zduńska Wola	403,63

Z powyższej tabeli wynika, iż najwyższe wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca występują w gminach miejsko-wiejskich: Poddębice i Szadek, najniższe zaś w gminie Zduńska Wola.

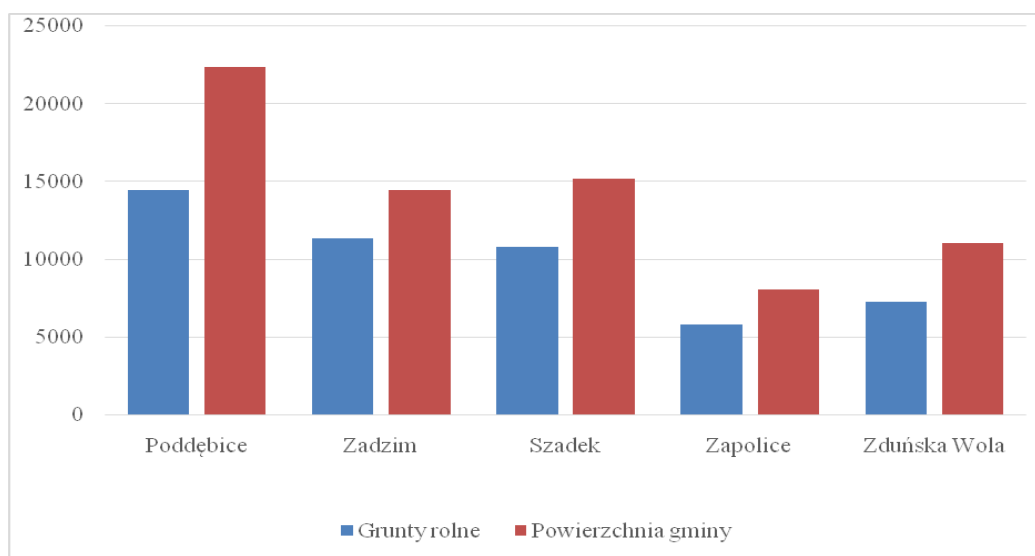
3.7 Charakterystyka rolnictwa

Obszar LGD „Podkowa” ma zasadniczo charakter rolniczy. Rolnictwo jest podstawowym działem gospodarki stanowiącym o rozwoju społeczno - gospodarczym analizowanego obszaru. Gleby cechują się dość dobrą jakością dla produkcji rolniczej.

W rolnictwie dominuje uprawa zbóż, ziemniaków, roślin pastewnych oraz hodowla bydła, trzody chlewnej, drobiu.

Struktura gospodarstw rolnych na analizowanym obszarze jest rozdrobniona. Jest to cecha charakterystyczna polskiego rolnictwa. Zatem, należy dążyć do tworzenia wyspecjalizowanych, wielohektarowych gospodarstw ukierunkowanych na odbiorców z miast, przede wszystkim aglomeracji łódzkiej i Zduńskiej Woli.

Wykres 6. Grunty rolne do powierzchni gmin na terenie LGD

3.8 Zagospodarowanie przestrzenne

Infrastrukturę społeczną tworzą również świetlice wiejskie, obiekty kulturalne, sportowe i rekreacyjne. W wielu miejscowościach istnieją świetlice wiejskie, jednakże nie są one w pełni wykorzystane, brakuje stałej obsługi. Większość

budynków użyteczności publicznej nie spełnia nowoczesnych standardów, nie wszystkie świetlice są w pełni wyposażone. Większość obiektów nie jest przystosowana do osób niepełnosprawnych. Koszty utrzymania obiektów infrastruktury społecznej są zbyt wysokie. Centra miejscowości nie są w pełni zagospodarowane.

Tabela 20. Obiekty użyteczności publicznej

Obiekty użyteczności publicznej – świetlice wiejskie						
Gmina	Istniejące			Zapotrzebowanie		
	Ogółem	Nowo-wybudowane	Wyposażone/Wyremontowane	Budowa nowych	Do wyremontowania	Przebudowa
Zapolice	8	0	2	0	6	6
Zduńska Wola	19	0	12	0	3	3
Szadek	10	1	6	4	3	4
Zadzim	14	0	2	0	1	1
Poddębice	17	2	0	1	3	3
Razem	68	3	22	5	15	17

Tabela 21. Obiekty użyteczności publicznej – miejsca rekreacji i wypoczynku

Obiekty użyteczności publicznej – miejsca rekreacji i wypoczynku							
Gmina	Ogółem	Istniejące			Zapotrzebowanie		
		Place zabaw	Siłownie zewnętrzne	Inne (np. skwery, skate parki)	Place zabaw	Siłownie zewnętrzne	Inne (np. skwery, skate parki)
Zapolice	9	8	0	0	0	1	0
Zduńska Wola	15	13	1	0	2	3	1
Szadek	8	6	0	2	3	1	1
Zadzim	6	3	0	3	2	0	2
Poddębice	13	10	1	2	2	1	1
Razem	51	40	2	7	9	6	5

3.9 Uwarunkowania geograficzne

Pod względem geograficznym teren objęty LSR położony jest na Niziu Polskim, w obrębie Wysoczyzny Łaskiej, która z kolei jest częścią Niziny Południowo - Wielkopolskiej. Jest to makroregion nizinny o starej rzeźbie polodowcowej, pochodzącej z czasów zlodowacenia środkowopolskiego i później złagodzonej przez procesy erozyjne. Jest to krajobraz rozległych równin morenowych i wysoczyzn, pomiędzy którymi na osi głównych rzek makroregionu – Warty i Prosnicy oraz ich zbiegu z większymi dopływami występują bardziej zagłębione, płaskie i często podmokłe kotliny. Urozmaicenie terenu potęguje dział wodny przebiegający w kierunku północ-południe między rzekami Ner i Pichna. Południowo zachodnia część obszaru znajduje się na obszarze Kotliny Sieradzkiej, na prawym, wysokim brzegu pradoliny Warty. Ponadto część Gminy Zapolice położona jest na obszarze Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.

3.10 Uwarunkowania przyrodnicze

Klimat

Warunki klimatyczne obserwowane na terenie objętym LSR są typowe dla obszaru centralnej Polski. Obszary te są dobrze przewietrzane z dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi. W obszarze dolin rzecznych okresowo zalegają chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności. Swoisty mikroklimat wprowadzają kompleksy leśne, które zwiększają wilgotność powietrza oraz łagodzą dobowe wahania temperatur.

Gleby

Na terenie objętym LSR występują średnio korzystne warunki glebowe. Pokrywa glebowa charakteryzuje się mozaikową strukturą, gdzie dominują gleby słabe, typu pseudobielicowego i brunatnego powstałe na skale macierzystej, pochodzenia polodowcowego. W dolinach rzek Neru, Warty i Widawki występują mady. W okolicach Poddębic, w związku z wychodniami pokładów kredowych, na skale macierzystej wapiennej i marglowej powstały gleby typu rędzin o bonitacji od III do IV klasy. Pod względem wykorzystania rolniczego nadają się tylko do upraw żytnich i ziemniaczanych. Gleby bardzo dobre i dobre występują w Gminie Zduńska Wola, należą do II klasy bonitacyjnej, zajmują niewielkie powierzchnie. Łącznie gleby II i III klasy bonitacyjnej stanowią 13,1% ogółu powierzchni Gminy Zduńska Wola. W Gminie Zapolice przeważającą część obszaru zajmują gleby V i VI klasy bonitacyjnej. Stanowią 46,2% ogólnej powierzchni gminy.

Na obszarze Szadku dominują gleby pseudobielicowe wytworzone na piaskach luźnych słabogliniastych, gliniastych lekkich o różnej miąższości, zalegających na glinach oraz z glin lekkich i średnich. Prócz tego występują także gleby brunatne wylugowane, czarne ziemie, gleby bagienne oraz mady. Obszary o najwyższej klasie gleb występują we wschodniej części gminy we wsiach Rzepiszew, Tarnówka, Wola Krokocka, Przatów, Wola Łobudzka oraz Prusinowice. 38,95% ogólnej powierzchni gminy stanowią gleby II i III klasy bonitacyjnej.

Lesistość

Lasy zajmują 16127 ha czyli 22,5 % powierzchni terenu objętego LSR. W gminie Poddębice zajmują 5472 ha, w gminie Zadzim 2536 ha, w gminie Szadek 3435 ha, w gminie Zapolice 1422 ha, w gminie Zduńska Wola 3262 ha. W zdecydowanej większości są to lasy stanowiące własność Skarbu Państwa (10397 ha). Lasy będące własnością osób prywatnych rosną na powierzchni 5673 ha. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita, zajmująca jako gatunek panujący ponad 80% powierzchni leśnej. Występuje ona na wszystkich zinwentaryzowanych typach siedliskowych z wyjątkiem olsu jesionowego. Poza sosną występują tu również: jodły, buki i świerki.

Obszary chronione

Do obszarów chronionych na terenie objętym LSR LGD „Podkowa” należą:

- Rezerwat "Dąbrowa w Napoleonowie" - o powierzchni 38,63 ha, utworzony w celu zachowania dla potrzeb nauki i piękna krajobrazu naturalnej fitocenozy dąbrowy świetlistej oraz stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Niemysłów” – utworzono w 1996 r. na powierzchni 4,52 ha. Położony jest na terenie Leśnictwa Niemysłów, powstał w celu ochrony starego drzewostanu sosnowo – dębowego.
- Na terenie gminy Poddębice znajdują się tereny należące do obszarów Natura 2000 w ramach Obszaru Dolina Środkowej Warty. Na tym terenie znajduje się jeden obiekt chroniony – Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu.
- Niewielka część Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu położona jest na terenie gminy Zduńska Wola.
- Rezerwat leśny „Wojstawice” - rezerwat leśny o powierzchni 96,69 ha, utworzony w 1978 r. w celu ochrony naturalnych zbiorowisk: grądu z jodłą (występującą tu na północnej granicy jej naturalnego zasięgu), łągu olszowo-jesionowego oraz boru mieszanego. W bardzo bogatym poszyciu i runie leśnym występuje wiele gatunków rzadkich i chronionych roślin, m. in.: wawrzynek, wilcze łyko, kopytnik pospolity, podkolan biały, czworolist pospolity oraz duża osobliwość – bluszcz kwitnący. Rezerwat znajduje się w Gminie Zduńska Wola.
- Rezerwat leśny „Jablecznik” - rezerwat leśny o powierzchni 47,29 ha, utworzony w 1975 r. w celu zachowania zbiorowisk leśnych z jodłą, zwłaszcza z cennym kilkuwarstwowym grądem jodłowym i wielogatunkowym runem. W rezerwacie występują trzy zespoły roślinne: grąd jodłowy, bór mieszany z jodłą i suboceaniczny bór świeży. Z ciekawszych roślin można tu znaleźć: konwalijkę dwulistną, marzankę wonną, gajowiec żółty, gwiazdnicę wielokwiatową, zawilec gajowy. Rezerwat znajduje się w Gminie Zduńska Wola.
- Rezerwat torfowiskowo – leśny „Korzeń” - rezerwat utworzony w roku 1998 o powierzchni 34,93 ha. Rezerwat torfowiskowy położony jest w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki w Gminie Zapolice. Rezerwat „Korzeń” obejmuje kompleks bagien śródleśnych o dużej wartości przyrodniczej. Przedmiotem ochrony jest torfowisko o charakterze przejściowym oraz dobrze zachowana biocenoza olsu torfowcowego i olsu porzeczkowego.
- Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki - rezerwat obejmuje 28,4 % powierzchni Gminy Zapolice tj. 2.196 ha, oraz 0,8 % powierzchni Gminy Zduńska Wola tj. 139,3 ha. Został on utworzony w celu ochrony cennych fragmentów dolin Warty i Widawki, ich dopływów wraz z otoczeniem oraz towarzyszącą im naturalną szatą roślinną.
- Rezerwat Jamno - rezerwat Jamno, położony 6 km na zachód od Szadku, w uroczysku „Kobyła - Jamno”, utworzony został 22.11.1959 r. w celu zachowania naturalnego fragmentu lasu dębowo-jodłowego. Obejmuje on powierzchnię 22,35 ha w tym objęte ochroną częściową jest 21,76 ha. Rezerwat znajduje się wewnątrz kompleksu leśnego a drzewostany otaczające tworzą jego naturalną osłonę. Na glebach bielicowych,

w rezerwacie, wykształcił się zespół boru mieszanego z jodłą, która stanowi około 50% drzewostanu. Najcenniejsze drzewa to: 27 starych egzemplarzy jodły pospolitej oraz 9 egzemplarzy dębu szypułkowego, 5 egzemplarzy sosny pospolitej i jeden egzemplarz brzozy brodawkowatej. Wiek drzewostanu jodłowego sięga blisko 150 lat a przeciętna wieku drzew w rezerwacie to 126 lat - jest to najstarszy drzewostan w całym nadleśnictwie.

Pomniki przyrody

Na obszarze LGD „Podkowa” znajduje się 124 drzew pomnikowych różnych gatunków (Gmina Poddębice – 10, Gmina Zadzim – 19, Gmina Zduńska Wola - 21, Gmina Szadek - 24, Gmina Zapolice - 50).

Parki:

Na terenie LGD występują ponadto skupiska zieleni wysokiej o charakterze parkowym: park miejski w Poddębicach, park przy kompleksie pałacowo-parkowym w Zadzimiu, park w Zalesiu, park w Woli Flaszczynie, park w Lichawie, park w Woli Krokockiej, park w Przatówku, park w Prusinowicach, park w Boczkach, park w Przatowie Górnym, park w Rzepiszewie, park w Wilamowie, park typu dworskiego we wsi Karsznice, fragment starodrzewu w Krobanówku, park w Wojsławicach, podworski park w Strońsku, fragmenty dawnego podworskiego parku w Zapolicach, park o charakterze krajobrazowym będący elementem zespołu dworsko-parkowego w Kalinowej, zabytkowy park otaczający klasycystyczny pałac w Paprotni, park będący elementem zespołu dworsko-parkowego w Pstrokoniach, park w Ptaszkowicach, park w Świerzynach.

Ponadto, na obszarze LGD „Podkowa” znajduje się 6 użytków ekologicznych, w tym 4 w Gminie Zapolice (bagna na terenie Kalinowej, Jeziorka i Rembieszowa oraz bagno śródleśne na terenie Nadleśnictwa Sieradz, Leśnictwo Rembieszów) i 2 w Gminie Zduńska Wola (wąwóz ze źródłami wysiękowymi na terenie Nadleśnictwa Sieradz, Leśnictwo Piaski oraz zbiornik wodny we wsi Zborowskie).

3.11 Uwarunkowania historyczno-kulturowe

Charakterystyczne dla obszaru objętego LSR są pozostałe z lat dawnych kompleksy parkowo-pałacowe, dworki i kościoły.

Do najcenniejszych zabytków architektury na terenie LGD „Podkowa” należą:

- drewniany kościół p.w. św. Katarzyny w Korczewie wzniesiony w 1729 r. z fundacji ks. Grzegorza Ptaszkowskiego. Świątynię tę restaurowano między innymi w 1875 r., a w 1930 r. - rozbudowano, zachowały się nieliczne fragmenty wyposażenia z XVII – XVIII wieku,
- zespół dworsko - parkowy w Wojsławicach, na który składają się: XIX - wieczny Dwór Siemiątkowskich (obecnie własność prywatna), pałac ostatnich dziedziców Siemiątkowskich z 1900 r. z bogatą w zbiory etnograficzne Izbą Regionalną założoną w 1976 roku, piękny, zabytkowy park z kompleksem stawów i wyspą na której znajdują się ruiny XVI - wiecznej budowli obronnej (zamku rycerskiego), wzniesionej przez znamienity ród Wężyków, dawnych właścicieli okolicznych dóbr,
- późnoromański kościół parafialny pw. św. Urszuli w Strońsku, wzniesiony w pierwszej połowie XIII wieku, z tympanonem rzeźbionym w kamieniu, kościół rozbudowano w 1726 r., kaplicę i wieżę wzniesiono w XX stuleciu. Zachowanymi elementami romańskimi są fragmenty murów i okna prezbiterium oraz części nawy, a także wmurowany w kruchcie kamienny tympanon o skandynawskim pochodzeniu. Współcześnie wewnątrz kościoła utrzymane jest w stylu barokowym.
- kościół parafialny, p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Jakuba Apostoła położony jest w Szadku. Kościół ten, zbudowany został w latach 1332-1335, na miejscu wcześniejszego, drewnianego kościoła, prawdopodobnie z XIII w., spalonego przez Krzyżaków w 1331 r. Konsekrowany w 1335 r., restaurowany i przebudowywany w XV w., a następnie w latach 1551, 1738, 1802, 1868, 1923-1924, 1969-1971. Jest najcenniejszym zabytkiem sztuki gotyckiej na ziemi sieradzkiej. Posiada późnogotyckie sklepienia naw z 1551 r.; w prezbiterium i nawie głównej gwiaździste, a w nawach bocznych siatkowe. Do prezbiterium od północy przylega gotycka zakrystia. Drzwi zewnętrzne do zakrystii są wykonane z blachy wykuwanej ręcznie (XV w.). Wewnątrz kościoła, jednym z najpiękniejszych elementów wystroju jest zachowana we fragmentach, na filarach środkowych i ścianie południowej polichromia ścienna z około 1451 r. Dużą wartość mają także witraże w prezbiterium i nawie, gotyckie portale ostrołukowe z profilowanej cegły, z XIV w., zespół bogato rzeźbionych ołtarzy typu gdańskiego z pocz. XVII w., postać Chrystusa wyrzeźbiona przez jednego z uczniów Wita Stwosza, chór muzyczny z XVI w., gotycka chrzcielnica z brązu z XIV w., ambona, medalion, szereg cennych nagrobków i tablic epitafijnych, gotycka monstrancja wieżyczkowa z 1450 r., dwa cenne relikwiarze z połowy XVII w. Obok kościoła stoi późnogotycka dzwonnica o charakterze baszty obronnej, trzykondygnacyjna, murowana, z dzwonem z 1614 r.
- Kościół p.w. św. Idziego w Szadku, położony jest na cmentarzu grzebalnym, prawdopodobnie w miejscu pierwotnego kościoła parafialnego. Wiele wskazuje że istniał już w XI — XII w., kilkakrotnie odbudowywany. Obecnie istniejąca budowla murowana została wzniesiona w latach 1858-1860. Zbudowany z czerwonej cegły na rzucie prostokąta. W murach znajdują się tablice epitafijne pochodzące ze zniszczonych grobowców. We wnętrzu

znajduje się szereg elementów wyposażenia z dawnego, drewnianego kościoła, rozebranego w 1855 r. W podziemiach znajdują się liczne groby okolicznej szlachty.

- Zespół pałacowo – parkowy w Zadziżu, który założony został w połowie XVIII przez Karola Dąbskiego, pułkownika wojsk koronnych. Pałac wybudowany został w połowie XIX w., w stylu neoklasycystycznym. Park ma obecnie charakter krajobrazowy - na jego terenie zachowały się liczne drzewa, stanowiące pomniki przyrody. Park i pałac wpisane są do rejestru zabytków. Pałac wymaga gruntownej rewitalizacji. W parku na powierzchni 6,3 ha znajduje się wiele ciekawych przyrodniczo obiektów, są wśród nich: zabytkowe dęby, aleja dereniowa, aleja grabowa.
- Zespół pałacowo-parkowy o powierzchni 3,6 ha w Poddębicach z epoki renesansu, wzniesiony w 1617 r. fundacji Zygmunta Gruzickiego, wojewody rawskiego, jednego z przywódców rokoszu Zebrzydowskiego. Budowę kontynuowała jego żona Barbara z Karśnickich herbu Jastrzębiec, a następnie syn Stefan, starosta ujski, piłski i bolimowski. Jest to budynek piętrowy o dachu dwuspadowym, zamkniętym z dwóch stron dekoracyjnymi szczytami. Od wschodu do głównego budynku przylega wieża o wysokości 17 m. Najciekawszym elementem architektonicznym są arkadowe krużganki filarowe, wbudowane w południową elewację pałacu. Pałac rozbudowano w XIX w. Park zawiera wiele ciekawych okazów drzew, znajduje się tu również głąz poświęcony Marii Konopnickiej oraz kamienna grota z okazałym jesionem na zapleczu. W 2015 roku w wyniku rewitalizacji obiektu w pałacu utworzono Dom Pracy Twórczej Osób Niepełnosprawnych, zaś w okalającym go parku – Ogród Zmysłów.

Innymi wartymi zobaczenia obiektami zabytkowymi są m.in.:

- przydrożna kapliczka z figurką św. Jana Nepomucena z XVII wieku – czeskiego kapłana żyjącego w XIV w. (miejscowość Tymienice), kapliczki przydrożne w Izabelowie, kapliczka z 1947 roku w miejscowości Czechy - pomnik poświęcony obrońcom granic wsi Czechy, dawna kaplica dworska z początku XIX w. w Rembieszowie,
- grób żołnierzy polskich z września 1939 roku na cmentarzu w Korczewie, cmentarze ludności niemieckiej w miejscowości Annapole i Zborowskie, cmentarz wojenny w Strońsku,
- zespół dworsko - parkowy w Kalinowej, zespół dworsko - parkowy w Pstrokonjach, klasycystyczny pałac z XIX wieku otoczony zabytkowym parkiem w Paprotni,
- schrony wojskowe linii Warty w Beleniu i Strońsku.
- dwór w Rzepiszewie, wybudowany w latach 1835 - 1840,
- spichlerz w Przatowie Górnym, murowany, z XIX w.,
- drewniany dwór szlachecki i murowany lamus w Tumusinie z początku XIX wieku,
- murowany dwór z XVIII stulecia, przebudowany w XIX w. oraz park (2,5 ha) w Woli Flaszczynie,
- park z XIX w. w Zalesiu (5,4ha),
- relikw parku podworskiego z XIX w oraz pozostałości średniowiecznego grodziska w Małyniu.

Ogromną rolę w kształtowaniu i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych na obszarze LGD „Podkowa” odgrywają placówki kulturalne:

- Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Szadku, który zajmuje się organizowaniem różnorodnych form zajęć dla dzieci i młodzieży rozwijających zainteresowania plastyczne, wokalne - teatralne, taneczne, muzyczne oraz naukę języków obcych. Działające zespoły dziecięce, wokalny kapela podwórkowa „Szadkowiacy”, Zespół Wokalny Seniorów „Wrzoś” i Towarzystwo Przyjaciół Szadku uczestniczą w różnych imprezach i uroczystościach organizowanych na terenie gminy oraz powiatu i całego regionu.
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach - Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach to wiodąca instytucja kultury i sportu na terenie Gminy Zapolice. Ośrodek realizuje swoje zadania wykorzystując do tego celu swoją bazę oraz istniejące na terenie gminy świetlice wiejskie, sale zebrań i boiska sportowe.
- Poddębicki Dom Kultury i Sportu w Poddębicach - do zadań instytucji należą: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę; tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego; gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnienie dóbr kultury; rozpoznawanie, aktywizowanie i zapewnianie potrzeb kulturalnych lokalnej społeczności; administrowanie zabytkowym zespołem pałacowo-parkowym.
- Izba Regionalna przy Zespole Szkół: Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojsławicach posiada zbiory związane z kulturą ludową regionu sieradzkiego oraz powiatu zduńskowolskiego. Zbiory składają się z ekspozycji strojów ludowych, sztuki obrzędowej, rzeźby ludowej, elementów wystroju izb mieszkalnych i wyposażenia chłopskiej chaty. Oddzielne grupy eksponatów stanowią dawne warsztaty rzemieślnicze: stelmerski, kowalski, szewski, tkacki. Zbiory muzealne wzbogaca cykl nostalgicznych rysunków przedstawiających sieradzką wieś, jakiej już ujrzeć nie można. Autorem ich jest nieżyjący już zduńskowolski artysta - Stanisław Klinger.

Tradycje kultury ludowej na terenie objętym LSR zaowocowały współcześnie rozwojem tradycyjnych gminnych dożynek, działalności zespołów ludowych oraz orkiestr dętych. Organizowane są tu liczne cykliczne imprezy kulturalne i okolicznościowe m.in.: Dożynki Gminne i Parafialne, Festiwal Orkiestr Dętych „Złoty Puzon”, Gminny Przegląd Orkiestr Dętych i Zespołów Ludowych, Międzynarodowe Spotkania Muzyki i Folkloru, Przegląd Kolęd, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, Dzień Strażaka, Festyn Recyklingowy, Noc Świętojańska, Festiwal Jeździecki i Muzyki Contry w Gajownikach, Turniej Rycerski, Inscenizacja wydarzeń z 1939 r. Beleń - Zagórze, Gala Kapel Ziemi Łódzkiej, Regionalny Turniej Sołectw, koncerty okazjonalne, przeglądy twórczości, festyny i festiwale.

Na obszarze LSR funkcjonują zespoły ludowe (Zespół Śpiewaczy „Górzanie” z Góry Bałdrzychowskiej, Zespół Ludowy Bałdrzychowianie, Zespół Pieśni i Tańca Bałdrzychów, Zespół Śpiewaczy ”Koniczynki” z Bogucic, Zespół śpiewaczy „Kaliny i Maliny” z Ralewic, Zespół Seniorów „Wrzos”, Kapela Szadkowiacy, orkiestry dęte Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP: Zadzim, Zygrzy, Wierzchy, Poddębice, Niewiesz oraz Bałdrzychów), które kultywują regionalne tradycje muzyczne, przekazywane przez pokolenia. Kultura jest zwierciadłem społeczeństwa, stanowi o jego tożsamości.

Fot. 1 i 2. Noc Świętojańska. Źródło: archiwum LGD „Podkowa”.

Fot. 3. Gala Kapel Ziemi Łódzkiej. Źródło: archiwum LGD „Podkowa”.

Turystyka

Zaletą obszaru jest malownicze położenie i niezwykły krajobraz, o czym świadczą szlaki turystyczne piesze i rowerowe:

- szlak pieszy im. Marii Konopnickiej Poddębice-Bronów,
- szlak pieszy im. Kazimierza Deczyńskiego (39 km),
- szlak rowerowy „Do Gorących Źródeł” (136,5 km),
- szlak rowerowy ”Po Ziemi Poddębickiej” (131,7 km),

- szlak wokół Zduńskiej Woli (długość szlaku - 22 km),
- pieszy szlak turystyczny "Uroczysk i rezerwatów" (16 km),
- rowerowy szlak turystyczny "W środku Polski - ziemia znana i nieznaną" (66km),
- szlak Walk nad Wartą we wrześniu 1939 r. (54,6 km),
- szlak konny im. mjr Henryka Dobrzyńskiego „Hubala” - trasa szlaku przebiega przez teren całego województwa łódzkiego w dwóch pętlach: zewnętrznej liczącej 1087 km i wewnętrznej – 270 km, szlak skierowany jest dla miłośników turystyki i rekreacji jeździeckiej.

Inne atrakcje

Od 2011 r. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach organizuje spływy kajakowe Wartą i Widawką. Impreza cieszy się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród mieszkańców gminy, jak i przybyłych amatorów wodnych sportów. Bezpośrednie obcowanie z naturą, wspólne rodzinne uprawianie sportów powodują, że spływy kajakowe pozostawiają po sobie niepowtarzalne wrażenia i niezapomniane wspomnienia.

Nadwarciańskie trasy Nordic Walking powstały dzięki realizacji projektu współpracy pn. „Warta-Atrakcyjny Region Turystyki Aktywnej” w ramach LSR 2007-2013. Ponad 60 km wyznaczonych i dobrze oznakowanych szlaków ma na celu zachęcać do uprawiania popularnego sportu z kijkami. Trasy biegną głównie drogami nieutwardzonymi, leśnymi duktami oraz polnymi drogami, co pozwala na bezpieczne poruszanie się podczas marszu. Zaplanowano je w sposób zapewniający maksymalne wykorzystanie walorów kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych terenu. Turysta poza możliwością uprawiania sportu, ma również szansę poznać atrakcyjne i wyjątkowe miejsca obszaru. Trasy (6) wyznaczono w formie pętli, dzięki czemu turysta może wrócić do miejsca wyjścia, wybierając różne warianty spaceru.

Oprócz parków, rezerwatu i szlaków turystycznych znajduje się tu również największe w Polsce ZOO Safari w Borysewie. W położonym na powierzchni 15 ha zoo żyje kilkaset egzotycznych zwierząt (m.in. wielbłądy i kangury albinosy). Safari gromadzi ponad 40 gatunków zwierząt, które można odwiedzać 7 dni w tygodniu od marca do października.

Baza noclegowa na terenie objętym LSR jest niedostatecznie rozwinięta i mało przystosowana do potrzeb rozwoju turystyki. Słabo zagospodarowane są zabytki architektury, które również miałyby szansę stać się jego atrakcjami turystycznymi. W pełni nie wykorzystuje się możliwości zasobów źródeł wód geotermalnych dla celów turystycznych. Na bazie tego bogactwa naturalnego w Poddębicach można zbudować infrastrukturę turystyki zdrowotnej, która staje się coraz popularniejsza.

3.12 Produkty lokalne

Nasz obszar to nie tylko tradycyjnie wypiekane szarlotki, doskonałe powidła i marmolady, potrawy mięsne oraz z ziemniaków. Mieszkańcy obszaru LGD to także znakomici rękodzielnicy. Rzeźba w drewnie, malarstwo, haft to jedne z najważniejszych form rękodzielniczych praktykowanych z powodzeniem przez mieszkańców naszego obszaru. Każdy z produktów – będący rękodzielnem czy potrawą – przygotowywany jest z największą precyzją oraz przy zachowaniu receptur i składników przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

Do zasobów regionu zalicza się nie tylko kulinarny produkt tradycyjny odwołujący się do lokalnych upraw, hodowli i przetwórstwa (produkty z Szadku wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych, wyroby lokalnych mikro-firm jak Wiejskie Wyroby Wędliniarskie z Tarnówki, gospodarstw agroturystycznych, produkty domowe), ale również społeczne formy świętowania (obrzędowość doroczna i rodzinna, odpusty, targi, jarmarki, konkursy), symbolikę kulturową (np. sztuka wystroju domów, punktów gastronomicznych, stołu w czasie imprez, muzykowanie i śpiew, ziołolecznictwo), a także twory przyrodnicze (np. krajobraz, lasy, rzeki). Wszystko to stanowi element wspólnego dziedzictwa i tradycji lokalnych.

Doskonałą okazją do promowania lokalnego dobra, jest udział w targach, jarmarkach czy warsztatach, na których koła gospodyń wiejskich, rolnicy oraz rzemieślnicy mogą zaprezentować swoje produkty. Takie spotkania mają na celu aktywizację oraz integrację uczestników, wymianę pomysłów, przepisów, receptur, a także możliwość nawiązania nowych kontaktów, nie tylko handlowych, ale również przyjacielskich.

Choć tradycje rodzinne przechowują jeszcze znaczną ilość dawnych produktów kulinarnych charakterystycznych dla lokalnej kultury wsi obszaru, to jednak bez wsparcia mądrej polityki kulturowej (także informacyjnej) i one w niedalekiej przyszłości odejdą w zapomnienie. Ciągła edukacja, systemowe zarządzanie lokalnymi wartościami kultury (np. poprzez ciekawe i inspirujące upowszechnianie wiedzy młodemu pokoleniu, wspieranie lokalnego kapitału społecznego, stymulowanie lokalnej gastronomii i turystyki, atrakcyjne i nowoczesne współkreowanie wizerunku i marki regionu) powinny przyświecać działaniom autorytetów osobowych i instytucjonalnych. To od nich, w dużej mierze, będzie zależał rozwój społeczno-kulturowo-ekonomiczny obszarów wiejskich obszaru LGD. Ważną rolę w budowaniu kapitału społecznego odgrywa poczucie tożsamości lokalnej przede wszystkim wywodzącej się z tradycji ludowych.

Fot. 4. Warsztaty na temat identyfikacji produktów tradycyjnych i regionalnych Smaki Ziemi Łódzkiej.
Źródło: archiwum LGD „Podkowa”.

4. Analiza SWOT

Partycypacyjny charakter dokumentu i aktywny udział lokalnej społeczności został opisany w rozdziale II LSR. Analiza SWOT jest narzędziem, które bezpośrednio bazuje na diagnozie obszaru LGD. Podczas konsultacji społecznych, opisanych w rozdziale II, a szczególnie spotkań konsultacyjnych mających miejsce w dniach 9, 15, 17, 22 i 23 września 2015 r., mieszkańcy obszaru m.in. podjęli próbę wskazania mocnych i słabych stron obszaru, określenia szans i zagrożeń dla każdej gminy oraz wypełniali ankietę „Badanie potrzeb mieszkańców LGD Podkowa”. Ponadto, w dniu 27.11.2015 r., zamieszczono na stronie internetowej LGD „Podkowa” projekt analizy SWOT, opracowany na bazie wniosków z ww. spotkań, do którego można było zgłaszać uwagi do 4 grudnia 2015 r. Tego samego dnia odbyło się kolejne spotkanie konsultacyjne, a następnie projekt analizy był ponownie konsultowany przy pomocy strony internetowej. Wszystkie ww. działania pozwoliły na opracowanie poniższych kwestii przedstawionych w formie tabelarycznej.

Ponadto, jednym z głównych zadań zespołu zajmującego się sporządzaniem analizy SWOT było wyodrębnienie najważniejszych, spośród poruszanych na spotkaniach i ankietach kwestii, które mają istotne znaczenie dla gospodarczego i społecznego rozwoju obszaru.

Określenie mocnych i słabych stron obszaru, a także szans i zagrożeń, pozwoliło na wyznaczenie pola działania dla LGD „Podkowa”. Spośród kilku obszarów tematycznych przedstawiciele wcześniej wymienionych sektorów wybrali najistotniejsze elementy, atuty, czynniki, które dały podstawę do formułowania celów, działań, wskaźników. Poniżej analiza SWOT ze wskazanymi odniesieniami do diagnozy obszaru.

Lp.	(S)Mocne strony	Odniesienie do diagnozy (rozdz. 3)	Lp.	(W)Słabe strony	Odniesienie do diagnozy (rozdz. 3)
S.1	Dobre położenie komunikacyjne (bliskość autostrady A2 / droga ekspresowa S8 / magistrała kolejowa Śląsk – Porty)	Podrozdział 3.1	W.1	Mała ilość zakładów produkcyjnych, w tym przedsiębiorstw innowacyjnych zakładów przetwórstwa owoców i warzyw,	Podrozdział 3.4
S.2	Bliskość dużych ośrodków miejskich (miasta Łódź i Zduńska Wola)	Podrozdział 3.1	W.2	Niski wskaźnik przedsiębiorczości na wsi	Podrozdział 3.4
S.3	Grupa prężnie działających instytucji społecznych w różnych dziedzinach (stowarzyszenia, OSP, KGW)	Podrozdział 3.5	W.3	Wysoki poziom bezrobocia	Podrozdział 3.3
S.4	Aktywni mieszkańcy obszaru LGD w działaniach społecznych i kulturalnych	Podrozdział 3.8	W.4	Utrudniony dostęp do rynku pracy dla osób z grup defaworyzowanych	Podrozdział 3.3
S.5	Wysoka świadomość tożsamości lokalnej (tradycje, postacie, obrzędy, potrawy)	Podrozdział 3.12	W.5	Niski poziom dochodów mieszkańców	Podrozdział 3.5
S.6	Korzystne walory przyrodniczo-krajobrazowe i klimatyczne LGD	Podrozdział 3.10	W.6	Wyludnianie się obszaru LGD i starzenie się społeczeństwa	Podrozdział 3.2
S.7	Atrakcyjnie położony obszar pod względem występowania rzek m.in.: Warta, Widawka, Ner oraz złóż wód geotermalnych	Podrozdział 3.9	W.7	Mała atrakcyjność obszaru jako miejsca do życia i pracy dla młodych pokoleń	Podrozdział 3.2
S.8	Ciekawa oferta turystyczna regionu (m.in. Stajnia Gajewniki, ZOO Borysew, Kraina bez barier, trasy Nordic Walking)	Podrozdział 3.11	W.8	Niska świadomość mieszkańców w zakresie promocji własnych wyrobów	Podrozdział 3.12
S.9	Korzystne warunki naturalne do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych	Podrozdział 3.7	W.9	Mała liczba miejsc noclegowych, gastronomicznych i turystycznych	Podrozdział 3.11
			W.10	Ograniczone środki własne samorządów lokalnych	Podrozdział 3.5
			W.11	Ograniczone środki finansowe na działanie organizacji pozarządowych (wkład własny do projektów, refundacja)	Podrozdział 3.5
			W.12	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców	Podrozdział 3.7

			W.13	Niewystarczająca oferta sportowa i kulturalna	Podrozdział 3.8
			W.14	Słaba oferta spędzania czasu dla dzieci i młodzieży	Podrozdział 3.8
			W.15	Niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej i rekreacyjnej	Podrozdział 3.8
			W.16	Niedostateczny rozwój obiektów sportowych oraz rekreacyjno – kulturalnych	Podrozdział 3.8
Lp.	(O)Szanse	Odniesienie do diagnozy (rozdz. 3)	Lp.	(T)Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy (rozdz. 3)
O.1	Bliskość miast Zduńska Wola oraz Łodzi jako potencjalnego rynku zbytu dla lokalnych producentów	Podrozdział 3.7	T.1	Niski poziom środków własnych na inwestycje, w szczególności innowacje oraz wkład własny wymagany przy wsparciu projektów	Podrozdział 3.4
O.2	Przedsiębiorcy i NGO otwarci na fundusze UE	Podrozdział 3.5 i 3.	T.2	Szybszy rozwój ościennych rejonów i wzrost konkurencji z ich strony	Podrozdział 3.4
O.3	Funkcjonowanie mikro i małych przedsiębiorstw jako szansa na rozwój gospodarczy obszaru	Podrozdział 3.4	T.3	Odpływ ludności do dużych aglomeracji oraz za granicę	Podrozdział 3.2
O.4	Zainteresowanie młodych zakładaniem działalności gospodarczej oraz innowacjami	Podrozdział 3.4	T.4	Zaniechanie kultywowania obrzędów kultury i tradycji przez młodych mieszkańców	Podrozdział 3.10 i 3.12
O.5	Możliwość rozwoju usług w otoczeniu rolnictwa	Podrozdział 3.7	T.5	Niewystarczające wykorzystanie produktów lokalnych	Podrozdział 3.12
O.6	Możliwość tworzenia nowych miejsc pracy	Podrozdział 3.4			
O.7	Rosnące zapotrzebowanie społeczeństwa na lokalne produkty	Podrozdział 3.7			

O.8	Działalność ośrodków wspierających aktywność społeczną	Podrozdział 3.8			
O.9	Wzrost udziału osób starszych w życiu społecznym	Podrozdział 3.2			
O.10	Dostępność środków unijnych przeznaczonych na rozwój społeczny i poprawę jakości życia mieszkańców	Podrozdział 3.5			
O.11	Inwestycje i zaangażowanie samorządu w rozwój ekologii i odnawialnych źródeł energii	Podrozdział 3.7			
O.12	Spójna oferta turystyczna i rekreacyjna gmin (w oparciu o zabytki i walory przyrodnicze oraz bazę sportową)	Podrozdział 3.10 i 3.11			
O.13	Narastający trend do poznawania wsi i jej kultury przez mieszkańców miast	Podrozdział 3.10			

Z powyższego zestawienia wyłania się kilka kluczowych wniosków:

- W sferze gospodarczej dają się zauważyć czynniki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości na obszarze LGD, takie jak bliskość dużych miast, będących naturalnym rynkiem zbytu dla produktów i usług lokalnych. Ważnym czynnikiem jest też dość dobrze rozwinięta działalność mikro i małych przedsiębiorstw oraz zainteresowanie młodych ludzi w tym zakresie. Aby jednak tego dokonać, na bazie słabych stron i zagrożeń można wywnioskować, iż konieczne jest przede wszystkim dofinansowanie przedsiębiorstw oraz zapewnienie nakładów finansowych na zakładanie ich przez ludzi przedsiębiorczych, szczególnie młodych oraz z innych grup defaworyzowanych.
- W kwestiach społecznych wart uwagi jest fakt prężnie działających NGO i innych instytucji społecznych, przy czym idzie to w parze z aktywnością społeczną mieszkańców, w tym, co ważne, ludzi starszych. Z drugiej strony, niewystarczające środki finansowe powodują, co pojawiało się niejednokrotnie na spotkaniach konsultacyjnych, zahamowanie wielu inicjatyw społecznych. Ponadto, w celu poprawy jakości życia mieszkańców niezbędne wydają się inwestycje w infrastrukturę społeczną i kulturalną. Pozwoli to na podniesienie jakości życia mieszkańców, a także wypromowanie obszaru LGD jako miejsca atrakcyjnego dla osiedlania się i podejmowania działalności gospodarczej.

5. Cele i wskaźniki

Podczas spotkań 9, 15, 17, 22 i 23 września 2015 r. miała miejsce również konsultacja celów LSR. Podczas spotkań rozdawane i zbierane były ankiety „Badanie potrzeb mieszkańców LGD Podkowa” oraz na zasadzie partycypacji ustalono ogólny zakres celów i przedsięwzięć. Na podstawie kolejnych konsultacji, w tym bardzo licznie napływających ankiet uszczegółowiono go o m. in. najbardziej pożądanym rodzajem wsparcia (przetwórstwo produktów rolnych, innowacje). Te wskazówki pozwoliły szczegółowo określić zakres proponowanego w LSR wsparcia, a także rodzaje wskaźników, które najlepiej pozwolą monitorować postępy we wdrażaniu.

Istotne były również wnioski z dotychczasowej realizacji podejścia LEADER na terenie gmin LGD „Podkowa” w okresie programowania 2007-2013. Doświadczenia w zakresie wdrażania poszczególnych projektów oraz ocena zaangażowania i efektywności ich realizacji, pozwoliły wyciągnąć wnioski dla nowej perspektywy. Zostały one uwzględnione przy opracowywaniu celów i przedsięwzięć.

Tabela 23. Zestawienie celów, przedsięwzięć oraz budżetu dla Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Cel przekrojowy PROW*
1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.1. Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.1.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw	1.c
		1.1.2 Rozwój przedsiębiorstw	
	1.2 Promocja i wsparcie przetwórstwa lokalnego na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.2.1 Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	1.c
2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	1.a; 1.b
		2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD	
	2.2 Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2.2.1 Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	1.b
		2.2.2 Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	
		2.2.3 Funkcjonowanie LGD	

* Wykaz celów przekrojowych PROW, do których odwołuje się tabela: Zestawienie celów, przedsięwzięć oraz budżetu dla Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”:

Cele przekrojowe EFRROW:

1.a – ochrona środowiska;

1.b – dostosowanie do zmian klimatu;

1.c – innowacyjność.

Poniżej przedstawiono cele i przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach LSR, a także sposoby ich osiągnięcia/realizacji.

Cel ogólny 1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.

Najważniejszym zadaniem, jakie przyjęła na siebie LGD „Podkowa” jest zapewnienie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze realizacji LSR. Zgodnie ze wskazaniem w analizie SWOT, konieczne jest podjęcie działań w celu pobudzenia przedsiębiorczości i gospodarki na obszarze objętym LSR (W.2, W.5), co z kolei powinno zapobiec wzrostowi bezrobocia, a w rezultacie polepszyć ogólną sytuację na rynku pracy.

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023 r.

Cel ten ma za zadanie wsparcie przedsiębiorstw przede wszystkim w inwestycjach oraz działaniach szkoleniowych, wymagających znacznych nakładów finansowych. Służyć będzie do wykorzystania potencjału ludzi przedsiębiorczych, którzy chcą założyć własną działalność, ale nie posiadają wystarczających środków (O.3, O.4 – **odniesienia do diagnozy obszaru są analogiczne z odniesieniami zawartymi w tabeli analiza SWOT**). Z drugiej strony, jeszcze bardziej kapitałochłonne bywają operacje na rzecz rozwoju istniejących przedsiębiorstw, a brak środków w tym zakresie był jedną z najczęściej poruszanych kwestii podczas konsultacji w dziedzinie gospodarki (T.1). Dodatkowym elementem realizacji tego celu będą szkolenia i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Wspieranie przedsiębiorczości będzie, więc realizowane poprzez przedsięwzięcie 1.1.1: Tworzenie nowych przedsiębiorstw, natomiast drugi aspekt tego celu szczegółowego realizowany będzie za pomocą przedsięwzięcia 1.1.2: Rozwój przedsiębiorstw.

Do powyższych celów i przedsięwzięć opracowano wskaźniki, których celem jest adekwatne i miarodajne zaplanowanie i monitorowanie postępów z ich realizacji.

Wskaźnikami rezultatu dla celu szczegółowego 1.1 są: liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem); liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych; liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grupy defaworyzowanej; oraz dodatkowy wskaźnik stworzony na potrzeby wzmocnienia pozycji osób w najgorszej sytuacji na rynku pracy: liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grupy defaworyzowanej.

W ramach tego celu, dla przedsięwzięcia 1.1.1: Tworzenie nowych przedsiębiorstw wyznaczono z kolei wskaźniki produktu obligatoryjne: liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, liczba operacji ukierunkowanych na innowacje, liczba szkoleń; oraz dodatkowe, obrazujące najważniejsze, specyficzne potrzeby, które powinny zostać zaspokojone poprzez realizację: liczba operacji polegających na tworzeniu przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych oraz liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE. Są to dwie dziedziny gospodarki, na które powinien zostać położony dodatkowy nacisk zgodnie z celami LSR oraz potrzebami mieszkańców. Zaznaczyć należy, iż dane do wskaźników opracowano na założeniu, iż wsparcie na przedsiębiorstwo przewiduje się **na poziomie 50 000 zł, podobnie jak kwota przewidziana na stworzenie 1 miejsca pracy**.

Dla przedsięwzięcia 1.1.2: Rozwój przedsiębiorstw wyodrębniono wskaźniki produktu obligatoryjne oraz dodatkowe analogiczne do powyższych, ze względu na podobne założenia brane pod uwagę przy opracowywaniu LSR. Różnica polega na zakresie wsparcia, zaś cele przyświecają obydwu przedsięwzięciom podobne.

Cel szczegółowy 1.2 Promocja i wsparcie przetwórstwa lokalnego na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. stanowi w pośredni sposób uzupełnienie wcześniejszego celu szczegółowego, zmierzającego do poprawy wsparcia niefinansowego przedsiębiorstw z obszaru LGD „Podkowa”.

Wskaźniki rezultatu: nawiązują do najważniejszych efektów, które powinny zostać osiągnięte za pomocą tego instrumentu, tj. obligatoryjny: liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych oraz dodatkowy: liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem).

Przedsięwzięcie 1.2.1: Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego ma więc za zadanie stworzenie na obszarze LGD inkubatorów przetwórstwa lokalnego, które zmobilizują lokalne przedsiębiorstwa, w tym prowadzące własną działalność, korzystające z lokalnych produktów i zasobów (W.1, T.5), głównie rolnych, choć również z innych zasobów, a także pomysły miejscowych przedsiębiorców. Wskaźniki produktu zarówno obligatoryjne: liczba centrów przetwórstwa lokalnego oraz liczba usług świadczonych przez inkubatory przetwórstwa lokalnego wyrażają plany wobec tego przedsięwzięcia, tj. stworzenie 1 inkubatora.

Cel ogólny 2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.

O ile w poprzednim celu ogólnym skupiono się na zapewnieniu mieszkańcom możliwości rozwoju zawodowego i przedsiębiorstw, to cel ogólny 2 poświęcony jest ogólnie pojętemu otoczeniu mieszkańców oraz polepszeniu warunków życia. Ze względu na wskazane w analizie SWOT oraz diagnozie obszaru problemy związane z małą atrakcyjnością obszaru, zarówno pod względem turystycznym (W.9), jak i jako miejsca do życia dla mieszkańców (W.7) postanowiono pozostałą pulę środków alokacji na LSR przeznaczyć na rozwiązanie tych problemów. Aby zachęcić ludzi do pozostania na obszarze LGD oraz do osiedlania się na nim, należy stworzyć warunki przynajmniej zbliżone do większych i lepiej gospodarczo rozwiniętych miast i obszarów.

Cel szczegółowy 2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. przyczyni się do rozwoju infrastruktury, która przez lata zaniedbań nie spełnia już swoich funkcji. Po wielu konsultacjach i opracowaniu kompromisu, w szczególności pomiędzy podmiotami publicznymi, będącymi jednymi z adresatów tej pomocy, postanowiono skoncentrować się na infrastrukturze spełniającej zadania rekreacyjne i kulturalne, tak potrzebne do poprawy komfortu codziennego życia mieszkańców.

Zgodnie z tą myślą, w ramach powyższego celu szczegółowego, ustalono przedsięwzięcie 2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Ma ono zadanie m.in. zniwelować słabe strony obszaru w tym zakresie (W.13, W.14, W.16) oraz wzbogacić ofertę, również dla młodzieży i osób starszych, a także osób z grup defaworyzowanych, wykorzystać potencjał mieszkańców (S.4).

Zgodnie z powyższym, dobrano następujące wskaźniki produktu: liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej; liczba nowopowstałych siłowni zewnętrznych lub placów zabaw lub placów rekreacyjno-sportowych. Ponadto, w ramach tego przedsięwzięcia realizowany będzie projekt współpracy zakładający budowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na terenie lokalnych grup działania leżących nad Wartą i jej dopływami.

Z kolei przedsięwzięcie 2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD pozwoli uaktywnić potencjał organizacji pozarządowych z obszaru LGD „Podkowa” (O.2, O.8). Wskaźnikami produktu w tym wypadku są: liczba przyznanych grantów, liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych, liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych. Pozwolą one monitorować efektywność wdrażania przedsięwzięcia na bazie realizowanych projektów (także liczby mieszkańców uczestniczących w projektach wykazanej we wskaźnikach rezultatu dla celu szczegółowego 2.1)

Cel szczegółowy 2.2 Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. opracowano na bazie wielu postulatów zarówno przedsiębiorców, zwykłych mieszkańców obszaru LGD „Podkowa”, którzy w ramach działań na rzecz rozwoju swojego obszaru jednym z najważniejszych elementów widzą potencjał lokalnych produktów i zasobów w ogóle.

Wskaźniki rezultatu dla tego celu szczegółowego to wskaźniki obligatoryjne: liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem, liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań oraz wskaźniki dodatkowe: liczba osób korzystających z grantu, liczba osób z grupy defaworyzowanej, uczestniczących w grantach, liczba osób zadowolonych z udziału w grantach.

Mając na uwadze powyższe, przewidziano kluczowe w tym zakresie przedsięwzięcie 2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym m.in. produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego. Ma ono za zadanie podtrzymać i rozwijać dotychczasowe rodzaje produktów lokalnych, m.in. wędliniarskich i innych pochodzących z lokalnego rolnictwa, jak również wspierać i promować nowe produkty i projekty związane z tradycją, nawiązujące do tożsamości oraz wspierające działalność kulturalną i rozwój obszaru LGD „Podkowa”. Wskaźniki przedsięwzięcia obligatoryjne, tj.: liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR, liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury opracowano na podstawie informacji zebranych podczas opracowywania LSR. Ponadto, uwzględniono wskaźniki dotyczące niewielkich inwestycji w obiekty infrastrukturalne, a także wspierające działania na rzecz osób z grup defaworyzowanych. Wskaźniki monitorujące wdrażanie projektów grantowych przyjęto na podstawie średniej kwoty przyznanej na grant w wysokości 15 000 zł.

Przedsięwzięcie 2.2.2 Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji posłuży z kolei przeciwdziałaniu niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców (W.12) powoduje konieczność podjęcia działań w tym zakresie dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zainteresowanych szerzeniem wiedzy na temat zmian klimatycznych czy, jakże ważnych obecnie innowacji (O.11). W ramach tego przedsięwzięcia planuje się zorganizowanie projektu współpracy: warsztatów, szkoleń oraz wyjazdu studyjnego skierowanych głównie do przedstawicieli grup defaworyzowanych, ale także do przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz JST, którzy na co dzień mają do czynienia z realizacją LSR. Podczas wizyty studyjnej zostanie zorganizowana konferencja podzielona na bloki tematyczne. W czasie wizyty uczestnicy wezmą również udział w targach kontaktów oraz w warsztatach, podczas których małe międzynarodowe grupy robocze wypracują wspólne koncepcje współpracy międzysektorowej. Wydarzenie będzie miało na celu wymianę dobrych praktyk między Polską a partnerem zagranicznym. Wskaźnikami produktu są: wskaźnik obligatoryjny - liczba szkoleń oraz wskaźnik dodatkowy, mierzący realizację zapotrzebowania na edukację ekologiczną - liczba szkoleń nastawionych na edukację ekologiczną mieszkańców oraz wskaźniki obligatoryjne dla projektów współpracy.

Przedsięwzięcie 2.2.3 Funkcjonowanie LGD realizowane będzie w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” i podstawowym celem jest zapewnienie sprawnej realizacji LSR, w szczególności poprzez działania informacyjne oraz doradztwo dla potencjalnych beneficjentów. Zgodnie z tym opracowano dane do obligatoryjnych wskaźników produktu, tj. liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD, Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD, liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa.

1.0	CEL OGÓLNY	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.						
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023 r.						
1.2		Promocja i wsparcie przetwórstwa lokalnego na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.						
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W.1.0		Wskaźnik przedsiębiorstw przypadających na liczbę mieszkańców (wskaźnik przedsiębiorczości: x przedsiębiorstw/10 000 mieszkańców)	szt.	1198,6	1258,5	Dane statystyczne GUS		
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	stan początkowy 2015 rok	plan 2023 rok	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
w1.1		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	szt.	0	29	Dane własne LGD/ankieta monitorująca		
		Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	osoby	0	14	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca		
		Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grupy defaworyzowanej	szt.	0	15	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca		
		Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grupy defaworyzowanej	osoby	0	16	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca		
W1.2		Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	szt.	0	10	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca		
		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	szt.	0	1	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca		
				Wskaźniki produktu				
					Wartość			
	Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	nazwa	Jednostka miary	Początkowa 2015 rok	końcowa 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
1.1.1	Tworzenie nowych przedsiębiorstw	mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	20	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca

		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji polegających na tworzeniu przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych	szt.	0	3	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	0	5	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba szkoleń	szt.	0	16	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE	szt.	0	3	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
1.1.2	Rozwój przedsiębiorstw	Mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	9	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba szkoleń	szt.	0	7	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
	Lokalne kryteria	mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych	szt.	0	2	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	0	3	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	Konkurs	Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE	szt.	0	2	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
1.2.1	Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	mieszkańcy obszarów objętych LSR	Konkurs	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	szt.	0	1	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	Konkurs	Liczba usług świadczonych przez inkubatory przetwórstwa lokalnego	szt.	0	1	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca

Kolorem szarym zaznaczono wskaźniki obligatoryjne
Pogrubieniem zaznaczono wskaźniki kluczowe

Formularz: Cele i wskaźniki – tabela do obligatoryjnego wykorzystania w rozdziale V

2	CEL OGÓLNY	Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.				
2.1	CELE SZCZEGÓLOWE	Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.				
2.2		Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	stan początkowy 2014 rok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W2.0		Saldo migracji na obszarze gmin objętych LSR	osoby	27,6	29	Dane statystyczne GUS
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	stan początkowy 2015 ok	plan 2023 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W 2.1		Liczba osób korzystających w ciągu roku z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	osoby	0	2 200	Dane własne LGD/lista uczestników/obecności
		Liczba dodatkowych imprez odbywających się w wyremontowanych/wyposażonych obiektów	szt.	0	4	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		Liczba osób korzystających z grantu	osoby	0	680	Dane własne LGD/ lista uczestników/obecności/ankieta monitorująca
		Liczba osób z grupy defaworyzowanej, uczestniczących w grantie	osoby	0	340	Dane własne LGD/lista uczestników/obecności /ankieta monitorująca
		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	szt.	0	1	Dane własne LGD
		Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby m.in. przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	szt.	0	1	Dane własne LGD
		Liczba osób zadowolonych z udziału w grantie	osoby	0	544	Dane własne LGD/ankieta monitorująca
W 2.2		Liczba osób korzystających z grantu	osoby	0	400	Dane własne LGD/ankieta monitorująca
		Liczba osób zadowolonych z udziału w grantie	osoby	0	320	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		Liczba osób z grupy defaworyzowanej korzystających z grantu	osoby	0	300	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	osoby	0	450	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań	osoby	0	360	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści,	szt.	0	1	Dane własne LGD

	inne							
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby m.in. przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		szt.	0	1			Dane własne LGD
	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD.		osoby	0	70			Dane własne LGD
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					Źródło danych/sposób pomiaru
			nazwa	Jednostka miary	Wartość			
					Początkowa 2015 rok	końcowa 2023 Rok		
2.1.1	Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	szt.	0	22	Dane gmin LGD/ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba nowopowstałych siłowni zewnętrznych lub placów zabaw lub placów rekreacyjno-sportowych	szt.	0	15	Dane gmin LGD/ ankieta monitorująca
		LGD/mieszkańcy obszaru LGD	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	Dane własne LGD
		LGD/mieszkańcy obszaru LGD	Projekt współpracy	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	3	Dane własne LGD
		LGD/mieszkańcy obszaru LGD	Projekt współpracy	Liczba przygotowanych projektów współpracy międzyregionalnej	szt.	0	1	Dane własne LGD
2.1.2	Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD	mieszkańcy obszarów objętych LSR	Projekt grantowy	Liczba przyznanych grantów	szt.	0	34	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	Projekt grantowy	Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych	szt.	0	25	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca

		mieszkańcy obszarów objętych LSR	Projekt grantowy	Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych	szt.	0	17	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca	
2 2 1	Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	0	10	Dane gmin LGD/dane od beneficjenta/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	szt.	0	5	Dane gmin LGD/dane od beneficjenta/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	szt.	0	5	Dane gmin LGD/dane od beneficjenta/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba przyznanych grantów	szt.	0	20	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych	szt.	0	15	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	projekt grantowy	Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych	szt.	0	10	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca	
		mieszkańcy obszarów objętych LSR	Operacja własna	Liczba powstałych gier geocachingowych	szt.	0	1	Dane własne LGD/ ankieta monitorująca	
2.2.2		Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba szkoleń	szt.	0	15	Dane własne LGD/dane od beneficjenta/ ankieta monitorująca
			mieszkańcy obszarów objętych LSR	konkurs	Liczba szkoleń nastawionych na edukację ekologiczną mieszkańców	szt.	0	5	Dane własne LGD/dane od beneficjenta/ ankieta monitorująca
	LGD/mieszkańcy obszaru LGD		Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	szt.	0	1	Dane własne LGD	
	LGD/mieszkańcy obszaru LGD		Projekt współpracy	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	3	Dane własne LGD	

		LGD/mieszkańcy obszaru LGD	Projekt współpracy	Liczba przygotowanych projektów współpracy międzynarodowej	szt.	0	1	Dane własne LGD
2.2.3	Funkcjonowanie LGD	Pracownicy Biura/Rada/Zarząd LGD/mieszkańcy obszaru	Koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	0	28	Dane własne LGD
		Pracownicy Biura/Rada/Zarząd LGD/mieszkańcy obszaru	Koszty bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	0	110	Dane własne LGD
		Pracownicy Biura/Rada/Zarząd LGD/mieszkańcy obszaru	Koszty bieżące	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	0	250	Dane własne LGD

Kolorem szarym zaznaczono wskaźniki obligatoryjne
Pogrubieniem zaznaczono wskaźniki kluczowe

Tabela 24. Matryca logiczna powiązań celów i przedsięwzięć, wskaźników i analizy SWOT.

<u>Uzasadnienie sformułowanych celów, przedsięwzięć i przyjętych wskaźników na bazie czynników z analizy SWOT oraz diagnozy obszaru.</u>	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie
W.1, W.2, W.3 S.1, S.2, S.9 Podrozdział 4 diagnozy obszaru LSR	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.1 Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.1.1 Tworzenie nowych przedsiębiorstw	<p>20 operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa</p> <p>3 operacji polegających na tworzeniu przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych</p> <p>15 operacji ukierunkowanych na innowacje</p> <p>16 szkoleń</p> <p>3 operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE</p>	<p>29 utworzonych miejsc pracy (ogółem)</p> <p>14 osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych</p> <p>15 utworzonych miejsc pracy dla osób z grupy defaworyzowanej</p> <p>16 osób przeszkolonych w tym liczba osób z grupy defaworyzowanej</p>	Wskaźnik przedsiębiorstw przypadających na liczbę mieszkańców (wskaźnik przedsiębiorczości: x przedsiębiorstw/1 000 mieszkańców)
O.1, O.2, O.4, W.3, W.5, T.1, T.2, S.9 Podrozdział 4 diagnozy			1.1.2 Rozwój przedsiębiorstw	<p>9 operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa</p> <p>7 szkoleń</p>		

obszaru LSR				2 operacje polegających na rozwoju przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych		
T.1, W.2, O.1 Podrozdział 4 i 7 diagnozy obszaru LSR		1.2 Promocja i wsparcie przetwórstwa lokalnego na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	1.2.1 Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	3 operacji ukierunkowanych na innowacje	2 operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE	
W.9, W.13, W.14, W.15, W.16, S.4, O.10 Podrozdział 10 diagnozy obszaru LSR	2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	22 nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	2 200 osób korzystających w ciągu roku z obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej 4 dodatkowe imprezy odbywające się w wyremontowanych/wyposażonych obiektów	Saldo migracji na obszarze gmin objętych LSR –
				15 nowopowstałych siłowni zewnętrznych lub placów zabaw lub placów rekreacyjno-sportowych	680 osób korzystających z grantu 340 osób z grupy defaworyzowanej,	

				1 zrealizowany projekt współpracy	uczestniczących w grantie	
				3 LGD uczestniczące w projektach współpracy	1 projekt skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	
				1 przygotowany projektów współpracy międzyregionalnej	1 projekt wykorzystujący lokalne zasoby m.in. przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	
S.3, S.4, W.11, Podrozdział 6 diagnozy obszaru LSR			2.1.2 Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD	34 przyznanых grantów	544 osób zadowolonych z udziału w grantie	
				25 działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych		
				17 podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych		
W.8, W.16, T.4, T.5, S.5 Podrozdział 10 diagnozy obszaru LSR		2. 2 Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.	2. 2.1 Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	10 podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	400 osób korzystających z grantu	
				5 operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	320 osób zadowolonych z udziału w grantie 300 osób z grupy defaworyzowanej korzystających z grantu	

				5 nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	450 osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	
				20 przyznanych grantów	360 osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań	
				15 działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych	1 projekt skierowany do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	
				10 podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych	1 projekt wykorzystujący lokalne zasoby m.in. przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	
				1 powstała gra geocatchingowych	70 osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD.	
S.3, S.4, O.2			2.2.2 Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	15 szkoleń		
Podrozdział 6				5 szkoleń nastawionych na edukację ekologiczną mieszkańców		
diagnozy				1 zrealizowany projekt współpracy		
obszaru LSR				3 LGD uczestniczące w projektach współpracy		
				1 przygotowany projektów współpracy międzynarodowej		

			2.2.3 Funkcjonowanie LGD	28 osobodni szkoleń dla pracowników LGD		
				110 osobodni szkoleń dla organów LGD		
				250 podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa		

6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-prawnych.

Dla poszczególnych przedsięwzięć opracowano kryteria wyboru operacji. Dla każdego pakietu kryteriów wyboru przyporządkowano kryteria ogólne, z punktu widzenia realizacji LSR, oraz specyficzne dla charakteru danego przedsięwzięcia. Szczególny nacisk położono również na wybór operacji, które będą osiągać efekty przewidziane wskaźnikami dla poszczególnych przedsięwzięć. Procedury oraz odpowiednie formularze zostały opracowane na podstawie odpowiednich przepisów prawa regulujących wdrażanie instrumentu RLKS, w szczególności: Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności, rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020.

Przy tworzeniu **procedur** uwzględniono kwestie mające na celu zagwarantowanie prawidłowości wyboru operacji, w szczególności:

- opis sposobu ich udostępnienia do wiadomości publicznej (strona internetowa LGD, tablice informacyjne w siedzibie LGD),
- sposób zapewnienia parytetu w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego (Rady LGD) gwarantującego, że co najmniej 50% głosów podczas dokonywania wyboru wniosków do dofinansowania, pochodzić będzie od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego oraz, że wśród reprezentantów poszczególnych sektorów znajdują się kobiety oraz osoby młode (do 35 roku życia),
- przejrzysty podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów LGD (Rada LGD, Komisja Skrutacyjna, Walne Zebranie Członków, Zarząd LGD) w procesie oceny z uwzględnieniem przepisów prawa,
- zapewnienie stosowania tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru oraz sformułowanie mierzalnych i zrozumiałych kryteriów,
- opis sposobu oceny zgodności operacji z LSR, w tym: zgodności z programem, w ramach którego zaplanowano realizację tej operacji i ocenę operacji zgodnie z kryteriami wyboru operacji, a także postępowania w przypadku, gdy kilka operacji otrzymało jednakową liczbę punktów, a limit dostępnych środków nie pozwala na dofinansowanie wszystkich operacji.

LGD przewidziało maksymalny poziom dofinansowanie dla poszczególnych podmiotów, tj.: 70%, 100% oraz 63,63% dla jednostek sektora finansów publicznych wskazany w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Przy opracowywaniu celów szczegółowych oraz, w szczególności, przedsięwzięć, brano pod uwagę niezbędne do ich prawidłowego wdrożenia kryteria wyboru operacji do dofinansowania oraz tryb i warunki przyznawania pomocy, które muszą mieć swoje odzwierciedlenie w określonych procedurach. W celu stworzenia takich kryteriów i procedur kierowano się również, podobnie jak w poprzednich rozdziałach, wnioskami i postulatami z konsultacji społecznych. Użyte podczas tego procesu metody partycypacyjne pozwoliły na opracowanie najważniejszych kwestii, które nurtują potencjalnych beneficjentów w zakresie procesu wyboru i oceny operacji oraz miały swoje przełożenia na opisywane w tym rozdziale kryteria.

Jednakże główny obowiązek przygotowania kryteriów spoczywał na Biurze LGD „Podkowa”. W pierwszej kolejności przyjęto założenie, że kryteria wyboru i procedury, zgodnie z metodologią, ale również z postulatami mieszkańców i podmiotów gospodarczych muszą być przejrzyste, niedyskryminujące i obiektywne,

tak, aby umożliwić wybór operacji, których realizacja przyłoży się bezpośrednio do osiągnięcia celów i wskaźników zawartych w strategii. Szczególną uwagę poświęcono kwestii **uniknięcia konfliktu interesów, zagwarantowania przynajmniej 50% głosów w sprawach decyzyjnych partnerom niebędącym przedstawicielami sektora publicznego oraz możliwości wyboru operacji w drodze procedury pisemnej.**

Kryteria te będą ewaluowały w czasie, co będzie mogło powodować potrzebę ich zmiany lub pewnej modyfikacji do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb.

Procedura zmiany lokalnych kryteriów została sformułowana już na etapie opracowania LSR, dając gwarancję ewentualnego uruchomienia w przyszłości swoistego mechanizmu naprawczego w sytuacji, gdyby np. zaproponowane początkowo zestawy kryteriów selekcji nie przynosiły oczekiwanych rezultatów lub wręcz w niekorzystny sposób realizowały politykę wsparcia LGD zapisaną w LSR. Konieczność zmian kryteriów może wynikać w szczególności z następujących przyczyn:

- zmiany obowiązujących przepisów regulujących zagadnienia objęte LSR;
- zmiany dokumentów programowych lub rozporządzeń dotyczących zagadnień objętych LSR;
- uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą;
- uwag zgłoszonych w wyniku kontroli przez organy kontrolujące;
- wniosków wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR.

Za propozycje zmian kryteriów w LSR odpowiada Biuro LGD. Propozycję zmian przekazuje do Prezesa Zarządu Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”. Prezes Stowarzyszenia zwołuje Zarząd, na którym wybiera się propozycję zmiany kryteriów, którą po wstępnym opracowaniu przekazuje się do konsultacji społecznych. Po przeprowadzeniu tych konsultacji oraz przeanalizowaniu uwag dyskutuje się nad ostateczną wersją zmienionych kryteriów. Kryteria wyboru operacji przyjmowane są uchwałą Zarządu LGD.

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia zgłoszonej propozycji i zmian kryteriów oceny zgodności operacji z LSR lub kryteriów oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru obowiązują one dla naborów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian uchwałą Zarządu LGD.

LGD przygotowało 2 kategorie kryteriów, tj: kryteria zgodności operacji z LSR oraz PROW oraz lokalne kryteria wyboru operacji Lokalnej Grupy Działania „Podkowa”.

Kryteria zgodności operacji z LSR oraz PROW - beneficjent odpowiada na pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR;
2. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR;
3. Czy operacja wynika z założeń PROW.

Lokalne kryteria wyboru operacji LGD „Podkowa”.

- Kryterium: Liczba nowych miejsc pracy – kryterium generujące miejsca pracy. Wynika wprost ze zdiagnozowanych w rozdziale III, Podrozdział 3.3 i analizie SWOT (W.3, W.4, O.6) Premiowane przez LGD są operacje tworzące więcej niż jedno miejsce pracy, czyli dające zatrudnienie nie tylko ubiegającemu się o dofinansowanie (w przeliczeniu na etaty średnioroczne). Kryterium to będzie szczególnie ważne w przypadku przedsięwzięć zawartych w celu ogólnym 1, których głównym założeniem jest wspieranie przedsiębiorczości na obszarze LGD i wsparcie rynku pracy. Kryterium to pozwoli również na monitorowanie wskaźników rezultatu: liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem), zarówno dla celu szczegółowego 1.1, jak i 1.2. Zaznaczyć należy, iż kwota przeznaczona na utworzenie 1 miejsca pracy w ramach celu ogólnego 1 to średnio około 108 tys. zł.

- **Kryterium: Innowacyjność. Szerzej opisane w podrozdziale 4.** Jest ono powiązane z diagnozą obszaru w podrozdziale 3.4 oraz analizą SWOT (W.1, T.1, O.4). Kryterium to ma kluczowe znaczenie dla wszystkich przedsięwzięć realizowanych w ramach celów szczegółowych 1.1. oraz 1.2. W tym zakresie pozwoli ono na monitorowanie wskaźnika produktu: liczba operacji ukierunkowanych na innowacje. Kryterium to będzie brane pod uwagę również dla przedsięwzięcia 2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej w ramach celu szczegółowego 2.1 oraz przedsięwzięcia 2.2.1 Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego w ramach celu szczegółowego 2.2.

- **Kryterium: Ochrona środowiska oraz klimatu.** Kryterium oznacza, że LGD preferuje operacje przyczyniające się do rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu i ma na te aspekty wpływ pozytywny lub neutralny. Nie będzie punktowana operacja, która zostanie zakwalifikowana jako mająca negatywny wpływ na ochronę środowiska i klimat.

- **Kryterium: Ochrona, rozwój i promocja produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego, jeśli dotyczy danej operacji.** Kryterium to stworzono w celu zapewnienia realizacji potrzeb, o których mowa w diagnozie obszaru, podrozdział 3.7 oraz analizy SWOT (O.1, O.7, T.5). Kryterium posłuży do monitorowania

realizacji przedsięwzięcia 1.2.1 Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego oraz 2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym m.in. produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego, a co za tym idzie, również wskaźnika rezultatu: Liczba usług świadczonych przez inkubatory przetwórstwa lokalnego oraz wskaźnika produktu: Liczba centrów przetwórstwa lokalnego.

- **Kryterium: Preferowane grupy wnioskodawców/docelowe.** Najważniejszym zadaniem tego kryterium jest zapewnienie dostępu do środków finansowych dla osób z grup defaworyzowanych, oraz w zależności od specyfiki operacji integracja takich osób ze społeczeństwem, ułatwienie dostępu do infrastruktury. Kryterium to zastosowane zostanie do wszystkich przedsięwzięć w ramach realizacji LSR, z wyjątkiem 2.2.3 Funkcjonowanie LGD, co wynika ze specyfiki tego przedsięwzięcia. Jednocześnie, pozwoli ono monitorować postęp wskaźników: Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych, liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grupy defaworyzowanych, liczba osób z grupy defaworyzowanych, uczestniczących w grancie.

Do innych kryteriów ważnych dla wdrażania LSR jest kryterium dla przedsięwzięcia Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Wskazuje ono, iż operacje w zakresie budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury kulturalnej mogą być realizowane przez podmioty nie należące do sektora finansów publicznych. Pozostałe operacje, w zakresie budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej mogą być realizowane przez wszystkie podmioty uprawnione wskazane w rozporządzeniu.

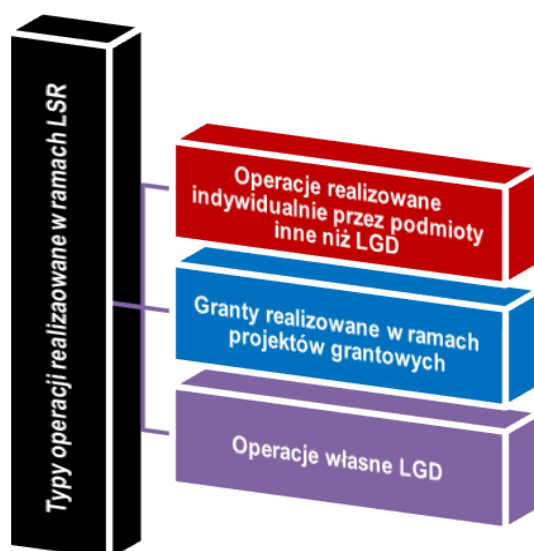
4. Innowacyjność w kryteriach wyboru.

Ponadto, zadbano, aby innowacyjność była brana pod uwagę w sposób szczególny i przejrzysty. Innowacyjność określana będzie dla poszczególnych operacji i projektów w oparciu o następujące charakterystyki:

- innowacja operacji w obszarze ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatycznym,
- innowacja w obszarze związanym ze zwalczaniem ubóstwa lub włączeniem społecznym,
- innowacja poprzez zakup nowych urządzeń z zastosowaniem nowej, ulepszonej technologii.

Powyższe kryteria są odpowiednio punktowane w zależności od zakresu operacji. Na potrzeby wdrażania LSR innowacyjność zdefiniowano jako wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem.

5. Rodzaje realizowanych projektów i operacji.

Ze względu na zakres i kompleksową realizację LSR, w jej ramach będą realizowane następujące **typy operacji**: **Operacje realizowane indywidualnie** w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez Radę LGD, które następnie przedkładane będą do weryfikacji SW.

Projekt grantowy, jako jedna z metod wdrażania LSR w okresie 2014-2020, poprzez realizację przedsięwzięcia 2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD w ramach celu szczegółowego 2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. (2 projekty grantowe po 250 000 zł) oraz przedsięwzięcia 2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego, co przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 2.2 Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. (na projekt grantowy w budżecie przewidziano 300 000 zł). Obydwa ww. cele szczegółowe przyczynią się z kolei do realizacji celu ogólnego 2.2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r. Projekty grantowe finansowane będą za pomocą refundacji poniesionych kosztów kwalifikowalnych.

Operacja własna w ramach działania i celów opisanych wyżej, która stanowi operację kluczową dla osiągnięcia celów LSR, służąc dobru ogółu poprzez realizację samodzielną przez LGD, bądź innych, zainteresowanych wnioskodawców. W ramach LSR realizowane będą w zakresie przedsięwzięcia 2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego w ramach celu szczegółowego 2.2.

7. Plan działania

Plan działania ma za zadanie wskazać etapy realizacji poszczególnych celów i przedsięwzięć oraz LSR jako całości. Wynika on z obranej przez LGD logiki interwencji, powstałej podczas licznych konsultacji. Zakłada on realizację większości (ok. 60%) wskaźników w okresie 2016 - 2018. Wskazać należy, że w zakresie wskaźników monitorujących dostęp do pomocy, a także udział w realizacji **LSR osób z grup defaworyzowanych ponad 30% wskaźników zostanie zrealizowanych do 2018 r.** Wynika to z potrzeb i oczekiwań mieszkańców, aby najważniejsze, często planowane już na etapie tworzenia LSR, projekty były realizowane jak najszybciej. Jest to ważne również z punktu widzenia ewaluacji i monitorowania wdrażania, bowiem pozwoli to na ocenę jakości i popularności realizowanych operacji, a zatem również na skorygowanie LSR w dalszej perspektywie wdrażania. Wydatkowanie pozostałej puli środków oraz realizacja wskaźników przewidziana jest na okres 2019-2021. LGD bowiem chce uniknąć sytuacji pozostania znacznej kwoty na ostatni okres wdrażania, który z natury jest ryzykowny i trudno przewidywalny.

8. Budżet na realizację lokalnej strategii rozwoju na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.

Ogólna charakterystyka budżetu w tym wskazanie funduszy EFSI stanowiących źródło finansowania LSR w latach 2014-2020.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Podkowa” będzie realizowana jednofunduszowo tj. środki na jej realizację pochodzą będą wyłącznie z PROW 2014-2020.

W ramach PROW, kwota na realizację LSR zależna jest od liczby mieszkańców obszarów wiejskich we wszystkich gminach objętych Strategią. W przypadku LGD „Podkowa” łączna liczba ludności wynosi 45 283 osoby. Ze względu na to, że do LGD należą wyłącznie gminy wiejskie albo miejsko-wiejskie, na których obszarze nie występują miasta powyżej 20 000 mieszkańców, całą liczbę ludności wzięto pod uwagę przy wyliczaniu kwoty dostępnej z PROW na realizację LSR.

Zgodnie z rekomendacjami w zakresie ustalania wysokości środków PROW 2014-2020 przypadającymi na realizację LSR, LGD „Podkowa” mieści się w kategorii budżetowej: **od 40 000 do 49 999, tj. 6 000 000 zł** na realizację LSR z PROW.

Automatycznie, PROW traktowany jest jako fundusz wiodący dla LSR LGD „Podkowa”. Dlatego też, analogicznie do powyższego, wyliczono kwotę w ramach wsparcia na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji (poddziałanie 19.4) dla strategii jednofunduszowej, gdzie dla obszaru o wymienionym przedziale mieszkańców przewiduje się maksymalną kwotę w wysokości **1 450 000 zł** (zgodnie z: Załącznik 6 do regulaminu konkursu na wybór LSR: „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR”).

Powyższa kwota 1 450 000 zł została podzielona na:
koszty bieżące – 80% z 1 450 000zł, tj. 1 160 000 zł oraz
aktywizacja 20% z 1 450 000zł, tj. 290 000 zł.

Wsparcie na wdrażanie projektów współpracy, w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” w ramach działania LEADER objętego PROW wynosi 2% alokacji planowanej na wdrażanie LSR, tj. **120 000 zł** w przypadku LGD „Podkowa”. Kwota ta zostanie przeznaczona na 2 projekty współpracy z innymi LGD w kraju oraz partnerami zagranicznymi.

Opis powiązania budżetu z celami i przedsięwzięciami.

Zaplanowany budżet opiera się na racjonalnym harmonogramie dopasowanym do lokalnych potrzeb oraz możliwości LGD. Pozwoli to zapewnić systematyczną i ciągłą realizację LSR.

Szczegółowe postępy realizacji budżetu na przestrzeni całego okresu wdrażania LSR przedstawione zostały w Planie działania (rozdział 7). W tym rozdziale należy jednak wskazać kwestie, które w największym stopniu determinowały podział budżetu pomiędzy poszczególne cele ogólne i szczegółowe, a co za tym idzie, przedsięwzięcia.

Planowanie budżetu miało bezpośredni związek z opracowywaniem celów ogólnych LSR i ma swoje odzwierciedlenie w przyjętym ich układzie w Strategii. Najwięcej środków przeznaczono na cel ogólny 1, na który łącznie **przeznaczono 3 250 000 zł, co stanowi ponad 50% wszystkich środków dostępnych dla LGD na realizację unijnego celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”**. Cel ten będzie realizowany za pomocą 2 przedsięwzięć zawartych w celu szczegółowym 1 (1.1.1, 1.1.2). Zaznaczyć należy, iż zdecydowanie więcej środków postanowiono skierować na rozwój istniejących przedsiębiorstw, co wynika ze zdiagnozowanych braków inwestycyjnych. Na 1 inkubator przetwórstwa lokalnego stworzony w ramach przedsięwzięcia 1.2.1 (cel szczegółowy 2) zaplanowano kwotę 450 000 zł. Także ta operacja będzie wspierać rynek pracy i przedsiębiorczość.

Znaczne środki skierowane zostały również na realizację **celu ogólnego 2 – jest to kwota 2 750 000 zł**. Najbardziej kapitałochłonnymi operacjami będą te w ramach przedsięwzięcia 2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej. Występuje tu również duża różnorodność planowanych inwestycji w tym zakresie, m.in. w place zabaw, świetlice wiejskie, siłownie zewnętrzne. Zdecydowanie mniejsze kwoty przekazano na realizację projektów grantowych (przedsięwzięcie 2.1.2) oraz operacji w ramach przedsięwzięcia 2.2.2 w celu szczegółowym 2.2. Są to z założenia tzw. działania miękkie, dlatego też środki, pomimo znaczącego oddziaływania i zaangażowania mieszkańców, będą stosunkowo niewielkie w porównaniu z pozostałymi przedsięwzięciami. W ramach operacji skierowanych na ochronę, promocję i rozwój obszaru LGD w tym m.in. produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego (przedsięwzięcie 2.2.1) zrealizowany zostanie jeden projekt grantowy oraz operacja własna.

Tabela 25. Budżet dla Lokalnej Grupy Działania „Podkowa” w podziale na cele i przedsięwzięcia.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	EFROW (kwoty w złotych)
1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.	1.1. Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023r.	1.1.1: Tworzenie nowych przedsiębiorstw	1 000 000
		1.1.2: Rozwój przedsiębiorstw	1 800 000
	1.2 Promocja i wsparcie przetwórstwa lokalnego na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.	1.2.1 Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	450 000
2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.	2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.	2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	1 850 000
		2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD	500 000
	2.2 Rozwój tożsamości lokalnej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.	2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym m.in. produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	350 000

		2.2.2 Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	50 000
		2.2.3 Funkcjonowanie LGD	1 450 000
Razem			6 000 000*

* Kwota podana na realizacja LSR z wyłączeniem poddziałań 19.3 i 19.4, finansowanych oddzielnymi środkami budżetowymi.

Zważywszy na konieczność dokonania podziału finansowego ze względu na beneficjentów pod kątem jednostek sektora publicznego oraz pozostałych, dla potrzeb poniższego zestawienia już podczas konsultacji społecznych LSR i planowania przedsięwzięcia podjęto działania, aby wyodrębnić pulę środków możliwą do przewidzenia na wykorzystanie dla JSFP. Na podstawie tych założeń przyjęto, że:

- 1 000 000 zł z przedsięwzięcia 2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, oraz
- 160 000 zł z projektów grantowych czyli 20% ogólnej kwoty na granty, tj. 100 000 zł z przedsięwzięcia 2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD (2 projekty grantowe na łączną kwotę 500 000 zł) oraz 60000 zł z przedsięwzięcia 2.2.1: Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym m.in. produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego, wyodrębniono na wsparcie dla jednostek sektora finansów publicznych, w szczególności gmin. Obrazuje to tabela w załączniku Budżet.

9. Plan komunikacji

Aby Lokalna Grupa Działania mogła prawidłowo realizować założone cele w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, musi podjąć kroki w celu rozpowszechnienia informacji o możliwościach wsparcia przewidzianych w LSR wśród potencjalnych Beneficjentów. Planowane działania mają na celu skutecznie zachęcić i wzbudzić zainteresowanie potencjalnych Beneficjentów do aplikowania o środki/dotacje w ramach Funduszy Europejskich, zwiększając przy tym liczbę zrealizowanych inwestycji, a tym samym wzmacniając konkurencyjność i atrakcyjność obszaru Lokalnej Grupy Działania.

Do udziału w pracach nad opracowaniem Planu Komunikacji zaproszono mieszkańców obszaru ze wszystkich sektorów, tj. gospodarczego, społecznego i publicznego. W celu odzwierciedlenia oczekiwań mieszkańców obszaru, w trakcie prac nad planem komunikacji, zastosowano szereg narzędzi partycypacyjnych. W tworzeniu dokumentu wykorzystano również doświadczenia wdrażania LSR z poprzedniego okresu programowania na lata 2007-2013.

Główne cele działań komunikacyjnych:

1. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców (wybranej grupy docelowej, defaworyzowanej lub ogółu społeczeństwa) o Lokalnej Strategii Rozwoju, jej głównych celach i zasadach przyznawania dofinansowania oraz o typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR;
2. Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez Radę LGD, w tym również o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR;
3. Informowanie o stanie realizacji LSR, w tym o stopniu osiągania celów i wskaźników, wyniki bieżącego monitoringu i działań ewaluacyjnych;
4. Uzyskanie informacji na temat jakości pomocy świadczonej przez LGD, w szczególności na etapie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy - badanie pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie oraz poinformowanie (szczególnie osób z grup defaworyzowanych) o możliwościach dofinansowań z innych źródeł niż LGD w najwyższym stopniu realizujących założenia LSR;
5. Zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat Unii Europejskiej oraz korzyści z członkostwa, dla obszaru LGD, uzyskiwanych dzięki napływowi Funduszy Europejskich oraz pozytywnego

wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego szanse stwarzane przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej;

Działania, które LGD wykorzysta w Planie Komunikacji zapewniają interakcję i aktywizację mieszkańców, w szczególności grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, gwarantują możliwie szeroki udział społeczności lokalnej oraz są, co do zasady, otwarte. Działania komunikacyjne są dostosowane do grup docelowych, w taki sposób, aby były skuteczne i efektywne oraz zapewniały informację zwrotną. Takie działania wpłyną jednocześnie na wzrost lokalnego kapitału społecznego, powstającego w warunkach wzajemnego zaufania, w wyniku wspólnych działań, wzajemnych interakcji i aktywnej współpracy różnych osób. Kilkuletnią mobilizację i aktywność społeczną LGD zamierza utrzymać poprzez różnorodne, intensywne oraz długofalowe działania informacyjno-promocyjne mające również charakter edukacyjny.

Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne:

- **Kampania informacyjna** - poziom różnorodności środków przekazu zależy od treści merytorycznej kampanii.
- **Konferencja/spotkanie informacyjne** połączone z dyskusją – jednodniowe, interakcyjne prezentacje pracowników Biura LGD i/lub członków organu decyzyjnego i/lub członków zarządu LGD, prezentacje podmiotów zewnętrznych, zaproszonych gości. Dotyczyć będą dobrych praktyk.
- **Warsztaty partycypacyjne** jest to jedno z **działań innowacyjnych** na obszarze LGD, polegające na przeprowadzeniu dwóch spotkań w roku, których inicjatorami są mieszkańcy (na wniosek 15 osób). Ich głównym celem jest wypracowanie coraz lepszych rozwiązań zarówno w zakresie realizacji LSR, jak i działania samego LGD.
- **Punkt konsultacyjny w biurze LGD** - spotkanie potencjalnego Wnioskodawcy oraz beneficjenta pomocy w zakresie doradztwa pod kątem przygotowania i rozliczenia operacji. Pracownicy Biura LGD na bieżąco udzielają informacji. Pozwoli to na szerszą komunikację z mieszkańcami.
- **Punkt informacyjny w Urzędach Gmin** – stanowi element propagowania założeń LSR oraz możliwości dla beneficjentów. W przeciwieństwie do punktu konsultacyjnego stanowiłby alternatywę dla osób, które jeszcze „nie dotarły” do LGD lub nie są przekonane, co do celowości lub efektywności podejmowanych przez nią działań. Jest to jedno z działań innowacyjnych, które w tej formie nie funkcjonowało dotychczas na obszarze LGD.
- **Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD** – Zebrane odpowiedzi ankiety będą stanowiły podstawę analizy poziomu satysfakcji oraz pozwalają ocenić potrzeby wnioskodawców i ustalić czynniki kształtujące poziom satysfakcji.
- **Szkolenia tematyczne** – w zakresie m. in. możliwości pozyskiwania, rozliczania funduszy, realizacji operacji, porad w zakresie popełnianych błędów. Jest to **działanie innowacyjne**, w którym - poza podstawowym szkoleniem – uczestniczyć będą zaproszone do debaty osoby - przedstawiciele różnych grup defaworyzowanych - którym udało się pozyskać środki na swoje działania oraz osoby z ww. grup, którym nie udało się otrzymać dofinansowań. Osoby te będą wymieniać się z mieszkańcami swoim doświadczeniem, uwagami i spostrzeżeniami, które zostaną podczas szkolenia zweryfikowane z bieżącymi kryteriami przez pracowników biura LGD.
- **Zgłoszenie obywatelskie** – formularz zgłoszeń wniosków/sugestii dostępny w formie elektronicznej oraz papierowej.

W procesie komunikacji należy wyróżnić trzy podstawowe grupy odbiorców, czyli: Beneficjenci (Projektodawcy) LSR, potencjalni Beneficjenci LSR oraz ogół społeczeństwa.

Wskazanie głównych adresatów poszczególnych działań komunikacyjnych

Wnioskodawcy/Beneficjenci (projektodawcy) LSR - są to osoby/podmioty, które złożyły już swoje projekty w ramach ogłoszonych konkursów przez LGD lub są już na etapie wdrażania projektu i jego rozliczania. Komunikat kierowany do tej grupy odbiorców musi być najbardziej rozbudowany i specjalistyczny, a jednocześnie powinien odpowiednio aktywizować beneficjenta, motywować do dalszego działania, w tym składania wniosków w kolejnych naborach. Informacja zwrotna od tej grupy odbiorców, w tym ich opinia na temat realizacji LSR będzie uzyskiwana podczas bezpośredniego kontaktu z Biurem Projektu oraz poprzez ankiety on-line lub wysyłane na adres e-mail Beneficjentów.

Potencjalni wnioskodawcy/beneficjenci LSR - to do nich kierowana będzie większość działań komunikacyjnych. Informacja kierowana do tych grup powinna mieć przede wszystkim charakter motywujący do składania wniosków w konkursach oraz udziału w spotkaniach aktywizacyjnych i szkoleniowych. Opinia tej grupy

na temat LSR będzie się kształtowała w pierwszej kolejności na podstawie organizowanych kampanii informacyjnych, spotkań/konferencji czy szkoleń, jak również na podstawie bezpośrednich kontaktów z pracownikami Biura LGD. Potencjalni Beneficjenci to m. in.:

- mieszkańcy obszaru wdrażania LSR, w tym grupy defaworyzowane,
- przedsiębiorcy (mikro i małe przedsiębiorstwa),
- organizacje pozarządowe,
- jednostki samorządów terytorialnych oraz ich związki i jednostki organizacyjne,
- jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną (np. koła gospodyń wiejskich działające w ramach kółek rolniczych, grupy nieformalne),
- spółdzielnie,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- instytucje otoczenia biznesu,
- inne.

Do grup defaworyzowanych na obszarze działania LGD zaliczamy:

- mężczyzn,
- osoby młode do 35 roku życia,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby niepracujące (osoby nieaktywne zawodowo oraz osoby zarejestrowane w PUP),
- osoby niepełnosprawne (osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności),
- osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej,
- rodzice małych dzieci (do lat 3).

Szczególne wysiłki poświęcone będą na komunikację z grupami defaworyzowanymi. Dotarcie do nich będzie następowало wszelkimi możliwymi kanałami, dla poszczególnych grup odpowiednio:

1. mężczyźni – w miejscach rekreacji i sportu, w szczególności podczas istotnych wydarzeń, jak mecze piłkarskie i inne zawody sportowe; bary i puby;
2. osoby w wieku 50+ - klub seniora, GOK;
3. osoby młode do 35 r. ż. - strona internetowa LGD „Podkowa” i Facebook LGD „Podkowa” oraz strony internetowe i Facebook Urzędów Gmin, portale społecznościowe gminne, ogłoszenia gminne w typowych miejscach dla ludzi młodych np. na orliku, przy siłowniach zewnętrznych, barach, itp.;
4. osoby niepracujące - podstawowym miejscem dla osób niepracujących zarejestrowanych w PUP jest właśnie PUP i jego pracownicy (np. podczas spotkań z doradcami), dotrzeć również do osób niepracujących niezarejestrowanych w PUP poprzez radnych i sołtysów, GOPS;
5. osoby niepełnosprawne (osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności) – kontakt poprzez strony internetowe, ewentualnie w oddziałach lub za pomocą PFRON;
6. osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej - za pośrednictwem ośrodków opiekujących się tymi osobami m.in. GOPS, asystenci i kuratorzy rodzinni, opiekunowie rodzin, pracownicy socjalni, PCPR, również podczas spotkań w klubach abstynenta, przy pomocy sołtysów;
7. rodzice małych dzieci (do lat 3) – intensyfikacja działań będzie miała miejsce poprzez ogłoszenia w okolicach placów zabaw, w parkach oraz podczas tematycznych wydarzeń kierowanych również do dzieci (m. in. festyny, imprezy publiczne okolicznościowe), na których możliwe jest pojawianie się rodziców z małymi dziećmi.

Działania skierowane do ogółu mieszkańców.

Głównym i najskuteczniejszym źródłem informowanie mieszkańców o działaniach realizowanych przez LGD "Podkowa" jest internet - strony internetowe LGD oraz poszczególnych gmin oraz portal społecznościowy [facebook.com](https://www.facebook.com), a także rozpowszechnianie informacji za pomocą poczty elektronicznej. Tymi narzędziami LGD w dalszym ciągu będzie docierało do mieszkańców. Do każdej z tej grupy można dotrzeć również przez:

- ogłoszenia w mediach lokalnych, m.in. prasa lokalna „Dziennik Łódzki” wraz z dodatkami, Nasze Radio, „Nasza Gmina Zduńska Wola”, „Wokół Poddębic”, „Nasze Wieści” oraz kurendy,
- ogłoszenia na gminnych tablicach ogłoszeń oraz w punktach zgromadzeń np. w sklepie, na przystanku autobusowym, ogłoszenia parafialne, poprzez lokalnych liderów, przez dzieci w szkołach.

Efektywność zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

LGD jako instytucja zaangażowana we wdrażanie LSR zobligowana jest do regularnego, cyklicznego, prowadzenia monitoringu, badań ewaluacyjnych i oceny skuteczności stosowanych środków przekazu (narzędzi), prowadzonych działań - w tym działań z zakresu komunikacji z interesariuszami LSR. W związku z tym LGD będzie publikowała na swojej stronie internetowej informacje na temat stanu wdrożenia LSR w formie okresowych, rocznych i końcowych zestawień. Ocena poszczególnych działań komunikacyjnych, jak i całego Planu będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki opisane w załączonym Planie Komunikacji. W przypadku, gdyby efekty Planu Komunikacji były niezadowolające i wymagałyby jego skorygowania, przewiduje się sporządzenie ankiet zawierających pytania dotyczące usprawnień komunikacji. Inną formą mającą na celu zwiększenie efektywności Planu Komunikacji w przypadku potrzeby wprowadzenia zmian, będą spotkania/dyskusje i szkolenia z mieszkańcami, a w szczególności z grupami defaworyzowanymi, na temat ich oczekiwań oraz przyczyn dotychczasowych, nieefektywnych punktów komunikacji.

Uwzględnienie wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych

W Planie Komunikacji przewidziano odrębne działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR, zbierane w formie informacji zwrotnej np. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie. Dodatkowe informacje będą zbierane podczas działań informacyjnych skierowanych do potencjalnych wnioskodawców oraz ogółu społeczeństwa nt. zasad i efektów LSR. Pozyskane informacje zostaną poddane analizie, a następnie część z nich zostanie wykorzystana do aktualizacji LSR, w zakresie np. procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura LGD. Szczegółowe procedury i możliwy zakres zmian LSR i LGD zostaną przedstawione w Rozdziale 11 „Monitoring i ewaluacja”.

Wyniki działań realizowanych w ramach Planu Komunikacji będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu - zestawienia będą na bieżąco pojawiały się na stronie internetowej LGD, stronach poszczególnych gmin oraz na tablicach ogłoszeń w urzędach.

Planowane efekty działań komunikacyjnych

Podstawowym planowanym efektem działań komunikacyjnych jest pełna realizacja celów i założeń LSR, w tym wypełnienie założonych wskaźników. Aby móc je osiągnąć, należy odpowiednio przeprowadzić działania komunikacyjne skierowane do potencjalnych wnioskodawców, zachęcając ich do realizacji przedsięwzięć.

Zagrożenia i środki zaradcze

W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego braku satysfakcji, wdrożone zostaną odpowiednie środki zaradcze:

- a) W przypadku niewystarczającej liczby złożonych wniosków lub zainteresowania ogłoszonym konkursem – biuro LGD zwróci się o większe zaangażowanie do członków LGD, w tym zwiększenie promocji LSR i możliwości wsparcia. Przeprowadzone zostaną dodatkowe szkolenia dla beneficjentów w zakresie kosztów kwalifikowalnych oraz warunków przyznawania pomocy na przedsięwzięcia, których alokacje nie zostały wyczerpane podczas naboru.
- b) Mylne bądź niezrozumienie w ogóle przekazów płynących z LGD podczas działań komunikacyjnych przez zainteresowane osoby – zrewidowanie sposobu komunikacji, ewentualnie zlecenie firmie zewnętrznej opracowania sposobu komunikacji.

10. Zintegrowanie

10.1 Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami.

Wyznaczone kierunki dla LGD są zgodne ze strategiami na poziomie gminy i powiatu:

Lokalna Strategia Rozwoju zawiera kierunki działań, które w najbliższych latach przyczynią się do rozwoju obszaru LGD Podkowa. Jest zatem spójna zarówno z dokumentami strategicznymi dotyczącymi obszaru objętego Strategią, jak również z dokumentami programowymi przygotowanymi na okres 2014-2020.

Wśród dokumentów planistycznych dotyczących obszaru LGD „Podkowa” należy wskazać Strategie Rozwoju Gmin: Zapolice, Zduńska Wola, Szadek oraz Plany Rozwoju Lokalnego Gminy Zadzim i Poddębice oraz strategię rozwoju powiatów.

W dokumentach strategicznych opracowanych na poziomie gmin oraz w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Podkowa” duży nacisk położony został na działania wspierające rozwój przedsiębiorczości, aktywizację i integrację społeczności lokalnej oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru. Operacje zapisane do realizacji w ramach powyższych celów wzajemnie się uzupełniają.

Wśród najważniejszych przedsięwzięć spójnych ze Strategiami i PRL gmin jak i LSR należy wskazać wspieranie osób podejmujących działalność gospodarczą oraz firm już istniejących, które chcą rozwinąć swoją firmę, a dzięki temu wygenerować nowe miejsca pracy. Takie priorytety są zapisane w *Strategii Rozwoju Gminy Zapolice na lata 2013-2020* (Cel strategiczny II. „Wykorzystanie potencjału gospodarczego Gminy”, Cele operacyjne: II.2. „Aktywizacja lokalnej przedsiębiorczości”), *Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Szadek na lata 2014-2020* (Cel strategiczny 3 „Przedsiębiorczość budowana na fundamencie zasobów naturalnych” i Cel operacyjny 3.1 Wspieranie przedsiębiorczości), *Strategii Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2014-2020* (Cel strategiczny 2.1. „Zwiększyć dochody własne w wyniku rozwoju przedsiębiorczości i mieszkalnictwa na terenie Gminy”), *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Poddębice na lata 2008-2015* (Cel strategiczny I – „zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Poddębice, warunkujący jakość życia jego mieszkańców oraz atrakcyjność Gminy jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, przy zachowaniu polityki równych szans, w tym dla potrzeb osób niepełnosprawnych”. Cele bezpośrednie: 1. „Wzrost poziomu zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego” i 2. „Poprawa atrakcyjności turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej”. W *Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Zadzim na lata 2007-2013* odnajdujemy zapisy świadczące o tym, iż władze gminy skupiają się na działaniach związanych „z tworzeniem korzystnych warunków do rozwoju gospodarki oraz tworzenie przyjaznej atmosfery dla rozwoju biznesu”, „stawiają na rozwój gospodarczy poprzez turystykę”. Kontynuacją tych działań jest przewidziana w aktualnie opracowywana Strategia Rozwoju Gminy Zadzim.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Podkowa” idealnie odpowiadają na potrzeby wskazane w wyżej wymienionych dokumentach planistycznych, ponieważ dzięki świadczonemu doradztwu, organizowaniu szkoleń, czy działań z zakresu wzmocnienia kompetencji społecznych powstaną nowe działalności gospodarcze i zostaną utworzone nowe miejsca pracy w ramach istniejących przedsiębiorstw, które skorzystają z możliwości rozwinięcia swojej działalności.

Kolejnym ważnym celem, jaki postawiła sobie LGD „Podkowa”, a który znajduje odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych gmin członkowskich jest Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r. Podobne cele zapisano w następujących dokumentach strategicznych: *Strategia Rozwoju Gminy Zapolice na lata 2013-2020* (Cel strategiczny I. Zrównoważony rozwój infrastruktury lokalnej, Cel operacyjny: I.4. Modernizacja infrastruktury społecznej, Cel strategiczny III. Podjęcie działań na rzecz poprawy życia mieszkańców, Cel operacyjny III.3. Promocja działań na rzecz integracji społecznej), *Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Szadek na lata 2014-2020* (Cel strategiczny 1. Komunikacja i współpraca oraz budowanie tożsamości wśród mieszkańców gminy i miasta. Cel operacyjny 1.1. Komunikacja i współpraca. Cel operacyjny 1.2. Budowanie tożsamości Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój przestrzenny gminy i miasta. Cel operacyjny 2.3 Modernizacja infrastruktury społecznej), *Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2014-2020* (Cel strategiczny: 1.2. „Rozbudowywać i modernizować infrastrukturę techniczną i społeczną sprzyjającą rozwojowi mieszkalnictwa na terenie Gminy” i 1.3. „Zorganizować mieszkańcom atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego”, *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Poddębice na lata 2008-2015* (Cel strategiczny II – „poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Poddębice oraz wspieranie przedsiębiorczości Cel bezpośredni 3. Wykorzystanie wód geotermalnych”), w *Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Zadzim na lata 2007-2013* odnajdujemy zapisy świadczące o tym, iż Władze gminy zamierzają „wspierać wszelkie działania w sferze kulturalno – społecznej”. Kontynuacją tych działań jest przewidziana w aktualnie opracowywana Strategia Rozwoju Gminy Zadzim.

Lokalna Grupa Działania „Podkowa” zaplanowała w ramach swojej strategii rozwoju lokalnego przedsięwzięcia, które uzupełnią działania zaplanowane przez gminy, a przez to przyczynią się do jeszcze większego wzmocnienia kapitału społecznego na terenie obszaru działania LGD. Wśród kluczowych przedsięwzięć z w tym zakresie należy wskazać takie jak między innymi: Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego oraz rozwój przedsiębiorstw.

Lokalna Strategia Rozwoju jest spójna z dokumentami planistycznymi na poziomie powiatu. Cele LSR korespondują z następującymi celami *Strategii Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020*: Celem strategicznym A „Rozwój funkcji turystycznej Powiatu”, w tym celami operacyjnymi A.1. „Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa” i A.2. „Turystyka aktywna” oraz z celem strategicznym B „Poprawa jakości życia mieszkańców”, w tym celami operacyjnymi B.1. „Sfera społeczna”, B.2. „Sfera gospodarcza” oraz B.3. „Rolnictwo”.

LSR jest zgodny ze Strategią Rozwoju Powiatu Zduńskowolskiego na lata 2007-2020 w następującym zakresie w ramach następujących celów strategicznych: „Podniesienie jakości życia i Podniesienie poziomu wykształcenia i rozwój kulturowy mieszkańców”, „Stworzenie nowoczesnej bazy gospodarczej w powiecie”, „Promocja powiatu i jego produktów” oraz „Stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich”.

Lokalna Strategia Rozwoju wykazuje zgodność ze strategicznymi kierunkami działań **Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020**.

W płaszczyźnie horyzontalnej m.in. przez 2.2. kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy w tym: wsparcie osób zakładających własną działalność gospodarczą, wspieranie tworzenia miejsc pracy, 3.2 rozwój MŚP i sektora rolnego w tym: wspieranie inwestycji produkcyjnych i usługowych, z uwzględnieniem innowacji: technologicznych, organizacyjnych, marketingowych, eko-innowacji, innowacji społecznych przyczyniających się do tworzenia i zachowania trwałych miejsc pracy, wspieranie działań w zakresie dostosowywania się przedsiębiorstw do norm ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów, wspieranie nowych modeli biznesowych dla firm, promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu, wspieranie osób i firm rozpoczynających działalność w zakresie wytwarzania i promocji produktów regionalnych, wspieranie działań na rzecz produkcji i naprawy maszyn i urządzeń dla rolnictwa, wspieranie certyfikacji produktów rolnych, 4.1. Rozwój społeczności lokalnych, w tym: wspieranie szkoleń promujących postawy pro obywatelskie, prospołeczne i proekologiczne, w szczególności wśród młodzieży, wspieranie kompetencji liderów społecznych i animatorów działań społeczności lokalnych, wspieranie aktywności osób starszych, stymulowanie współpracy między organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym i publicznym, promocję usług świadczonych przez organizacje pozarządowe, wspieranie akcji, kursów, szkoleń z zakresu umiejętności posługiwania się komputerem wśród mieszkańców, uruchamianie stron internetowych, upowszechnianie komunikatorów internetowych; 5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji, w tym: wspieranie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności i unowocześniania bazy kulturalnej, rekreacyjnej, widowiskowej, bazy i infrastruktury turystycznej, w tym szlaków turystycznych, zorientowanej na turystykę uzdrowiskową, aktywną i kulturową, wspieranie cyfryzacji zasobów i usług turystyki, kultury oraz zasobów dziedzictwa lokalnego, promocję produktów turystycznych, wspieranie szkoleń na rzecz podniesienia jakości świadczonych usług kultury, turystyki i rekreacji, wspieranie wydarzeń kulturalnych, wspieranie tworzenia sieci współpracy podmiotów zaangażowanych w działania kulturalne 6.1. przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu w tym: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej, wspieranie szkoleń umożliwiających pozbywanie się nawyków tzw. wyuczonej bezradności, wspieranie inicjatyw pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży; 6.2. reintegrację zawodową oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym w tym: wspieranie rozwoju świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na bazie świetlic wiejskich.

W płaszczyźnie terytorialno-funkcjonalnej m.in. poprzez: 1.2. Obszary wiejskie w tym: wspieranie działań na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego, rynków lokalnych promujących produkty regionalne oraz agroturystyki, na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw sektora pozarolniczego, na rzecz poprawy dostępu do edukacji przedszkolnej, opieki zdrowotnej oraz usług kultury i sportu. 2.5. Obszary turystyczne dolin rzecznych Pilicy, Warty i Bzury w tym: wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki aktywnej, rekreacyjnej, sportowej i geoturystyki oraz bazy turystycznej, w tym agroturystyki, na rzecz rozwoju funkcji konferencyjno – kongresowej, na rzecz wykreowania marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne, na rzecz budowania zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym geologicznych, oraz kultywowaniu tradycji.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Podkowa” wykazuje również spójność z Programem Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007–2020, a w szczególności z celami: 3. Rozwój zasobów ludzkich oraz współpraca w obszarze turystyki i 4. Zagospodarowanie przestrzeni turystycznej województwa łódzkiego.

Dokument planistyczny LGD zgodny jest również z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014–2020 w szczególności z priorytetami inwestycyjnymi:

3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm,

8i: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,

9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Ponadto, na poziomie krajowym LSR wpisywać się będzie w realizację następujących dokumentów:

➤ **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020 i jej cele:**

1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
1.4. Zapobieganie i ograniczanie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich,
- LSR będzie realizować poprzez wdrażanie celu ogólny 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r. w całości;

2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej,

2.4. Rozwój infrastruktury społecznej zapewniającej mieszkańcom obszarów wiejskich dostęp do dóbr i usług publicznych,

5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,

5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ład przestrzennego,

5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich

LSR będzie realizować poprzez wdrażanie celu ogólny 2, w szczególności przedsięwzięcie 2.1.1 w ramach celu szczegółowego 2.1 oraz przedsięwzięcia 2.2.1 i 2.2.2 w ramach celu szczegółowego 2.2.

➤ **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w zakresie priorytetów i celów szczegółowych PROW przypisanych do działania LEADER, czyli:**

Priorytet 6 - wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich w tym:

Cel szczegółowy 6B "wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich" – jako główny cel, do którego przypisano całość budżetu działania LEADER

Cel szczegółowy 3A "poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy, jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe"

Cel szczegółowy 6A "ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy";

Cel szczegółowy 6C "zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich, jakości"

Cele i przedsięwzięcia LSR zachowują przy tym zgodność z wszystkimi trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020, tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność.

➤ **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i cele strategiczne:** 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów i 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałaniem marginalizacji obszarów problemowych oraz celami operacyjnymi: 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego, 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego i 2.2.5. Usługi kulturalne poprzez realizację LSR, w szczególności w ramach LSR realizować będzie poprzez cele szczegółowe 1.1 oraz 2.1 i 2.2.

➤ **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 i cele strategiczne:** 2. Wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, 5. Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli. LSR wpisuje się w ich realizację poprzez cel ogólny 1 w całości oraz przedsięwzięcia 2.1.2 w ramach celu szczegółowego 2.1 oraz 2.2.2 w ramach celu szczegółowego 2.2.

➤ **Strategią Rozwoju Kraju 2020** wspierana będzie przez LSR w szczególności w zakresie obszarów strategicznych:

1.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela w tym 1.3.2. Rozwój kapitału społecznego. W tym zakresie LSR wspierać będzie SRK na poziomie lokalnym poprzez projekty oddolne, w tym grantowe, w szczególności w ramach przedsięwzięć 2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego

mieszkańców LGD oraz 2.2.2 Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji.

III. Spójność społeczna i terytorialna i cele: III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych oraz III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. LSR wspierać będzie SRK poprzez wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców w zakresie przedsięwzięcia 2.1.2 oraz działania na rzecz lokalnego dziedzictwa kulturowego w zakresie przedsięwzięcia 2.2.1.

Należy również podkreślić, że LSR na swoim obszarze, poprzez realizację podejścia LEADER w ramach PROW wpisuje się jednocześnie w realizację kluczowego dokumentu planistycznego w skali Europy tj, **Strategię EUROPA 2020**, realizowanego na poziomie krajowym głównie poprzez krajowe programy operacyjne, w tym PROW.

10.2 Opis sposobu integrowania w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Podczas ustalania celów szczegółowych i przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR kierowano się założeniem, aby w jak najszerszym aspekcie uwzględnić potrzeby i interesy, zarówno różnych grup społecznych, jak i różnych branż działalności gospodarczej.

Zintegrowane podejście w przypadku LSR Lokalnej Grupy Działania „Podkowa” oznacza umiejscowienie szeregu problemów, tematów istotnych dla społeczności w szerszym kontekście rozwojowym. Cele i przedsięwzięcia sformułowane w LSR, które stanowią odzwierciedlenie najbardziej pożądaných zmian dla obszaru LGD **są ściśle powiązane z celami i założeniami dokumentów planistycznych**. Zważywszy na wskazania analizy SWOT i diagnozy obszaru, a co za tym idzie, oczekiwania lokalnych przedsiębiorców i mieszkańców, określono najważniejsze branże gospodarki, na których należy się skoncentrować.

Na podstawie powyższego LSR integruje 4 poniższe branże działalności gospodarczej:

- przetwórstwo rolno-spożywcze,
- turystykę,
- wytwarzanie lub handel energią pochodzącą ze źródeł odnawialnych,
- szkolenia.

Należy zwrócić uwagę, iż cel szczegółowy 1.1 u podstaw mają za zadanie wspierać przedsiębiorstwa lub zakładanie działalności gospodarczej w sferach najbardziej pożądaných na obszarze LGD, tj. przetwórstwie lokalnym koncentrującym się wokół branż turystycznej i rolno-spożywczej. W tym zakresie jednak, wymaga się również, aby co najmniej 3 operacje realizowały ujmowały działalność w zakresie OZE (odzwierciedlenie wymogu również we wskaźnikach, rozdział V). Powyższe działania uzupełnione zostały działaniami szkoleniowym, często niezbędnymi w celu podniesienia kwalifikacji pracowników lub podmiotów zakładających działalność gospodarczą.

Cele szczegółowe 2.1 i 2.2 z kolei w sposób pośredni lub bezpośredni wspierają branżę turystyczną, poprzez inwestycje w infrastrukturę, a także zabytki i inne miejsca, których działalność opiera się na turystyce regionu. Ponadto, wsparcie poprzez przedsięwzięcia w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego i podniesienie wiedzy mieszkańców, które stanowiąc będą niejako uzupełnienie wszelkich pozostałych przedsięwzięć na rzecz rozwoju lokalnego w rozumieniu potencjału ludzkiego.

11. Monitoring i ewaluacja

Podczas konsultacji społecznych, oprócz ściśle merytorycznych aspektów realizacji LSR, uzgodniono również poprzez metody partycypacyjne zasady monitorowania i ewaluacji LSR i LGD „Podkowa”. Zaangażowane były wszystkie sektory wchodzące w skład LGD wraz z mieszkańcami, oraz osoby z grup defaworyzowanych. Działania ewaluacyjne zostaną zatem zrealizowane samodzielnie przez Biuro LGD przy uwzględnieniu tychże opinii społeczności lokalnej, a ponadto LGD zamierza współpracować z niezależnymi ekspertami (ocena zewnętrzna) w zakresie wypracowania ewentualnych działań naprawczych.

Podstawą skutecznego wdrażania przedsięwzięć służących osiągnięciu celów Lokalnej Strategii Rozwoju jest dysponowanie pełną wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie wdrażania kierunków interwencji oraz

zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskanymi efektami realizacji operacji wdrażanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć i celów strategicznych. Dla efektywnej realizacji Strategii w zakresie wypełnienia poszczególnych wskaźników, w powiązaniu z określonym budżetem, niezbędne jest stworzenie adekwatnego systemu monitoringu i ewaluacji LSR.

Monitoring i ewaluacja pomimo różnic w sferze pojęciowej w procesie zarządzania projektem są zawsze ze sobą wzajemnie powiązane.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Jednym z głównych celów ewaluacji jest ocena rzeczywistych lub spodziewanych efektów realizacji danej interwencji publicznej. Ewaluacja jest zatem próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły lub przyniosą efekty.

Podziału na poszczególne rodzaje ewaluacji dokonujemy ze względu na moment, w którym ewaluacja jest realizowana, poziom, którego dotyczy, oraz sposób jej organizacji. Podstawowym podziałem jest klasyfikacja według momentu realizacji w cyklu interwencji publicznej, w którym ewaluacja jest podejmowana. Ze względu na moment uruchomienia badania ewaluacyjnego rozróżniamy:

- ewaluację ex-ante (przed rozpoczęciem realizacji interwencji),
- ewaluację on-going (w trakcie wdrażania interwencji),
- ewaluację ex-post (po zakończeniu realizacji interwencji).

Wymagane jest, aby funkcjonowanie LGD było na bieżąco monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności działań. Ewaluacja będzie niezbędna do sprawnego wydatkowania środków publicznych w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD w formie ewentualnych działań naprawczych (np. aktualizacja zapisów kryteriów wyboru operacji, zwiększenie aktywności LGD w zakresie dwustronnych działań komunikacyjnych, aktualizacja i dostosowania terminów ogłaszania naborów). Obejmuje ona w szczególności następujące elementy:

- pozyskiwanie i gromadzenie danych z monitoringu,
- opracowanie planu oceny obejmującego różne fazy wdrażania LSR,
- zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji ex-ante – przed rozpoczęciem realizacji LSR,
- zapewnienie przeprowadzenia ewaluacji związanych z monitorowaniem wdrażania LSR w szczególności w przypadku, gdy monitorowanie wykazuje znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów lub gdy zgłoszone są propozycje zmian w LSR,
- przekazanie wyników ewaluacji związanych z monitorowaniem wdrażania LSR Zarządowi LGD,
- upublicznianie wyników przeprowadzonych ewaluacji.

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych:

Wyniki z monitoringu i ewaluacji będą brane pod uwagę przy opracowywaniu sprawozdania z realizacji LSR składanego Zarządowi Województwa do dnia 31 stycznia każdego roku realizacji LSR, który wynika z zobowiązań zapisów Umowy ramowej (par.5, ust.1, pkt 23 ppkt c).

Monitoring

Monitoring będzie polegał na systematycznym zbieraniu/gromadzeniu danych i opracowywaniu zbiorczych informacji w następującym zakresie:

1. Monitoring rzeczowej realizacji LSR - monitorowanie wskaźników realizacji celów LSR oraz przedsięwzięć;
2. Monitoring wydatkowania środków na poszczególne przedsięwzięcia i operacje, w tym operacje własne;
3. Monitoring w zakresie funkcjonowania LGD, podjętych działań animacyjnych/aktywizacyjnych, wypełnienia planu komunikacji ze społecznością obszaru objętego LSR.

Monitoring, czyli bieżące i systematyczne zbieranie danych i informacji będzie realizowane w ramach oceny własnej przez pracowników Biura LGD. **Szczegółowe elementy dokonywania monitoringu znajdują się w tabeli: Sposób realizacji badania monitoringu oraz ewaluacji.**

Ewaluacja

W celu prawidłowej realizacji LSR niezbędne jest także badanie ewaluacyjne, które pozwoli na analizę i ocenę podejmowanych działań. Ocena powinna umożliwić w jak największym stopniu określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo oraz czy sposób funkcjonowania LGD przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań i zobowiązań, wynikających przede wszystkim z zapisów umowy ramowej. Ewaluacja ma na celu wskazanie ewentualnych problemów i być podstawą do wypracowania działań/rozwiązań naprawczych.

Kryteria i standardy: trafności/adekwatności, efektywności/wydajności, skuteczności, użyteczności i trwałości.

LGD przyjęło następujące elementy, które będą podlegały ocenie ewaluacyjnej:

- Ocena wdrażania LSR w zakresie rzeczowym i finansowym
- Ocena funkcjonowania LGD.

Szczegółowe elementy dokonywania ewaluacji znajdują się w tabeli: Sposób realizacji badania monitoringu oraz ewaluacji

Tabela 26. Harmonogram działań ewaluacyjnych

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ewaluacja on-going - czas pomiaru		IV kw.		IV kw.		IV kw.		
Ewaluacja on-going - okres pomiaru		I kw. 2017 - IV kw. 2018		I kw. 2019 - IV kw. 2020		I kw. 2021 - IV kw. 2022		
Sprawozdanie z realizacji LSR składane do Zarządu Województwa	do 31 stycznia 2017	do 31 stycznia 2018	do 31 stycznia 2019	do 31 stycznia 2020	do 31 stycznia 2021	do 31 stycznia 2022	do 31 stycznia 2023	do 31 stycznia 2024
Ewaluacja ex-post - czas pomiaru							IV kw.	
Ewaluacja ex-post - okres pomiaru							III kw. 2016 - IV kw. 2023	

Analiza ewaluacyjna będzie uwzględniała wnioski i opinie pozyskane od społeczności lokalnej podczas realizacji planu komunikacji.

12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Na etapie tworzenia zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju poddano analizie jej zapisy pod kątem spełniania kryteriów kwalifikujących do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W tym celu LGD „Podkowa” wystąpiła z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (pismo z dnia 29 października 2015 r.). RDOŚ pismem nr WOOS.II.411.401.2015.AJ.2 z dnia 4 grudnia 2015 r. uzgodnił brak konieczności od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnej Strategii Rozwoju obejmującej gmin wiejskich: Zduńska Wola, Zapolice, Zadzim oraz gmin miejsko-wiejskich Poddębice i Szadek. Uznano, iż projekt strategii nie kwalifikuje się do przeprowadzenia takiej oceny.

W uzasadnieniu RDOŚ wskazał, iż LSR przygotowywany przez LGD „Podkowa” nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja jego postanowień prawdopodobnie nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Jednocześnie jednak, RDOŚ zaznaczył, iż w przypadku przeprowadzenia zmian/modyfikacji do przyjęto już dokumentu przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może być wymagane.

Wykaz wykorzystanej literatury

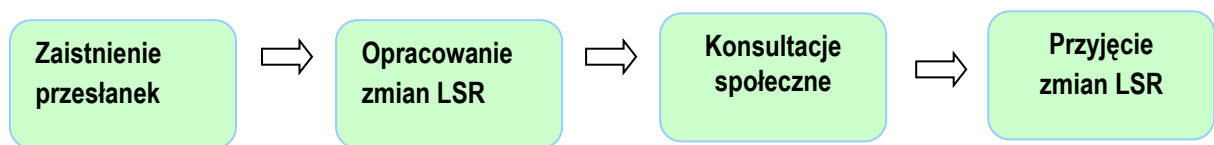
- 1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
- 2) Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020.
- 3) Strategia Rozwoju Gminy Zapolice na lata 2013-2020.
- 4) Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Szadek na lata 2014-2020.
- 5) Strategia Rozwoju Gminy Zduńska Wola na lata 2014-2020.
- 6) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Poddębice na lata 2008-2015.
- 7) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zadzim na lata 2007-2013.
- 8) Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020.
- 9) Strategia Rozwoju powiatu Zduńskowolskiego na lata 2007-2020.
- 10) Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce.
- 11) Zasady finansowania „Wsparcia przygotowawczego” i „Wsparcia na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” oraz ustalania alokacji środków na lokalną strategię rozwoju w ramach działania LEADER objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
- 12) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
- 13) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.
- 14) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008.
- 15) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności.

Załączniki do LSR

Procedura aktualizacji LSR

Okres realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju obejmuje lata 2016-2023. Naturalnym jest więc, że w tym czasie mogą zajść zmiany, zarówno z uwagi na:

- uwarunkowania wewnętrzne, np. wystąpienie klęski żywiołowej lub innego zdarzenia o charakterze społecznym lub gospodarczym na poziomie lokalnym, które spowodowałyby konieczność zmiany zakresu wdrażania, środków
- uwarunkowania zewnętrzne, np. kryzys gospodarczy lub zdarzenia losowe na skalę co najmniej regionalną;
- oddolną inicjatywę mieszkańców, którzy uznają, że w pewnych względach LSR musi lepiej spełniać swoją funkcję.

Najważniejszym powodem wprowadzenia zmian w LSR może być wynik jednego z działań ewaluacyjnych, przewidzianych w rozdziale 11.

Następnym etapem aktualizacji LSR jest opracowanie i przeanalizowanie potrzeb oraz możliwości zmian LSR przez pracowników Biura LGD lub powołaną przez Zarząd specjalną grupę roboczą. Na tej podstawie, jeśli zaistnieje taka konieczność, zostanie przygotowany projekt zmian.

Projekt ten, zostanie następnie poddany konsultacjom społecznym, a treść nadesłanych uwag i propozycji ponownie będzie przedmiotem analizy.

W ten sposób przygotowane zmiany zostaną przedłożone Zarządowi do przyjęcia w drodze uchwały, a następnie przesłane do Urzędu Marszałkowskiego celem akceptacji.

Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Przedmiot badania	Wykonawca badania	Sposób pozyskiwania danych	Czas i okres pomiaru	Ocena/wskaźniki
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji				
<p>Cele określone w LSR</p> <p>Wskaźniki produktu</p> <p>Wskaźniki rezultatu</p> <p>Budżet LSR</p> <p>Procedury i kryteria wyboru operacji</p> <p>Harmonogram ogłaszania konkursów</p>	<p>Ocena własna oraz ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej.</p> <p>W przypadku potrzeby wypracowania działań naprawczych, pomoc zewnętrznych niezależnych ekspertów (ocena zewnętrzna)</p>	<p>Analiza przeprowadzona na podstawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. CAWI z Beneficjentami i Wnioskodawcami. 2. Wywiad bezpośredni z wnioskodawcami. 3. Dane zebrane z monitoringu: przeprowadzone konkursy, złożone wnioski, podpisane umowy, rozliczone operacje i projekty 4. Wyniki inicjatyw oddolnych zgłoszone przez przedstawicieli sektorów LGD 	<p>Czas pomiaru:</p> <p>Koniec IV kw. co dwa lata od 2018</p> <p>Okres objęty pomiarem:</p> <p>Od I kw. roku poprzedzającego do IV kw. roku pomiarowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stopień realizacji wskaźników produktu (każdy badany osobno), ▪ Stopień wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR, ▪ Stopień wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji dedykowanych w LSR grupom defaworyzowanym, ▪ Stopień wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na utworzenie miejsc pracy, ▪ Stopień realizacji celów i wskaźników rezultatu, ▪ Stopień realizacji operacji z zakresu projektu współpracy, ▪ Stopień realizacji projektów grantowych, ▪ Stopień wykorzystania budżetu LSR, ▪ Jakość i efektywność stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, ▪ Powszechność i znajomość dokumentu LSR na obszarze LGD, ▪ Zgodność harmonogramu ogłaszania konkursów, ▪ Stopień zainteresowania poszczególnymi konkursami tematycznymi, ▪ Zgodność liczby wdrożonych operacji charakteryzujących się innowacyjnością, ▪ Zgodność liczby wdrożonych operacji charakteryzujących się zintegrowaniem.
Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji				
<p>Pracownicy Biura LGD</p> <p>Rada LGD</p> <p>Plan komunikacyjny</p> <p>Promocja LGD</p>	<p>Zarząd LGD (ocena własna)</p>	<p>Analiza przeprowadzona na podstawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opinia Prezesa LGD „Podkowa” nt. podległego personelu 2. Opinia Zarządu 3. Badanie ankietowe z wnioskodawcami i beneficjentami (ankiety) 	<p>Czas pomiaru:</p> <p>Koniec IV kw. co dwa lata od 2018</p> <p>Okres objęty pomiarem:</p> <p>Od I kw. roku</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Efektywność pracy Biura LGD, ▪ Ocena jakości pracy pracowników Biura LGD, ▪ Jakość udzielonego doradztwa ze strony pracowników Biura LGD, ▪ Odsetek wniosków objętych doradztwem w stosunku do ogólnej liczby złożonych wniosków w ramach ogłoszonych konkursów, ▪ Odsetek wniosków objętych doradztwem w stosunku do liczby wniosków, które uzyskały wsparcie, ▪ Efektywność pracy Rady LGD, ▪ Ocena przebiegu konkursów ogłaszanych przez LGD,

Współpraca z innymi LGD		rozdawane podczas spotkań informacyjnych, szkoleń) 4. CAWI z Beneficjentami i Wnioskodawcami (ankiety on-line). 5. Dane zebrane z monitoringu: przeprowadzone konkursy, złożone wnioski	poprzedzającego do IV kw. roku pomiarowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Efektywność promocji i działań komunikacyjnych LGD, ▪ Efektywność współpracy z innymi LGD,
Elementy wdrażania LSR podlegające monitorowaniu:				
Wskaźniki realizacji LSR Budżet LSR Harmonogram ogłaszania konkursów	Pracownicy Biura LGD (ocena własna)	1. Dane zebrane z przeprowadzonych konkursów: złożone wnioski, listy wybranych operacji, podpisane umowy, rozliczone operacje i projekty 2. Rejestr danych 3. Wyniki z ankiet - formularz ankiety monitorującej udostępniony na stronie internetowej LGD 4. Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego z wnioskodawcami i beneficjentami	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring liczby ogłoszonych konkursów, ▪ monitoring harmonogramu ogłaszania konkursów, ▪ monitoring liczby zgłoszonych wniosków w ramach wszystkich konkursów tematycznych, ▪ monitoring liczby zgłoszonych wniosków w konkursach dotyczących utworzenia miejsc pracy, ▪ monitoring liczby zgłoszonych wniosków w konkursach dotyczących wsparcia grup defaworyzowanych, ▪ monitoring zainteresowania społeczeństwa ogłaszanymi konkursami, ▪ monitoring liczby wniosków wybranych do dofinansowania przez Radę LGD, ▪ monitoring liczby podpisanych umów o dofinansowanie, ▪ monitoring stopnia realizacji operacji, w tym stopień wypełnienia postulowanych wskaźników produktu i rezultatu, ▪ monitoring wysokości podpisanych umów o dofinansowanie/umów o przyznanie pomocy/umów na udzielone granty, ▪ monitoring stopnia rozliczenia operacji przez beneficjentów, ▪ monitoring ostatecznej wartości dofinansowania rozliczonych projektów.
Elementy funkcjonowania LGD podlegające monitorowaniu:				
Plan komunikacji Promocja LGD i LSR Usługi doradcze	Zarząd LGD (ocena własna)	1. Rejestr danych - działania komunikacyjne i promocyjne 2. Rejestr udzielonego doradztwa 3. Rejestr kontaktów 4. Rejestr szkoleń	Na bieżąco	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring zainteresowania stroną internetową LGD, ▪ monitoring podjętych działań komunikacyjnych LGD, w tym stopień wypełnienia założonych wskaźników w Planie komunikacji, ▪ monitoring udzielonego doradztwa przez pracowników Biura LGD w zakresie pomocy przy wypełnianiu wniosku o dofinansowanie oraz wniosków o płatność,

<p>Biura LGD</p> <p>Szkolenia wewnętrzne LGD</p> <p>Budżet kosztów funkcjonowania</p>		<p>5. Rejestr spotkań i obrad organów LGD</p> <p>6. Rejestr wydatków na funkcjonowanie i animację</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring zainteresowania społeczeństwa działaniami szkoleniowymi, ▪ monitoring kontaktów z patentami: spotkania bezpośrednie, telefon, korespondencja e-mail lub tradycyjna, ▪ monitoring zorganizowanych i/lub odbytych szkoleń dla Zarządu LGD, pracowników Biura LGD, członków Rady LGD, ▪ monitoring posiedzeń Zarządu, Walne Zebranie Członków, ▪ monitoring stopnia wydatkowania kosztów związanych z funkcjonowaniem LGD oraz podjętymi działaniami aktywizacyjnymi
---	--	---	--	--

Plan działania

W przypadkach, gdzie nie było możliwe wyodrębnienie dokładnych kwot lub wyodrębniono, na potrzeby prawidłowo skonstruowanego Planu działania, dodano opis poniżej tych wskaźników.

CEL OGÓLNY nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN			
Cel szczegółowy 1.1 Poprawa warunków na rynku pracy na terenie LGD „Podkowa” do 2023r.												PROW			
Przedsięwzięcie 1.1.1: Tworzenie nowych przedsiębiorstw	(1)	12 szt	60	600 000	8 szt	100	400 000	0	0	0	20 szt	1 000 000	PROW	Realizacja LSR	
	(2)	10 szt	62,50	0	6 szt	100	0	0	0	0	16 szt	0		Realizacja LSR	
	(3)	3 szt	60	0	2 szt	100	0	0	0	0	5 szt	0		Realizacja LSR	
	(4)	2 szt	66,67	0	1 szt	100	0	0	0	0	3 szt	0		Realizacja LSR	
	(5)	2 szt	66,67	0	1 szt	100	0	0	0	0	3 szt	0		Realizacja LSR	
Przedsięwzięcie 1.1.2: Rozwój przedsiębiorstw	(6)	7 szt	77,8	1 400 000	2 szt	100	400 000	0	0	0	9 szt	1 800 000		PROW	Realizacja LSR
	(7)	5 szt	71,43	0	2 szt	100	0	0	0	0	7 szt.	0			Realizacja LSR
	(8)	2 szt.	66,67	0	1 szt.	100	0	0	0	0	3 szt	0			Realizacja LSR
	(9)	2 szt.	100	0	0	100	0	0	100	0	2 szt	0			Realizacja LSR
	(10)	2 szt.	100	0	0	100	0	0	100	0	2 szt	0			Realizacja LSR
(1) Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa – przyjęto średnią kwotę 50 tys. zł na operację. (2) Liczba szkoleń – wyliczona procentowo na bazie wskaźnika (1), przy czym nie było możliwe określenie kwoty alokacji. Połowa operacji powinna łączyć się z podniesieniem															

kwifikacji.

(3) Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje - wyliczona procentowo na bazie wskaźnika (1), przy czym nie było możliwe określenie kwoty alokacji.

(4) Liczba operacji polegających na tworzeniu przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych – określono na podstawie konsultacji społecznych jako szczególne zapotrzebowanie. Nie jest możliwe wyliczenie kwoty, przyjęto uśrednienie na bazie wskaźnika (1)

(5) Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE – przewidziano jako element wsparcia przedsiębiorczości z uwagi na zdiagnozowane w SWOT zapotrzebowanie na OZE. Nie jest możliwe wyliczenie kwoty, przyjęto uśrednienie na bazie wskaźnika (1)

(6) Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa – przyjęto średnie wsparcie w wysokości 200 tys. zł w ramach przewidzianej alokacji.

(7) Liczba szkoleń – analogicznie jak w przypadku przedsięwzięcia 1.1.1.

(8) Liczba operacji ukierunkowanych na innowację - analogicznie jak w przypadku przedsięwzięcia 1.1.1.

(9) Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych - analogicznie jak w przypadku przedsięwzięcia 1.1.1.

(10) Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE - analogicznie jak w przypadku przedsięwzięcia 1.1.1.

Razem cel szczegółowy 1.1				2 000 000			800 000			0		2 800 000		
Wskaźnik rezultatu														Realizacja LSR
(A)		19 szt.	65,52	2 000 000	10 szt.	100	800 000	0	0	0	29 szt.	2 800 000		Realizacja LSR
(B)		11 szt.	68,75	0	5 szt.	100	0	0	0	0	16	0		Realizacja LSR
(C)		10 szt.	71	0	4 szt.	100	0	0	0	0	14	0		Realizacja LSR
(D)		11 szt.	73	x	4 szt.	100	0	0	0	0	15	0		Realizacja LSR
		<p>(A) Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) – liczona jest zsumowana liczba miejsc pracy z przedsięwzięć 1.1.1 i 1.1.2. (B) Liczba osób przeszkolonych w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem – liczona nazie wskaźnika (A) (C) Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych - liczona na bazie wskaźnika (A) (D) Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z grupy defaworyzowanej</p>												
Cel szczegółowy 1.2 Promocja i wsparcie przedsiębiorczości na obszarze LGD „Podkova” do 2023r.														
1.2.1 Tworzenie inkubatorów w przetrówa lokalnego	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	1 szt.	100	450 000	x	x	x	x	x	x	1	450 000	PROW	Realizacja LSR
	Liczba usług świadczonych przez inkubatory	1 szt.	100	0	x	x	x	x	x	x	1	0		Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy				450 000			0			0		450 000		

1.2														
Wskaźnik rezultatu 1.2														
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	10	100	450 000	x	x	x	x	x	x	x	10	450 000		Realizacja LSR
Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	1	100	0	x	x	x	x	x	x	x	1	0		Realizacja LSR
Razem cel ogólny			2 450 000				800 000				0	3 250 000		
Razem LSR			2 450 000				800 000				0	3 250 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach podziałania Realizacja LSR PROW													54,1% budżetu podziałania Realizacja LSR	

CEL OGÓLNY nr 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1 Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.													PROW	
2.1.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej	(11)	11 szt	50	950 000	11 szt.	100	900 000	x	x	x	22 szt.	1 850 000	PROW	Realizacja LSR

nej, kulturalnej	(12)	8 szt.	53,33	0	7 szt.	100	x	x	x	x	15 szt.	0	Realizacja LSR
	(13)	1 szt.	100	90 000	x	100	x	x	x	x	1 szt.	90 000	Projekt współpracy
	(14)	3	100	x	x	100	x	x	x	x	3 szt.	x	Projekt współpracy
	(15)	1	100	x	x	100	x	x	x	x	1 szt.	x	Projekt współpracy
2.1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców w LGD	(16)	17 szt.	50	250 000	17 szt.	100	250 000	x	x	x	34 szt.	500 000	Realizacja LSR/projekt grantowy
	(17)	13 szt.	52	0	12 szt.	100	x	x	x	x	25 szt.	0	Realizacja LSR/projekt grantowy
	(18)	9 szt.	53	0	8 szt.	100	x	x	x	x	17 szt.	0	Realizacja LSR/projekt grantowy
<p>(11) Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej lub kulturalnej – określono na podstawie zapotrzebowania zgłoszonego podczas konsultacji LSR, głównie przez gminy.</p> <p>(12) Liczba nowopowstałych siłowni zewnętrznych lub placów zabaw lub placów rekreacyjno-sportowych – wyodrębniono z zapotrzebowań, jako jeden z ważniejszych rodzajów inwestycji.</p> <p>(13) Liczba zrealizowanych projektów współpracy</p> <p>(14) Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy</p> <p>(15) Liczba przygotowanych projektów współpracy międzyregionalnej</p> <p>(16) Liczba przyznanych grantów – wskaźnik obliczony na podstawie przyjętej średniej kwoty na 1 projekt grantowy w wysokości ok. 14 705 zł.</p> <p>(17) Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych – monitoruje wsparcie dla osób z grup defaworyzowanych, zgodnie z celem, jaki założyło sobie LGD wobec tych osób. Nie jest możliwe wyliczenie kwoty, przyjęto uśrednienie na bazie wskaźnika (16).</p> <p>(18) Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych – założenie analogiczne jak w powyższym wskaźniku.</p>													
Razem cel				Suma			Suma			Suma		Suma	

Cel szczegółowy 2.2 Rozwój tożsamości lokalnej społeczności na obszarze LGD „Podkowa” do 2023r.														
2.2.1 Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	(19)	10 szt.	100	300 000	x	x	x	x	x	x	10 szt.	300 000	PROW	Realizacja LSR
	(20)	5 szt.	100	x	x	x	x	x	x	x	5 szt.	x		Realizacja LSR
	(21)	5 szt.	100	X	X	X	X	X	X	X	5 szt.	x		Realizacja LSR
	(22)	20 szt.	100	x	x	x	x	x	x	x	20 szt.	x		Realizacja LSR/projekt grantowy
	(23)	15 szt.	100	x	x	x	x	x	x	x	15 szt.	x		Realizacja LSR/projekt grantowy
	(24)	10 szt.	100	x	x	x	x	x	x	x	10 szt.	x		Realizacja LSR/projekt grantowy
	(25)	x	x	x	x	1 szt.	100	50 000	x	x	x	1 szt.		50 000
2.2.2. Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie	(26)	15 szt.	100	50 000	x	100	x	x	x	x	15szt.	50 000	PROW	Realizacja LSR/operacja własna
	(27)	5 szt.	100	x	x	100	x	x	x	x	5 szt.	x		Realizacja LSR/operacja własna
	(28)	1 szt.	100	30 000	x	100	x	x	x	x	1 szt.	30 000		Projekt współpracy
	(29)	3 szt.	100	x	x	100	x	x	x	x	3 szt.	x		Projekt współpracy

ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	(30)	1 szt.	100	x	x	100	x	x	x	x	1 szt.	x	Projekt współpracy	
<p>(19) Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR – opracowano na podstawie potrzeb inwestycyjnych zebranych podczas konsultacji LSR.</p> <p>(20) Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury</p> <p>(21) Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej</p> <p>(22) Liczba przyznanych grantów – miernik którego punkt wyjściowy oparto na średniej kwocie planowanej na 1 grant w ramach tego przedsięwzięcia, tj. 15 tys. zł; kwota ta jest zgodna z kwotą całkowitą dla wskaźnika (19). Kwota jest analogiczna, jak podana dla wskaźnika (19), bez jej ponownego wyodrębniania.</p> <p>(23) Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych – wskaźnik mierzący zaangażowanie w operacje osób z grup defaworyzowanych. Nie jest możliwe wyliczenie kwoty, przyjęto uśrednienie na bazie wskaźnika (19, analogicznie z opisem dla wskaźnika (21);</p> <p>(24) Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych – analogicznie jak powyższy wskaźnik.</p> <p>(25) Liczba powstałych gier geocachingowych – wskaźnik monitorujący efektywność operacji własnej. Wskaźnik ustalony ze względu na zakres oraz charakterystykę tej operacji.</p> <p>(26) Liczba szkoleń</p> <p>(27) Liczba szkoleń nastawionych na edukację ekologiczną mieszkańców</p> <p>(28) Liczba zrealizowanych projektów współpracy</p> <p>(29) Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy</p> <p>(30) Liczba przygotowanych projektów współpracy międzyregionalnej</p>														
2.2.3 Funkcjonowanie LGD	(31)	16 osobodni	57,1	662 360	8 osobodni	85,6	330 600	4 osobodni	100	167 040	28 osobodni	1 160 000	PROW	Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji
	(32)	80 osobodni	72,7	x	30 osobodni	100	x	x	x	x	110 osobodni	x		Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji

	(33)	150	60	174 000	100	100	116 000	x	x	x	250	290 000		Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji	
	<p>(31) Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD (32) Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD (33) Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa W ramach wskaźnika (31) i (32) określono dane na podstawie Planu szkoleń. Przyjęto kwotę całościową przewidzianą na koszty bieżące, z zastrzeżeniem, że w trakcie realizacji tylko jej część zostanie przeznaczona na realizację ww. wskaźników. Nie było możliwości dokładne wyodrębnienie kwot. W ramach wskaźnika (33) wyodrębniono kwotę przeznaczoną na działania komunikacyjne. Nie było możliwe dokładne określenie budżetu na indywidualne wsparcie. Przyjęto kwotę całościową na realizację Planu komunikacji, z zastrzeżeniem, że w trakcie realizacji tylko jej część zostanie przeznaczona na realizację ww. wskaźników. Dane opracowano na podstawie planowanej frekwencji w punkcie informacyjnym LGD zgodnie z Planem komunikacji. Zakłada się, iż te same osoby będą uczestniczyć w innych działaniach komunikacyjnych. Kwotę podzielono analogicznie do planowanych naborów i wydatkowania środków w poszczególnych latach realizacji LSR.</p>														
	Razem cel szczegółowy 2.2			1 216 360			496 600			167 040		1 880 000			
	Wskaźnik rezultatu 2.2														
	Liczba osób korzystających z grantu	400	100	300 000	x	x	x	x	x	x	400	300 000	PROW	Realizacja LSR/projekt grantowy	
	Liczba osób z grupy defaworyzowanej, uczestniczących w grantach	300	100	x	x	x	x	x	x	300	x	Realizacja LSR/projekt grantowy			
	Liczba osób zadowolonych z udziału w grantach	320	100	x	x	x	x	x	x	320	x	Realizacja LSR/projekt grantowy			
	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	450	100	50 000	x	x	x	x	x	450	50 000	Realizacja LSR/operacja własna			

Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań	360	100	x	x	x	x	x	x	x	360	x	PROW	Realizacja LSR/operacja własna
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne	1	100	30 000	x	x	x	x	x	x	1	30 000		Projekt współpracy
Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby m.in. przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	1	100	x	x	x	x	x	x	x	1	x		Projekt współpracy
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD.	42	60	x	28	100	x	x	x	x	70	x		Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji
	Wskaźnik: liczba osób, które otrzymały wsparcie (...), dotyczący „wsparcia na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” obejmują całą pulę alokacji na to poddziałanie pomimo, że wskaźnik obrazuje jedynie część działań podejmowanych przez LGD w tym zakresie. Nie było możliwości dokładne wyodrębnienie kwot.												
Razem cel ogólny			2 506 360			1 646 600				167 040		4 320 000	
Razem LSR			4 956 360			2 446 600				167 040		7 570 000	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW												0% budżetu dla	

podziałania
Realizacja LSR

Budżet

Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań.

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)		
	PROW	Fundusz wiodący	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	6 000 000	-----	6 000 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	120 000	-----	120.000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	-----	1 160 000	1 160 000
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	-----	290 000	290 000
Razem	6 120 000	1 450 000	7 570 000

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 (kwoty w złotych).

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 079 692	1 760 308	-----	4 840 000
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	738 108	-----	421 892	1 160 000
Razem	3 817 800	1 760 308	421 892	6 000 000

Plan komunikacji

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Wskaźniki działania komunikacyjnego
Działania związane z informowaniem o naborach wniosków i przygotowaniem potencjalnych beneficjentów					
II połowa 2016 I połowa 2017 II połowa 2017 I połowa 2019 II połowa 2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o realizowanych konkursach w danym półroczu, alokacjach, kosztach kwalifikowalnych oraz trybie i warunkach przyznawania pomocy, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Szkolenie tematyczne (informacyjno-aktywizacyjne) na temat możliwości pozyskania dofinansowania	- wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i pozostali mieszkańcy obszaru, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy	- artykuł w prasie lokalnej - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - ogłoszenie na stronie internetowej LGD i stronach gminnych - prezentacje członków Rady/pracowników Biura LGD/ Zarządu LGD - broszura/ulotka informacyjna na temat kryteriów oceny i wyboru operacji w poszczególnych konkursach tematycznych	Liczba artykułów w prasie – 24 (na każdy nabór 2: 2017- 14, 2019 -10) Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 1200 (2016 – 200, 2017 – 500, 2019 – 500) Liczba zrealizowanych spotkań – 12 (2016 – 2, 2017 – 5, 2019 – 5) (1 przed każdym naborem) Liczba osób uczestniczących w spotkaniach – 180 (2016 – 30, 2017- 75, 2019-75) Ilość rodzaju publikacji – 3 (w całym okresie realizacji LSR)
II połowa 2016 I połowa 2017 II połowa 2017 I połowa 2019 II połowa 2019	Specjalne działania dla osób z grup defaworyzowanych w zakresie ubiegania się o pomoc w ramach LSR	Szkolenie tematyczne (informacyjno-aktywizacyjne) na temat możliwości pozyskania dofinansowania	- osoby z grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy: osoby niepracujące, osoby nieaktywne zawodowo oraz osoby zarejestrowane w PUP, osoby niepełnosprawne, osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, kobiety, osoby młode do 40 r.ż., osoby powyżej 50 r.ż.	- ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - ogłoszenie na stronie internetowej LGD i stronach gminnych - broszura informacyjna nt. LSR - zaproszenia na konsultacje dla przedstawicieli grup defaworyzowanych - spotkanie w każdej gminie	W każdym roku: Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych - 300 (po 100 w każdym roku z kol. 1) Liczba zorganizowanych spotkań – 6 (po 2 w każdym roku z kol. 1) Liczba osób - przedstawicieli grup defaworyzowanych uczestniczących w spotkaniach informacyjnych - 90 (po 30 w każdym roku z kol. 1) Liczba wypełnionych ankiet

					<p>przez uczestników spotkań – 72 (po 24 w każdym roku z kol. 1)</p> <p>Liczba przygotowanych broszur informacyjnych - 1000</p> <p>Liczba osób poinformowanych o zasadach realizacji LSR - 90</p> <p>Liczba odwiedzin strony internetowej LGD w danym półroczu</p> <p>Liczba ulotek wręczonych na spotkaniach – 90</p>
Inne działania w zakresie komunikacji					
II połowa 2017, II połowa 2018, II połowa 2019,	Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowania wniosków o przyznanie pomocy - badanie pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie	Badanie satysfakcji wnioskodawców LGD dot. jakości świadczonej przez LGD pomocy na etapie przygotowywania i realizacji wniosków o przyznanie pomocy	- wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji w ramach LSR	- ankiety w wersji elektronicznej rozesyłane na adresy email wnioskodawców - ankiety w wersji papierowej dla osób, które nie korzystają/nie posiadają poczty email dostępne w biurze LGD	W każdym roku: - Liczba ankiet w wersji elektronicznej rozesłanych na adresy email wnioskodawców – 40 (na każdy rok z 3 wymienionych w kolumnie 1) = łącznie 120 - Liczba ankiet ewaluacyjnych zwróconych do LGD przez wnioskodawców – 20 /rok * 3 = 60
I połowa 2017 II połowa 2018 II połowa 2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez Radę LGD	Konferencja/Spotkanie informacyjne połączone z dyskusją nt. zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	- wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy	- artykuł w prasie lokalnej - ogłoszenia w siedzibach instytucji publicznych - ogłoszenie na stronie internetowej LGD i stronach gminnych - prezentacje członków Rady/pracowników Biura LGD/ Zarządu LGD - broszura/ulotka informacyjna na temat	W każdym roku: Liczba wydrukowanych plakatów ogłoszeniowych 375 (125 w roku) Liczba zorganizowanych spotkań – 6 spotkań (po 2 w każdym roku z kol. 1) Liczba osób uczestniczących w spotkaniach –90 (30 w każdym roku wymienionym w kol. 1)

				<p>kryteriów oceny i wyboru operacji w poszczególnych konkursach tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaproszenia na konsultacje dla przedstawicieli grup defaworyzowanych - organizacja spotkania w każdej gminie 	<p>Liczba osób poinformowanych o zasadach realizacji LSR – 90 (30 w każdym roku z kol. 1)</p> <p>Liczba wypełnionych ankiet przez uczestników spotkań – 72 (24 w każdym roku)</p>
Cały okres wdrażania LSR	<p>Wsparcie beneficjentów w procesie pozyskiwania środków z budżetu LSR poprzez profesjonalną informację i grupowe doradztwo oraz pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD</p>	Warsztaty partycypacyjne	<ul style="list-style-type: none"> - wszyscy mieszkańcy obszaru LGD (ogół społeczeństwa) ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym - wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i pozostali mieszkańcy obszaru 		<p>Liczba warsztatów partycypacyjnych – 9 (od 2017 r.: w 2017 r. – 3 warsztaty, później do 2020 po 2 w każdym roku)</p> <p>liczba osób uczestniczących w spotkaniach – 135 (2017 – 45, w kolejnych latach po 30 osób)</p> <p>Liczba wypełnionych ankiet przez uczestników spotkań – 108 (2017 r. – 36, pozostałe lata po 24)</p> <p>Liczba wypełnionych ankiet przez przedstawicieli grup defaworyzowanych – 54 (2017 r. – 18, pozostałe lata po 12)</p>
Cały okres wdrażania LSR	<p>Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez Radę LGD, w tym również o kategoriach preferowanych operacji w największym stopniu realizujących założenia LSR</p>	Punkty konsultacyjne w Biurze LGD	<ul style="list-style-type: none"> - wszyscy mieszkańcy obszaru LGD (ogół społeczeństwa) ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym - wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, rolnicy, rybacy, organizacje 	<ul style="list-style-type: none"> - informacja na stronie internetowej LGD o możliwości konsultacji i doradztwa - informacja o możliwości konsultacji i doradztwa na stronach internetowych gmin wchodzących w skład LGD oraz informacja wywieszona w ich siedzibach - informacja wywieszona w 	<p>Liczba osób uczestniczących w spotkaniach – 50 / rok = 250</p> <p>Liczba wypełnionych ankiet przez uczestników spotkań - 200 (40 w roku)</p> <p>Liczba wypełnionych ankiet przez przedstawicieli grup defaworyzowanych – 100 (20 w roku)</p>

			pozarządowe i pozostali mieszkańcy obszaru, - wnioskodawcy oraz beneficjenci pomocy	PUP oraz jednostkach pomocy społecznej poszczególnych gmin	
Cały okres wdrażania LSR	Zwiększenie poziomu świadomości i wiedzy mieszkańców na temat korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej dla gmin obszaru LGD, uzyskiwanych dzięki napływowi Funduszy Europejskich oraz pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego szanse stwarzane przez członkostwo Polski w Unii Europejskiej	Zgłoszenie obywatelskie	- wszyscy mieszkańcy obszaru LGD (ogół społeczeństwa) ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym - wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym przedsiębiorcy, rolnicy, rybacy, organizacje pozarządowe i pozostali mieszkańcy obszaru, - wnioskodawcy oraz beneficjenci pomocy	Zgłoszenie dostępne w formie elektronicznej na stronie internetowej oraz w formie papierowej w urzędach gminnych oraz w biurze LGD.	Liczba wypełnionych zgłoszeń – 50 (po 10 w każdym roku od 2017 do 2021)

RAZEM koszty: 86 000 zł

w tym koszty skierowane wyłącznie na działania komunikacyjne z grupami defaworyzowanymi:

Rezerwa na działania naprawcze 10%: 8 600 zł

Razem z rezerwą